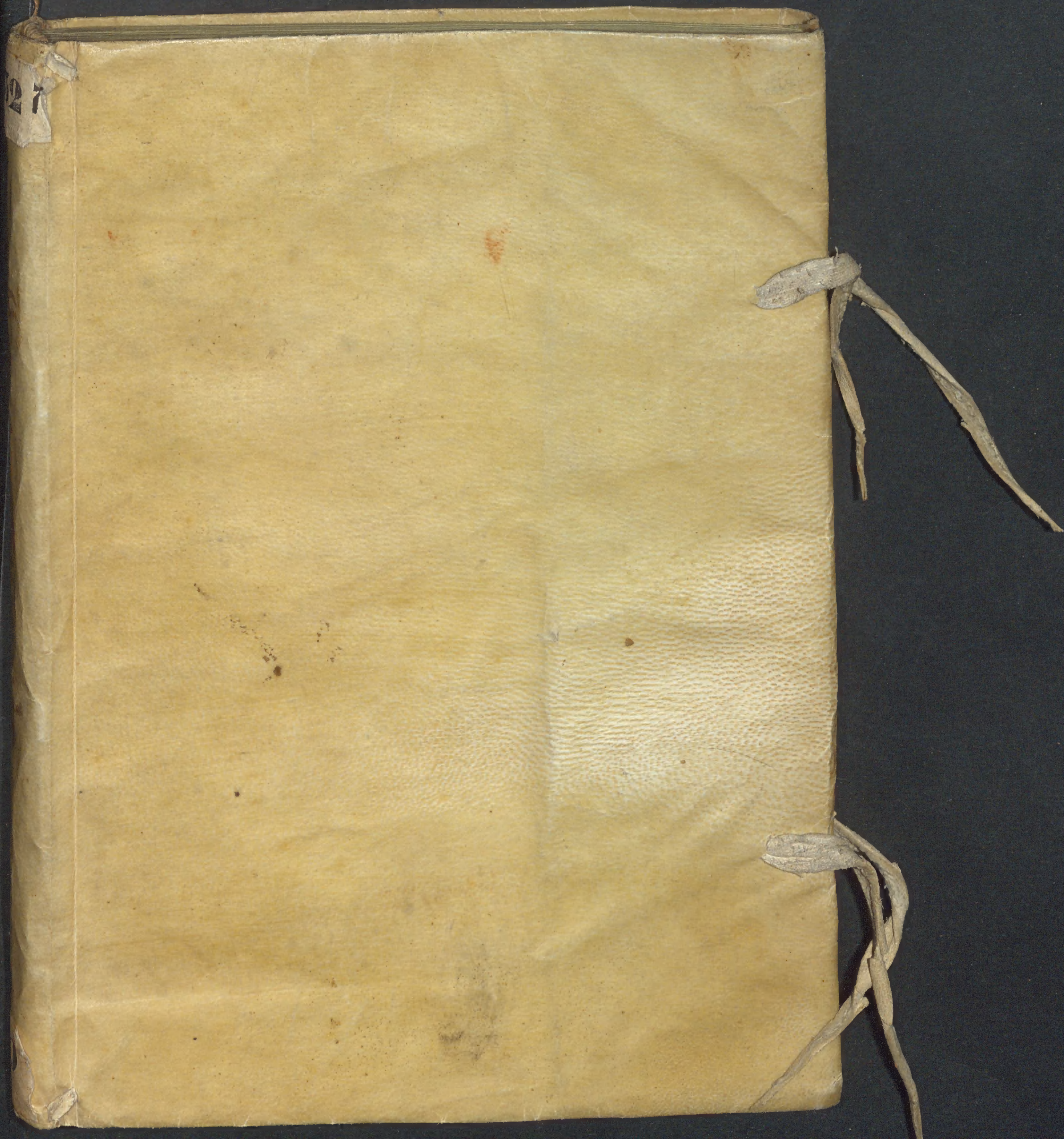

Copiese la portada

M. S. Lº. perg.º con 105 hojas foliadas bien tratado, completo

Ft = Lopez: Sumulas

ED

mentis interpretationi usui Dialecticorum subservienti. Juxta leges, placita, vsua rationesque Aristotelis, sequantiumque Philosophorum in libris Perhiermenias, Analiticorum, Thopicorum, et Elencorum. Opus multis nominibus obligatum D. Hieronimo sacrarum Scripturarum Interpreti maximo incujus nunc die festo prinsipium sumit nostra interpretatio, et sub cujus auspijs ingenso decurret pede

Patronum Operis Alloquimur. 1.

Hinc indè circunstat nos multa, Jeronime benig nissime, quorũ ꝗ tui memores, ut tuũ nobis opternus opus, tibi nostrũ nuncupamus Opusculũ. Ingerit se 1º. memoriis dies hæc, dies verè tua, quæ se inũ Coelites celebrat, et nostrũ qualecunqꝫ laborẽ incipit. Movet deindè tui recordaõnẽ nobis meditantibus scribere de Verbi horũ interpretaõne tuũ illud interpretandi munus interpretandi scilicet Verbũ Dei. Ergo supernalis Interpres Jeronime sapientissime prei rogamus, Carmonensẽ nrã interpretationẽ. Prei re decus Carmonensi operi, qd. jure Patronatus tuũ sensiant in offensã tutelã suo tibi Patrono debitã.

Argumentum, inscriptio, divitioque Operis.

Interius loquimur, et exterius: mente scilicet lingua qꝫ. At mentis lingua ita ministra est, ut conceptus qui mente latent, eos lingua proferat in exteriora, et verbũ mentis transeat in oris verbũ. Est ꝗ lingua mentis interpres, vocalis sermo verbi mentalis interpretatio. Sunt et aliæ mentis interpretaões v.g. Scripturæ, et gesticulationes aliquæ. Sed præcipuè de vocalis nunc nobis

agendi, quae pertinet teste Doct.re Angelico ad principalem logicae considerationem.

Itaque cum facilius sensibilia decipiamur honae ipso naturae ductu, et conditione, merito nobilis Philus generis factum est, videlicet in doctrina verbi, sermonisque sensibilis, ut ex penetratione hujus velut ex imagine quando facilius deinde veniant in cognitione verbi conceptusque mentalis supra sphaeram sensuum constituti.

De interpretatione fecimus titulum, quem praefixerat Aristoteles sub Graeco verbo Perhiermenias de externa internae mentis expositione locuturus. Et quoniam adhuc non satis convenit inter expositiones Phi, an externam tantum judicium, an etiam voces simplices apellarit interpretationem Philosophorum magnus Dux, ego quidem ex omnibus proficiens, et complexam, et simplicem, mentis revelationem hujusmodi interpretationes apello.

Opus tricentum dicimus in tres scilicet libros divisum: primus apprehensionis, judicij alius 3.us de mentalis discursus interpretatione, in libris rursus praecipua rerum Capita nobis sectionibus dividemus et subsectionibus. Sed praevie ante omnia mittimus doctrinam de logicis, seu dialecticis signis.

Brevis praeambula doctrina de signis dialectisis.

Conimbrisenses juxta definiti
nem, quam invenere hodieque ratam havent Dialectisi
Sto. Augustino posteriores inquiunt. Signum est
quod potentiae cognoscenti aliquid repraesentat. Sed hujus
nam signa innumera sunt, multas in classes
dividunt, diversisque apellant nominibus. Multa
sunt extra rem sunt: Unde intra septa nostra manen
tes, nostrum, faciente Deo, signum extolamus, signum
scilicet, quod vocant doctrinale, quoniam eo utimur
inducendo: rectéque dici potest dialecticum, si quidem
de ipso multa tradit, ipsoque dialectica saepe
utit.

Signum doctrinale et dialecticum tripliciter ha
vet esse. Uno quidem modo (ait D. Thomas lect.
2.a in lib. Perhyermenias) in conceptione intellectus,
alio modo in prolatione vocis; 3.o modo in cons
criptione literarum. Hinc actus seu conceptus ment
tis, voces ergo, et scripta ad comertium huma
num instituta dialectica signa censentur. Ex his
Dialecticus sicut artis operationes construit. Appre
hendit, judicat, discurrit conceptionibus intus, easque
interpretatur, in exteriora advocat et verbis et
scriptis, quae ideo repraesentant objectum potentiae cognoscenti

q.d ille Conceptionem significavat.

Sed hic quæris quid intus Conceptio? profusz explicationz dabo, prorroganti subtilitate. Actus quisq.e intus nostri,
// seu nrz intelligere, Conceptus dicit et partus
// etia. Merito quidq namq.e sunt quædam entitates, quas Phi communiz apellant species impressas, easq.e statuunt veluti sint ipsæ semina quædam rei intelligendæ, mandata poz intellectibz, hisq.e fecunditas intus adjuncta, quando in se format, editq.e prolz rei similimz huic vel illi, cujus semz est intellectualz, vel hæc, vel illa, species: et proz illa rei similitudinz dicit intus rz, vel extra positz in se ipso concipere, ipsaq.e rei similitudo (quæ nil est præz ipsz actz intelligendi)
// intus Conceptio nuncupat, et Conceptus, et partus.
// Ex hujusdi Conceptus oriundæ pracen illæ Phorz:
// Conceptus formalis, Conceptus objectivus, hanc rz Concep tz, illa rei Conceptione explicantiz.

Prædicta rei Conceptio signz est, et formale dicit rei poz cognoscentisz atq.e in sese conformantis obiz. Signz, autem quod n est hujusdi mentalis forma, atq.e figura obti, nuncupat instrumentale. Et ipsa quoq.e Conceptio rei q.do fit tamen et obtz alterius ∞ Conceptionis reflexæ, velut instrumentale signz exercetur rei poz sic illa cognoscentis. Signa nra, quæ ut vides, vel internæ sunt, vel externæ locutiones, quædam humanæ, sc. quas circa earz

obtra versams, n uno sponte sua hauriunt sig-
nificaonz. formalia, seu conceptiones intus fuacte
naa significat. Voces, scripta, quæ sunt signa
instrumentalia, ex voluntate, placito, et extrinse-
ca institutione significant. Sic est, Dialecticorum

communne acertu. Circa 2u divisi procedendu
est. De vocibus agemus primo, posterius de
scriptitiis. Ideo licet dubitare de impositione
ad aliqua significanda, quæ per se ipsas antea n sig-
nificant, neque actu, neque actitudine propria virtu-
tis significativæ. Lis tamen hic movetur n multu
ex sanguinis, verum solas res, an solos conceptus
de rebus conformatos ab intus, an utraque respiciat
impositio, ac proinde nova significatio vo-
cum. Opiniones accipite, sui quamque patro-
nis munita. S. Doctor quæ in hac
plures imitati sunt, in 1o dist. 27. qu.
3a docet, substitui quidem voces pro rerum concep-
tibus, quæ tamen has significent. Boetius in
sua edictione 2a hujus libri Perhiermenias
existimavit, vocibus solos conceptus rerum signi-
ficari. Adducitque pro suo placitu Porfirium asse-
rentem, ad esse intentum Aliis.
Complexus totum

afferunt alii vocibus dependentem vim significati-
bus ex horum impositione tum ad res ipsas, tunc
ad rerum conceptus exprimendos. Stant pro hac
opinione (fides sit ap. citatos) Conimbricenses

ggu. 3. arto 1. in 1. de interpretatione omnes fere Interpretes Phi; Sancti P. P. ad ea verba ex S. D. Joannis Evangelistae, ego vox clamantis in deserto, et Scholastici D. Doct. multi. Quorum ex una, eademque via declinare videas in diversam hujus sententiae Authores. Alij autumant, Conceptus rerum immediate, primo et directe a vocibus significari, res autem mediate, 2rio et tantum indirecte. Alij viceversa res statuunt. Alij denique sentiunt, res atque Conceptus aequo jure directo et immediato vocum esse significatum ex harum 1ria impositione.

Cum tot audis D. Doct. numero plurimorum, authoritate magnorum alegari, credideris movendum postea in cardine hujus decitionis totum fere Orbem Philosophicum. Sed ad praesens nostrum intentum parvi facienda est litis hujus quaevis determinatio, dum modo Datur vocibus virtus significativa objectorum Ceptu, ~~(quod negari posse)~~ ex homini impositione, quae rerum nomine hic vocatur: quod negari posse minime video. Dum autem hoc Datur, exuunt signa Doctrinalia rerum, quidquid sit de quacumque alia determinatione dissidij, quod nunc ad me non attinet. Ad alios itaque remitto quidquid ubique disputatum invenerim disputantes vel inse[c]pium aliorum quodlimantes. Ego sane has animadversiones, quae dicit, non potui non restindere tractationem longam de vocibus apud me jam fere decretam.

Adverbiorum

doctrinę notabis 1°. mentis interpretationem esse vocem illam, qua idem obtinet dicatur, quod ipsa mentis conceptus dicitur. Cum autem mentis conceptus non dicat et significet doctrinaliter in se ipso, vox proinde non dicens eandem doctrinaliterque significans, erit mentis interpretatio. Immo si vox conceptum doctrinaliter significaret, ex hac parte deficeret ad interpretationem conceptus circa [illegible]. Vel dicito, conceptus non significans doctrinaliter cur non dicatur interpretatio rei? Dictionaria consule, [illegible] interpretationis invenies.

Interpretem vero ex magno apud Eruditos Inscriptore librorum ad Herennium, qui inter Ciceronianos explicantur. Igitur lib. 4. sic Auctor iste: interpretatio est, quae id commutat, quod positum est alio verbo, quod idem valeat. Mentis conceptus ad commercium hominum externo verbo commutatur, quod idem valeat necesse est, idem significet doctrinaliter, atque conceptus mentis, ut sit mentis interpretatio. Hoc valet idem, sic de concepto mentis aliquid exprimet, aut [illegible] vel sit aliquid circa ipsum doctrinaliter. Ex

taneis 2°. Impositores vocum et humani commercii factores commutasse vocibus conceptus mentis, id est, substituisse voces externas pro conceptibus interioribus, donasseque voces eadem significatione rerum, quam conceptus habent. Et sic optime provisum esset, quantum steterit penes Impositores humano commercio inservientes, atque vocum impositione ad conceptus significandum doctrinaliter.

Notamus 3º voces aliquas quas vocare licet 2ae impositionis, fuisse impositas ad conceptus significandos, tunc videlicet quando conceptus observent, et res significata per conceptus aliquas pro his posterioribus voces illae substituerent, sed ad significandum priores illos.

4º denique notabis: voces non se solis neque ut institutae ad significandum res, sed utique prout substitutae sunt pro conceptibus posse dici signa conceptuum. Et forte de vocibus ita acceptis pronunciavit Philosophus cap. 10. lib. 1. de interpretatione, esse notas, id est, signa conceptuum, et 1º conceptuum. 1º enim significant conceptus, postea res primaria intentione impositorum substituendi voces pro conceptibus: quo ex facta substitutione voces significant. Verum neque prout substituuntur in vicem conceptuum, horum sunt voces doctrinalia signa.

Optime consultum, per voces commercio humano in praesentes tempore, et loco. Quod vero consilium, ut cum absentibus absens, quod locuaris; cum nondum natis commercium ineas? inventum mirum scriptura! Vox permanens scriptura est. Quando tempore hac voce quidquid mentalis conceptus designasti? alta vox est, ut postquam desieris eloquens exaudieris etiam per multa saecula. Scriptura vox est, navigari; quo iuveat ire facile, vel a ...

extremos Indos. Hac poterit ubiq^e gentium ubiq^e terrarum sermones instituere, qui per eteras ex hac Auila. Inuentum mirum scriptura!

Scriptura q̃ medium est, ut absentes loco et tpore valeant coad modum conuenire, et quasi presentes ad inuicem communicare. Variant Auctores in explicanda tota scripturarum significatione. Certe nihilominus est, scripturam significare doctrinalis rei, siue obta conceptum mentis, hanc vim significatiuam ad impositorum voluntatem mane nere. Unde scriptura signum est doctrinale, et ad placitum siue ex institutione. Nec alius gaudet doctrinali significato, sicut de vocibus affirmauimus. Rogauis: pro quo substituatur scriptura? Alius immediate pro voce, mediate pro conceptu mentis, cuius loco vox ipsa substituitur; alius asserit scriptura rerum pro conceptu substitui. Mihi persuadeo, scripturam esse alium significatum immediatum conceptus mentalis circa rem.

Reor Impositores fuisse ita communeq^e negotium prudenter pertractasse. Post quam mediis vocibus ab impositis satisfecere similium hominum conuentis presentium cum presentibus prouidere curantes conuentis inter absentes via, quantum posse fieri expeditiori, rerum pro conceptibus substituerunt scripturas, in quibus vocibus dissimilis, quod oret operatiuis hominibus respondentes articulatis ipsis vocibus ab impositis,

eadem quae rerum significatione respective donarunt. Hoc via valde facili possum absenti dicere per scripturam Petrus, quod per vocem Petrus alloquor ut praesentem; idque facio, quod mihi alloquor egomet per internum conceptum Petrus. Sic, si de rigoris toto et prudentissime per actum est. Sic scripturae pro Conceptibus substituuntur, de quorum obvia exteriori aperiendi satagimus in commercio hominum. Ita significant doctrinaliter easdem res, absque conceptus ipsi significant. Sic pro faciliori hujus inventi atque dispositionis capite vocibus scripturae respondent.

Hic deinde verum habent, quod scripturae signa sint vocum, ut docet Philosophus; prout scilicet vocibus articulatis scriptura respondeat. Haec de scripturis quae respondent vocibus. Vito dantur aliquae dari non respondentes vocibus in articulatione? Sunt hujusmodi notae arithmeticae, seu numerorum notae, quae vulgo dicuntur v.g. 1. 2. 3. ... quae fiunt per literas et romani numeri appellantur; his adjunge scripturas characteres, signaque simbola olim scripta, quibus Egyptii plurimum utebantur: v.g. circulus, quod signabant aeternitatem. Haec, similesque scripturae dimensionem non habent in sua formatione cum vocibus articulatis: id circo vocibus non respondent, nec ullo modo signa sunt vocum, ex impositionis ministerio.

Dices. Ita dantur

q.o modo vocum, et scripturarum arbitraria signi
ficatio adhuc non perierit, cum jam non maneat volun
tas illa impositorum. Transit equidem illa volun
tas, nec durat physice actus voluntatis illorum;
sed permanet, durat moraliter, quatenus ad
missa olim in suum effectum significandi significa
tionis, et voces, et scripturas, perseverat adhuc
in memoria hominum, et acceptione voluntas illa.
Propterea non perit, et vivit adhuc dicta significatio.
Ob similem rationem durat monetae valor, obligatio
legis, jus in re perdonationem quandoque acceptam
accepta, voluntas licet non existat jam physice prin
cipis designantis precium, et ferentis legem, et
similibus perfecta donatione praeterierit.

Ampli

us non immorandum in doctrina de signis dia
lecticis. Horum ideo non nullis praedidi ne vos
prorsus lateret, auditores, sub quibus signis
militetis Philosophiae professuri. Hic in signibus
dialecticorum quisque vestrum suum distinguat sum
um militare. Praecipiat tiruus pugnae vestrae
pugnandi initium. calamum exercendi gratia
recitata hesint in proscenio prioris nostrae Philosophiae,
quae jam subsequitur.

Liber 1.us

De mentalis aprehentionis interpretacione.

Alia ex alijs deducimus intelligentes, et hoc quidem ē, discursiuè: alijs ēē, aut n̄ ēē vel attribuimus, vel negamus, et hoc judicatiuè: alia sic nude percipit intellectus ut nil inde colligat, nil ipsis attribuat vel neget, atque hoc munus ē mentis aprehensiuè. Unde 1.º nec n̄ et principalis illius muneris exercicij discursus numeratur. 2.º judicij. 3.º mentalis aprehentio. Quare sufficienter pro quauis nam intellectione vocibus (de scripturis idem fere saper, quod dictum sit de vocibus intelligendum) significes extra interius operationes conformatas ijsdem nuncuparemus vocabulis, idē, aprehentionem, discursum, juditium, discursum, sed in hoc addito vocalia. Ex aprehentione ad juditium, ex juditio ad discursum frequenter gradum facimus juxta nam nrē conditionem. Hunc ordinem nam seruantes in docendis, 1.º de mentis interpretatione librum de mentalis aprehentionis interpretatione instituimus. Et quoniam mente ut declarauimus, interpretamur verba, in verbis quae in Logici ratione Phi, ... rei, solent tractari

investigare; sit ideo hujus libri

Sectio 1.ª

De termino vocali logico in communi.

Subsectio 1.ª

Quid terminus vocalis logicus?

1. Dici-
tur terminus logicus, vox quae aliis et alia significant. Ex diffi-
cultate est aperire, ut data prius nominis signifi-
catione, sub qua nos illum consideramus, melius ex
inde rei essentiam perscrutemur. 1.º significat finem,
extremitatem alicujus rei. Sic mortis dicitur vitae terminus,
|| sic transiliens suae jurisdictionis limites, juris
|| dictionis terminos dicitur transilire. 2.º significat
non finem tantum, sed et principium entis. Sic principium
et finis alicujus lineae, termini ejus appellantur. 3.º sig
nificat, etiam apud Thomistas, actionis effectum, et vitalis
actionis objecta. Hinc saepius audies inter Scho
|| lasticos actiones terminari ad effectum, vitales ac
|| tiones ad suum objectum. 4.º significat, urbanae voces in
politicas actiones locutiones. Unde, qui his
utuntur, bonis terminis uti dicuntur.

2. 5.º significat

voc[is] [illegible]: et vulgaris est ista acceptio. Inde frequenter omnes discimus, hic terminus (Deus) hic terminus est, hic terminus Doctor; hic terminus omnium. 6.° significat, vocem spectantem ad artem aliquam, vel scientiam; Sic dicimus circum insessio terminus theologicus, Diapente Musicum: etenim ad theologiam 1.us pertinet, 2.us ad musicam. Tandem significat, partem propositionis manente adhuc, resoluta propositione. Audi Phy[losophum] l. priorum, sive de priori analitici, cap. 1. oportet definiri quid sit propositio, quid terminus, quid ratiocinatio . . . . Terminum autem eum apello, in quem resolvitur propositio, ut [illegible] et id de quo praedicatur; ipso esse aut non esse, addito, vel diviso.

3. Sed age altius Philosophi verba meditemur definitionem dirigent. Hoc sane ex illius oportet definiri, quae sine fundamento in sensum alium non possunt detorqueri. et Philosophus mat[illegible] definitam, est propositio et ratiocinationis, vel silogismi. Haec vox [illegible] Dialectici. Atque magis suppositam, vocem definire et sua significatione vel dicito, non tradere definitionem siricte sic dicens: homo appello animal rationale. sed vero quid ille sub data explicatione definit? ipse praeocupat interrogationi dum ait: oportet definire quid terminus. Terminum autem in quo definit [illegible]? De ea non dubitans sub quo bene cadant in [illegible] verba definitionis: quae verba [illegible] nobis [illegible].

4. Pergamus quid sit propositio: quid resolvit propositionem. Philosophus lib. citato primo

// sic ait: est unaquaeque propositio affirmativa, vel negativa de quopiam alicujus. Quod his vocibus communis expo
// nitur: propositio est enuntiatio alicujus de aliquo. Id, de quo enunciatur subjectum dicitur, quoniam ei subjicitur, quod enun
ciatur. Quod enunciatur dicitur praedicatum, quia praedicatur de subjecto.
Id, quo enunciatur copula dicitur a copulando eo, quod nec
[illegible] devinciatque copulet subjectum et praedicatum. Exempli sit
haec propositio, virtus est [illegible]. In ea virtus est subjectum, [illegible]
est praedicatum, est copula etenim, de quo enunciatur, est virtus,
quod enunciatur est [illegible], ergo enuntiat est est. Unde in
tus subjicitur voci, [illegible] et praedicatur utraque vox ex
sese dissoluta et sine ligamento conjungit, ligat, vox
illa est. Ista verum accipe [illegible] absque delecta-
tu [illegible] ad [illegible] logicum modo.

15. Quid resol-
vit propositio est, sunt aliqui, copula destruit ut
[illegible] solum (quod valde proprie voce re-
solvi significat) subjectum et praedicatum, quae liga-
[illegible] sine copula non haberent. Alii dicunt ali-
qui, destruit copulae vel intentionali, tantum
hoc est, desiderativus reliquus ponit [illegible] copu-
la non desiderari. Est ipse aliud propositio [illegible]
sive extremis [illegible]. Extremaque [illegible]
ca [illegible] ea dicunt, quae [illegible]
[illegible] uniunt. Porro [illegible] cogitatum sunt [illegible]
// [illegible] ista dicentes verbum [illegible] in significan-
// do [illegible] est verbo [illegible]. Itaque sicut bene di-
citur, et ex eadem significatione, [illegible]
[illegible] decineres in cineres, vel resolvi in cine-
[illegible]

- rerum, ita dicit bene ergo de resolutione in ex-
trema intrinseca proprij resolui in subjectum
praedicatum, vel in ea desinere. Ergo [illegible] supposita
utriusque verbi affinitate, accipe verbum resino
ab observantissimo proprie latinitatis Oratio
in Poemate ad Pisones usurpari sub significa-
tionis desitionis aut resolutionis in ex-
// tremum intrinsecum reique proprij ultimum: ut [illegible]
// [illegible] desinat in piscem mulier formo-
// sa superne!

6. Non improbo hanc usur-
pationem circa verbum resolutor, et resolutionem
proprie ad aliud et aliud accepta. [illegible]
quamvis id in quod resolvitur propositio est quod
[illegible] ligat copula verbalis ut perpen-
denti constabit. [illegible] uerius [illegible]
definitio [illegible] usurpationem
dicendo [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] in quod resolvitur propositio, quod ligat co-
pula verbalis; sed quod hujusmodi finis est, et ex
limites propositionis essentialiter sumptis, id est, [illegible]
[illegible] subjecto, copula, et praedicato, si ergo
[illegible] tendentis ad [illegible] finis est
[illegible] ordine verso, subjectum fini
[illegible] finis et limites. Et
haec erat [illegible] usurpatio [illegible].

7. Subjectum [illegible]
et [illegible] praemissis syllogismi; sed, quod hu-
jusmodi est non finis tantum est, sed principium etiam

ppnis; si nunc à pdatto nunc à subto dzplexis ppnz: 3ª ex Phō terus principij et finis ē, et hec erat 2ª tri usurpatio 3ª et 4ª si possent aliqº modo n ita pprie Phi verbis adaptant. 5ª n quadrat ob sug amplitudinj; quipé in latissima hac usurpaone dici solet extra hanc mag de tro terus Blictiri, terus Petri, terus ē, uat ab ipsis, qui alias defenderant, negᵉ voces n significatibus, negᵉ casus obliquos negᵉ copulā ēē teros. In 6.ª n intendit Phus, qui (discurij neming) hic n agit de tro nou logo quatenus sub illa usurpaonē terus n pertinet determinate ad logicā. Ultima tri usurpatio videt originj trahere sug ex ore Arlētico hoc prestitatz definiong edidit, cui si dparet usurpatio illa tri ultima dformes inveniund.

8\. Cterū in notiori et philosophica significaone (sub qua deuent acipi voces in significaone) resoluit ppnz ē ejus copulā destrui, id, in qᵒ resoluit pptio ē quę utrąᵉ pars ppnis perseuerans post destructionē copulę. Sicut id, in qᵒ resoluit dpositū phicū v.g. humanū dstans corpore aā, et unione, ē corpus, et aa hois, quę perseuerant adhuc destructa unione; quā destruit et destruit homū. Restant alia pro elucidaone pleniori definitionis, reptusqᵉ Arlis plurimū in Scholis decantati.

9\. Crescet elucidatio, si notes li resoluit posito in definione valere idē ac potest resolui. dstat notatū. 1º ex regulas

// Dialecticorum: verba in definitione non dicunt actum, sed
// actitudinem. Hinc licet vox resolvitur alibi signifi
care resolutionem actualem, in definitione solum actitudina
lem significat. Ostenditur 2.° ex eodem textu: si enim non intel
ligatur de actitudinali resolutione vox illa resolvitur
sed exigatur determinate actualis, membra textus
inter se non cohaerent.

1/0. 1.° Veritas propositionis istius ostenditur ex
ipsa textus in sua membra diceptione. Est igitur
// 1.um ad rem nam, in quam resolvitur propositio; 2.um ut subiectum
// et praedicatum; 3.um ipsum esse aut non esse addito, vel
// diviso. In 1.° videris, Aristotelem rei definitionem. In 2.°
videris eiusdem definiti rei aplicari subiecto et praedicato,
id ipsum denotante particula ut, quae apud nos
saepe idem valet, ac v.g. et in hoc sensu bene res
pondet particulae, quae saepe usus est Aristoteles in hoc
alijsque locis: quod observatum invenio ab inge
niosissimo Patre P. Nicolas Martinez in manus
criptis suae Philosophiae Malacitanae. Videris
3.° aplicari subiecto et praedicato definitionem illam, sive
unitum sit verbali copula, sive haec sit des
tructa: quod monstrat actissime illa verba
// ipse esse, aut non esse addito vel diviso. Per esse
// copulam intellige verbalem affirmativam, per non esse
// negativam. Ostendunt haec verba subiectum et praedica
tum esse terminos, sive afirmatur, sive destruatur
verbalis copula. Et hoc non cohaeret cum eo, quod
terminus sit id, in quod actualiter resolvitur propositio,
si subiectum et praedicatum sunt termini quando ipsis additur

unio, sive verbalis copula.

11\. Ijs satis pro elucidanda Aristotelica definitione termini, quam ambabus ulnis amplector, non quidem tamquam definitionem termini logici in communi; sed termini logici prout discernitur ordine ad analiticam considerationem propriis constat ex argumento libri, ex quo terminum desumitur, aliud non fuisse intentum Aristotelis. terminus autem logicus in communi ampliori subjacet considerationi, et doctrinae, quam nec defraudarent Auditores, ideo aliam, et aliam ad Aristotelicam usurpationem termini logici, et definitionem excogitarunt dialectici Doctores multi, prout quisque maluit, ex aliquam ex usurpationibus termini, quas jam permisimus. Nostra haec sit pro termino logico definitio: signum doctrinale. Procedit definitio conformis usurpationi 6. tri positae num. 2. ipsam usurpationem accipiendo, quatenus praescindit de pertinentibus ad logicam.

12\. Ex definitione hac termini logici in communi colliges facile definitionem vocalis, et scripti termini. Vocalis termini definitionem, quam prius do: signum prolatum doctrinale. Probatur hanc esse termini vocalis logici essentiam: terminus logicus vocalis est vox significativa doctrinalis; sed vox significativa doctrinalis est signum prolatum doctrinale: ergo terminus logicus vocalis est signum prolatum doctrinale. Maior ita probatur: terminus logicus vocalis est terminus logicae vocalis; sed terminus logicae vocalis est vox significativa doctrinalis: ergo terminus

logus vocalis ē vox significativa doctrinaliz. Siquend.x
P.ma: tunc logz vocalis ē vocalis intzpretatio ꝯceptus
mentis; sed vocalis intzpretatio ꝯceptus mentis ē
vox significativa doctrinaliz: ꝫ tunc logz vocalis
ē vox significativa doctrinaliz. De m.ri n̄ dubito:
quid enī logz cū vocibus, nisi ut ꝯceptus men
tis intzpretetur? Mī pbanda sic ē: vocalis intz
pretatio ꝯceptus mentis ē doctrina significans p.x
vocē, q.d significat doctrinaliz ꝯceptus mentis; sed doc
trina significans p.x vocē, q.d significat doctrinaliz
ꝯceptus mentis, ē vox significativa doctrinaliz: ꝫ
vocalis intzpretatio ꝯceptus mentis ē vox signifi
cativa doctrinaliz: ꝫ v.a Mihi hujus sillogismi
omnia ꝯstant.

13. Conormo aliā pbaōnē: tunc logus vo
calis ē vox primé potens deservire usui logo;
sed vox primé potens deservire usui logo vocali
ē vox significativa doctrinaliz: ꝫ tunc logus vo
calis ē vox significativa doctrinaliz. Subsumo:
sed vox significativa doctrinaliz ē signū platū
doctrinale: ꝫ tunc logus vocalis ē signū platū
doctrinale. V.a m.a sic suadeo: vox primé po
tens deservire usui logo vocali debet ēē locutiō
de suo obto; sed nulla vox nisi significativa doc
trinaliz potest ēē locutiō de suo obto: ꝫ vox
primé potens deservire usui logo vocali ē vox
significativa doctrinaliz. P. m.r3 hujus sillogismi:
vox primé potens deservire usui logo vocali de
bet ēē vox ē n̄ sine obto: ꝫ vox primé potens d.a

P. ans: vox primé potens deservire usui logo vocali debet ēē max; in qug loga posit inducere aliqug sug sgi sed loga nullg sug sg potest inducere in voc sine obto: g. Vra P. mj: loga nullg sug sg potest inducere in obta suorj actuj; sed vox sine obto similis se havet in ordine ad logg, ac se havent obta suorj actuj: g Vra. Stat mdx aliz enj daret, loge actus in solis obtis et independenj à quavis locutione; qd dicet nemo. P. mj: vox sine obto tantj ē in ordine ad logg obtj significabile px aliqd signj doctrinale; sed obta actuj loge tantj sunt in ordine ad logg obta significabilia px signa doctrinalia: g vox sine obto similis se havet Vra.

Haec luce accipiunt ex doctrina interpretationis, qug accepisti, et ex explicaone vocis doctrina doctrinale, qug hic subjicio. Quevis locutio pro suo obto posita dicit doctrinalis in sensu dialectico; nec aliud prez locutionj sic posita doctrinj dicunt, aut doctrinale apellant Dialectici. Unde si vox obtj n havet significatj, vel si hēt, pro ipso n ponit, doctrinalis n dicit in sensu dialectico, negue doctrina ē. In hac acceptione doctrinalis ē tota dialectica: ē enj quevis actus ejus doctrina aliqua. His ipsis tantj loquit signis, qug doctrinalia sunt, seu doctrinalj significant, idē, sunt locutiones, qug pro suis obtis ponunt. Et locutiones istę, quibus loga utit, sub ratione signorj doctrinalij sub earę ratione sunt tri logi; sicut locutiones, quibus Grammatica

utit, sub ratione non continentis solloecismum, nec barbarismum, sub eadem ratione tri sunt Grammatici.

15\. Loga mentalis solis utit locutionibus quae ponuntur pro suis obiectis, et proinde doctrina sunt aliquam interiorem erga se ipsum, et sub hac ratione tri logi mentalis, seu logae, qua mentalibus utit tris. Similiter loga vocalis solis utit vocibus quae ponuntur pro suis obiectis, et sunt interpretationes conceptuum, quatenus locutiones externae positae ad significandum obiecta eadem, quae scilicet conceptus mentis significant doctrinaliter; et sub hac consideratione sunt tri vocales logi. Sed non requiritur ut vox aliqua sit tris vocalis logus, quod actualiter ponatur a loga pro suo obiecto. Sat erit proxime poni. Quemadmodum Grammaticus, Oratorius, Poeticus tris erit, quo actualiter non utatur Grammatica, Oratoria, nec arte Poetica, si modo habeant aliqua possint eo proxime uti. Proxime dixi: si enim facultas exigat in suos tros voces talis virtutis hancque vox non habeat, licet possit habere, non proinde erit tris illius facultatis, quia voce facultas non potest uti ~~pro suo~~ proxime ob defectum virtutis in voce. Voces significatibus doctrinaliter ex hoc ipso virtute habent requisitum a loga vocali in suis tris; ideo sunt tri logi vocales, cum quando ipsis non utit loga. E contrario actis vocibus non significatibus, quibus ob defectum virtutis significatibus doctrinalis loga non potest uti proxime; et ideo potius

sestaueret xu hujus usus logi tgguq. muta vo
cuy obta, ex quib.[us] 9poni n̄ potest actus logicq;
nisi denotare quis audeat rotundy hoc absurdy,
q.[uo]d Prius v.g. naa humana, et identitas iny utrygq.[ue]
sint ppttio loga.

16. Insurgunt jq undiq.[ue] 9pugnatores
multi 9tra definiong nrq. Coherfendi sunt impe
tus, et de eory retundenda cumina doctring viribus
qug impertitur sy expansa manus

Subsectio 2.[a]

Oppocita Argumenta.

17. 1.[um] in nos
aduocat totq Greciq in uno Arle definiente tuy,
quasi paru sit ppnis adhuc permanenis; destructa
copula verbali, sed huic abundé satisfacty, dy
explicuimus sensy Arlis in sua tui definione. Pro
terea n̄ erit exaudiendus, qui dicat eodq nixus fun
dam.[en]to tuy logy debere eẽ pty absolutg, idẽ, ex
tremy unity; n̄ veró quid modale, id ẽ, copulg
uniens, qug modus dicit̃ ligans extrema. si
eny copula, et si modalis entitas n̄ extrahit̃
á xaone signi doctrinalis, tuus logus ẽ. Atqui
n̄ extrahit̃ nqq.[ue] locutio ẽ posita pro suo obtoq

trus loqus ē: q̄ trus loqus n̄ debet eē quid absolutū. Q3.

18. Q: eē signū doctrinale, et potens primè deservire usui logo, licet sit de eentia tri n̄ tamē ē ejus adequata eentia: q̄ trus loqus n̄ bene defi nit. P. ans: de eentia tri logi ē aliq. munus et specialis denominatio accepta ab arte dicerendi, sive loga; sed eē signū doctrinale, et potens primè deservire usui logo n̄ ē munus et specialis denominao accepta ab arte dicerendi: q̄ eē signū doctrinale, et primè potens &c. Ut pbat à pari: de eentia tri Poetici ē aliq. munus, et specialis denominao accepta à Poetica: q̄ de eentia tri logi &c. Ego ans arguti, ngo istos m. xiv pbaonis, ngo ans paritatis, à q. incipiendo dico, q. ut vox aliqa sit trus Poeticus sufficit, q. primè possit habere munus aliq. et denominaonē specialē à Poetica; et pratū vel rao illa obiba, s. quā dstituit ita primè potens ē adequata eentia tri Poetici, vao hujus;

19. trus Poeticus eentialis dsideratus n̄ ē aliq. artefactū Poeticū, sed mad ex se primè apta ad frē hujus artefacti acipi endā à Poetica. Et hac frā accepta; jā dat usus Poeticus, ad quā aptus erat trus ille. Hic trus independens à receptione hujus muneris, et denominaonis aut frē Poeticus jure nuncupat, quatenus potens ē primè ad illā receptionē: q. sub hac dsideraone ad Poeticā determinatè pertinet. Qd ei dicat,

amabó, Animus Adversarius cùm iste ecentialis 13.
respectus ad Poetiq non sufficit, ut terms iste ossi
deratus Poeticus dicat. Interim ego similiter ac de
Poetico in exemplo non ante assumpto, discurrere possum
de toto logo in omni. Nec ideo incomitatus in
munere adjungar dialecticis excludentibus abeuen
tiali ratione tum logia actuale munus, denomina
re vel sig inducit actualiter aloga. 3°
20. quod terms
logus definiendus erat secundum ordinem ad ositionem lo
gi, et si non secundum ordinem ad proprie determinate. Probo cons.
quia ut terms logus est proximè potens recipere denomi
nationem aut sig aliquam aloga; per nostr. ephiniti doctri
nam; sed hec receptio est ositio loga: ergo. Ad Modo:
atqui non definit secundum ordinem ad ositionem logi, eo sig
num doctrinale definit; ergo non bene definit Ad. Probo: subsumptum
quia signum doctrinale ut tale solum est in principiis a quibus
jacta a nobis sunt: locutio potens proximè poni pro
suo obiecto; sed hic nullus actus ecentialis est ad
logi ositionem: ergo Stat, pro minor, quod intelliguit adequate
quaté locutio potens proximè poni pro suo obiecta quam
intelligat, vel indirecté aliquam ositio loga. Ex
21. hoc
ostat discurrendo secundum ositionis logi species: locutio
enim potens proximè poni pro suo obiecto intelliguit
adequaté 1°. quam intelligat aliquo modo proprie ut talis,
ac proinde et argumentatio. 2°. quam intelligat respectus
ut talis ad sig aliquam proprie. 3°. quam intelligat
definitio, divisio, differentia vel genus logi quidvé hujusdi

potens quovis modo apellari Dpositio, seu artefactu
logy: q locutio potens primè poni pro suo obto
nullus ordo ecentialis ē ad logg Dpositiong. Dr ig defi
niong intimius pulsat hoc argutug, in sua majora,
hoc modo pponisandy. Ddo cog, in cujus admissa
pbatione persisto, et toty illy sillogismy Ddo, sed
ng inde sumptum quam rotundè ngo, mag simul ejus
pbaonis. Rao ngandi cui tota moles, et consequenter
tota argutui maquina substernitr.

22. Locutiong poni
actualig pro suo obto et ē fsalig Dpositia loga: q si
signug doctrinale ut tale ē locutio potens primè
poni p suo obto, ut Ddit objectio, signy doctrinale
ē ordo ecentialis ad logg Dpositiong; et tamen loquens
11 cy signo doctrinale definit, p ordinz ad Dpositio
ng logam definitr. Antis robur obstenditr 1o q a lo
cutiong poni actualig pro suo obto ē locutiong reci
pere aliquy actu pprig logz; etenj locutionem pro
suis objectis ponere actus ē ad solg logam spec
tans; sed locutio recipiens aliquy actu pprium logz
ē fsalig Dpositio loga, resultans ex locutione tq
sug mat, atq ex illo actu tamquam fsa: 2o
q a locutiong poni actualig pro suo obto ē locutio
ng logz suponibiel; sed locutiong logz suponi, sive
locutio logz supocita ē fsalig Dpositio logica
ex locutione, scilicet, et actus supocitionis logz;
q. Mr pbaong n indiget. Rao mi stant quasi
cy Patribus Deuros et Arriaga post Doctissi
mo P. Granados tuent aperte ery logica suponit

erig extra omnes orationes. Magis ista experient.ª ex dicendis postea de interruptione. 12.

23. Si reponat aliquis ad Grammaticam pertinere locutiones ponere pro suis obiis refelendus erit ex eo, q.ᵈ Grammatices haec una e occupatio sollecismus et Barbarismus a locutionibus advertere. Ex dictis p.ᵗ quid dicendum Orationi posita num.º 21. dicendum perfectio q.ᵈ nullatenus valet intelligi adequate locutio potens proxime poni p. suo obiecto, qui formaliter intelligatur ordo ad aliquam Oppositionem logicam cuius sit indigenti actualis positio locutionis pro suo objecto. Dicendum tamen n. decere formaliter intelligi ordinem ecentialem ad alias Oppositiones logicas ad ut tales. Sed quid inde? n. absque hoc ordine reponit.ᵘʳ in signo doctrinali ecentialis ordo ad logicam Oppositionem.

24. Habetis igitur ex hac doctrinam, quae tota est B deceptio ecentialis participando ecentias logo vocali, esse tamen vocales logicas quaecumque voces significativas doctrinales sive copula verbalis sive Grammaticales tantum coniungens, sive adverbium, sive casus obliquus. Habetis insuper extra Chorum istum manere exclusas quamquam intellectus formaliter orationes voces non significativas doctrinales, nec in eodem Choro sede donari aliquas voces doctrinales significativas, quatenus ponunt, vel possibiles sunt pro se ipsis. Iam sunt haec non esse formaliter et logice pones.

11 Blictiri est Blictiri hoc est signum doctrinale

mdo vocales sint, mdo scripti. 1.a caret subto et predicato sralibus seu logicis: 2.a subto: ergo
2plex Blictiri in 1.a et in 2.a hoe ponunt pro
se ipsis, et tanq. maalis: et proinde locutiones
non sunt positae pro suis obiis.

25. Non admiror hic
off pulcherr. cogitationes Authore dignas Ingeniosissimo
Magistro quondam Granatensi dicere, qui Gram
maticae Mundo Grannatam ~~dedit~~, ~~et Roma credit~~
~~Coelis~~ (~~qd pie credit~~) Societatis Jesu Coelis
off. (qd pie credit) Grannatam dedit, et Roma credit
Arcis daturam sacris. Hic igitur Vir literis, atque
virtute insignis voces non significatibus doctrina
// lis sic relegat a finib. Dialecticorum: Id, qd non
// est phice in composito phico nequit esse pars
// compositi phisici: ergo id qd non est loge in composito
// logo nequit esse pars compositi logici. Optima
paritas, ex qua deduco, qd voces maalis tanquam
positae in praejactis illis ppnibus non sunt partes
illarum logicae, seu non sunt partes ppnis logicae ut talis;
unde nec ppnes illae ppnes logae sunt, ut pote quib. desitarum, quibus diuis essentialis talis ppnis.

26. Dici
ppnes illas, mdo vocales mdo scriptas sint non esse
sraliter et logae ppnes: quia sunt utique ppnes logae
si mentales sunt; nam conceptus Blictiri et concep
tus mentalis hoe circa voces Blictiri et hoe,
signa sunt doctrinalia ipsarum; atque adeo partes
sunt logae in mentalib. ppnibus. Inde ex quibus

pbare n. possunt, q.d docent communiter Auth.s circa
2m illas et similes propones vocales aut scriptas
nimirum loco vocis materialis posse subintelligi terminum
|| quemque pro, loqq. ut vox dictio, Scriptura, vel hunc
jusdi aliud doctrinaliter significantibus: Hinc loqas
|| faciunt propones sic: vox Blitiri e vox Blitiri
|| vox hoc est signum doctrinale, ac non, q.d hic loqas
|| propones, sed istas: vox est vox vox e signum doc"
|| trinale, si quidq. q.d loqq. e in illis attendat. Istae
aute prorsus alienae sunt ab illis; diversum predatum
p.s diversum utriusq.e subiectum obtibus: q. p.t additione illae
prius realiter nihil q. efectum e ad rem. Non reducunt
sic materiales illae in formales ptes significatibus ma
liter ut taliter, q.d fieri oportebat; sed ponunt formales
aliud significantes.

27. Insurgunt Auth.es dicentes, illas
propones additas formales, sive loqas sumendas esse de
monstratibe, ut si digito demonstrata voce Blitiri ...
|| ... v.g. dicat sic: hec vox e hec vox. Et huic demons
tratione equivalere dicunt pro propnis materialis, cui formalis
ex loqa adjungat. Si tamen hic infexas propones materiales
de forte partiales subiectum formale v.g. negant ego, nobiscum
asserentes voces nullomodo significatibus doctrinaliter
n. posse munus hauere ptis loqq.: Infero nunc
ergo: q. ptes illae formaliter additae demonstratibe acceptae
n. sunt ineguatae loqe.

28. Loca p.t non ita acceptae constituunt
p.s materiales illas ptes. Rursus infero: q. propones illae ...
tantes ptib.s formalib.s demonstratibe acceptis n. sunt propones

adequate log. Cadg ē hujus, et antis cog gbattio. Ista cog videnē Ddendg. Sed rogo: quid efectg ē gr. illad loga additam. si n. reddunt ppreis adequate logg? Nihil pfecto: quaerim. si quidē subitg adequata logicg quaerim. predatg adequate logg. Reurg dat ab Abuero fariis. Quaerim. ppreis logas inadequate logas dant; id ē, n. dant logas ppreis: etenī pprio inadequate loga, ē pprio loga inadequata, quae n. ē loga pprio, cg n. haueat adequatg logg ppreis ecentig.

29. Acutiora avitabimus Ppugnatorg tela, sed n. Q. alie tirsnibus incitati, uns formidins, pro quib. eludendis notandg ē. Ex omni Dialecticorg sent. definiong logg esse red definite explicationg gr. genus et dif. logg. Logg genus dicit in definitione vocali vox illa, qua res exprimit ipsa cg aliis, seu cg aliis a se Dueniendib. In eadg vocali definitione illa vox dicit diffa loga, qua res significat vl. discerns sive diferens principaliz ab omni n. ipsas Coligeg q. vox utraq. plaing doctrinale diffa loga ē in nra definitione vocalis rei: n. tang utraq. divisg, sed Djuncte sumpta: gr. quglibet aug definitionis vocg genus dat vocalis rei. Tuus logus vocalis gr. signg dpendit cg aliis signis, qui tai n. sunt; gr. platg cg aliis vocib. qui n. sunt tai; gr. doctrinale cg aliis tais n. vocalib. Gerg ab his omnib. et quacgq. alio apare segregatuis gr. platg doctrinale. Si genus quaras asumpta tibi diffa genus logg restat vox signg.

30. Notandum 2°, quod ex 1° notato fluit, 16.
definitionem esse clariorem definito; nam enim aliter esset de-
finiti explicatio; cujus augus claritas mentaliter vel m dicatur
talis modo quo circa rem, se ht intus, quod rem perspicit.
hujus notati regula non erit aplicanda definito, definio-
nique objectivis, qui in se reliquo quoquo modo sunt; et sine re
ad definitum et definitionem formalem. Et bene quadrat, in hec
formalia. Formale definitum vocale est vox illa, quae absque ge-
nere et differentia logi significat rem ~~defin~~ definienda. Ob
|| tum vox illi respondens dicitur definitum objectivum; definitio
|| formalis vocalis sunt voces exprimentes formaliter genus et
differentiam logg rem definitam. Et objectiva definitio appellatur objectum res-
pondens illis vocibus.

31. Notandum 3° definitionem (formalis
intelligitur quod non addit objectivum) debere explicare totum,
et solum rei definitum essentiam. Si totum non explicet, non dicet, quid
sit res; si non solum, dicet rem esse, quod non est; vel falsum, quod non est essen-
tialem. Et sive detrahat sive addat essentiam rei male res
explicatur. Nec satis est, totum essentiam explicet, totalitate
stante solum ex parte rei: quia rei tota essentia relucere debet
ex parte explicationis. Essentia rei dicitur illud, quod praecise
posito ponitur tota, solaque res; et quo praecise ablato, sola
totaque res aufertur. Exemplum: praecise positis his praedicatis
objectivis al hinnibile, ponitur totus, et solus Equus; et prae-
cise ablatis, aufertur totus, et solus Equus; id circo
ista praedicata objectiva sunt Equi essentia: Notandum deni-
que quod cujusque aliud signum, quod loge non supponat, sive
quod loge non possit poni pro suo objecto non esse terminum logicum:
quia non est doctrinale. Et est ratio: quia prius esse locutionem

prime potens poni p suo obto, requirit, q^d. sit locutio, que legê posit poni p suo obto, hoc ê, q^d. ê ipsa possit legê aliquid dici.

32. Inania jã accipite in Dârii cig Phor hinc illic versatilia tricularum. Vª. data definitio p tro vocali logo n ê clarior definito: q mala. Pans: explicat trij vocal q^r. trij vocalj; sed trius vocalis n ê clarior tro vocali: q. Mr. pbat: hec

|| voces signij platy doctrinale sunt tri vocales; sed defini data explicat q^r. has voces trij vocalj: q. 2^y. data defini p tro vocali n Østat genere: q recta n ê. P. ans: vox quelibet illius definionis est tota ecentia tri vocalis logi; sed si ita ê n Østat genere: q. P. m^r. vox quelibet illius definionis est

|| signij platy doctrinale; sed hec ê tota ecentia tri vocalis logi: q.

33. 3^y. definio Øveniens alijs a^d. definito pessima ê; sed ita se ht nra definio: q. My pbat:

|| data defini Øvenit n tro: q. P. ans 1°. definitio data

|| Øvenit voci nihil; sed vox nihil trus n ê: q. P. m^r: q^d. nihil potest significare n ê trus in fermt. nra; sed vox nihil nihil potest significare: q. P. ans 2°. data defini Øvenit voci n trus; sed vox n trus n ê trus: q. My pbat: vox n trus ê ngatio tri; sed ngao tri n ê trus; q aliâs ngatio tri eet ipsa res: q vox n trus ê trus. Plura sunt

rf hi similia, que Veteranus facile solvet, sed quib^s. magis atq^e. magis dy cognat dirumperet vincula que ligat nob^s. Dialecticus. Hory tanq

Solutio methody quoq. dabit dissolvendi illa.

34 Ad 1.

igitur ngo ans, cujus pbaonis distinq. mi. explicat
ny vocals p. tny vocals, qui sit definity frale; ngo:
p. tny vocals, qui n sit definity frale; ddo mi. dis
tinq. etia my: tnus vocalis n e clarior tno vocali
eodq; ddo my: n e clarior tno vocali alio; ngo my:
sic universals. Vide ng n explicare tny vocals
logy, p. has voces, qui sunt definity frale, sed p.
istas, signy glary doctrinale, qui clariores sunt
frali definito. Pecabit definitio si definity frale in
troducat in rei explicaony: tunc si quids idem
p. ids explicabit fraliz longe a e ab hoc pecato
definitio nra tni logi vocalis.

35. Ad 2. ngo ans, ad
hujus pbaony data mi. dde my, toty q. mit. dde vo
cs quglibet nrq definitionis ee totq tni logi vocalis
ecenuig; quglibet eny tnus vocalis e logus. Scito ni
hilominus, q. vox hns tota tni logi ecenuig poest
ee logy genus in definione ejusdq tni; dy mdo vox
sit talis significationis, ut p. ipsq exprimat tnus
logus vocalis dspsus cy alijs, sive cy alijs ase duc
niens. Ita p. vocq signy exprimit.

36. Ad 3. dsso
mi., nga my, ad hujus pbaony nga ans. Ad 1. pbao
ng hujus antis dde mi. et my deinde ngas cujus pbao
ns sic distinque mi. q. nihil poest significare, id e, q.
n poest significare n e tnus in sentia nra, dde: q. ni
hil poest significare, hoc e, q. poest significare ipsy

nihily n̄ ē verus; nega m̄j: vel alijs vocib.^s distingue sic: q̄. nihil potest significare, sumpto li nihil adverbialiter n̄ ē verus; ?de: sumpto li nihil nominaliter; nega. Deinde m̄j distingue: sed vox nihil nihil potest significare, id ē, potest significare nihily; ?de: nihil potest significare, id ē, n̄ potest significare; nega m̄j, vel aplica si mavis 2^x. formula dist.^m posita ad dist.^m m̄. quā P̄. solverō.

37. Ad 2.^am probonē antis, ?sessa m̄, nega m̄j, et distingue m̄.^m probonis: vox n̄ verus ē negas loga rei; ?de m̄j.^a ē negatō obtiba rei; nega m̄.^m Deinde m̄j distingue: negas obtiba rei id ē verus; ?de m̄j: negatō loga rei n̄ ē verus; nega m̄j. ē singulos loga rei vox illa, seu locutiō, cujus obty ē ipsa n̄ ecentia rei. ē ipsa rei n̄ ecentia ē negatō obtiba rei. Vox n̄ verus ht p̄ obto ipsā rei n̄ ecentiā; sed vox ipsa n̄ ē hęc n̄ ecentia rei ē vox n̄ verus locutiō vocalis posita p̄ illo suo obto; Unde loga ē: ergo ē vox negans, dicit negas loga. Mirene forsitā in hac explicaone n̄ meliores, immō nec p̄prie dicendi formulās; sed p̄ quas facilius quisq̄ vestrū, quid dicam̄ intellige.

38. Ad calcē quest.^x observa, sillogismū tot re ipsa terminos logos habere, quos voces ht doctrinaliter significatibas; ipsi tanq̄ 3 sanē termos attribui, accipiendo tanquā unū cuy quidq̄ dicit n̄t. extremitas, aut extremum majus sillogismi, tanquā aliud quid m̄j extremitatē, vel minus extremū dsitum. Et. aliy deniq̄ quidq̄ mediy, ē sine 3.^y cui ?paranē logs extremitates.

Subsectio 3.ª

§. Divisiones termini logici vocalis

39. Insignuabimus divis. tri logici in mentales, vocales et scriptos. Dum vero ratio tri logici vocalis uti dtrahitur multiplicis, sic multifariam divisa traditur. Dividitur 1.º in voces doctrinales 1.ª intentionis, et doctrinales voces 2.ª intentionis. 1.ª intentionis est vocalis terminus, qui significat objectum ut est in se, cumque objectum ut in se est nudum maneat ab omni extrinseco intellectus actu; vox sic illud significans dicitur 1.ª intentio sive 1.ª representatio objecti. In illud siquidem tendit, et illud representat, quin ex parte objecti representati reluceat ullomodo, quod per priori cognitione precessit.

40. Est 2.ª intentionis terminus vox vox illa sic tendens representative in objectum, ut hoc apareat per priori cognitione. Atque ob hanc presupositam cognitionem, sive tendentiam intentionalem altera dicitur 2.ª intentio. Exemplum 1.ª vox Petrus Petrum significat ut est in se.

Exemplum 2.ª vox animal significans animal ut objectum cognitioni abstrahenti ipsum a suis inferioribus. Ita significat cum dicitur animal est genus sed vero vox animal cum animal significat 2.ª statum, quem reliquit hauet terminus est 1.ª intentionis. Ita significat in hac propositione hoc est animal. Abundat his se 2.ª intentionibus tota Dialectica, quae plurimum objecta dtplanat a cognitionibus

// denominata. Dividitur 2.º terminus vocalis loquens in abs-
// tractum et concretum. Est abstractus qui formam significat,
// vel quasi formam v.g. albedo, justitia. Prima significat formam albedinis,
prima dicitur; secunda est quasi forma justi significat. Concretum, ergo
formam, quae subjectum formae significat, v.g. justus albus. Dividi-
tur alius est denominativus quidditativus alius. Deno-
minativus qui significat in recto subjectum et formam in
obliquo: albus v.g. in recto subjectum albedinis, albedi-
nem, quae forma est, dicit in obliquo.

81. Sed nota primo terminum
denominativum significare formam in obliquo non semper, non
vero non vero non concreti, quae forma v.g. albedo identi-
ficatur cum concreto albo sicut identificatur subjectum; veraque
exinde est haec propositio: albus, ut concretum est accidentale,
est habens et albedo. Ibi utrumque in recto significatur;
subjectum per illud habens forma per illud albedo. Quiddita-
tivus est, qui subjectum et formam substantialem seu cum ipso
identificatam significat. Hinc vel est substantia possidens
in recto talis forma. Exempla vox homo est vox quiddi-
// tativus, et sic exponitur: homo est habens et humanitas.
Observa hic eundem terminum posse esse quidditativum et deno-
minativum sub diversa ratione. Sic terminus justus quiddi-
tativus est sub ratione sui justitiae accidentalis, et. Observandum
insuper cum hic subjectum et formam dicimus non proprie talia
esse volumus: justus enim vere terminus concretus est ut
Dei, qui est habens justitiam; Deus autem nec subjectum
proprie nec propria forma est.

82. Ulterius observa, hanc differentiam
diversorum, ratione quorum in obliquo hic in recto

illius fra intelligitur, non ponere apte rei aliq. psq. in
recto: aliq. in obliquo; etenim in hoc obliqui, rectique
discrimen venit denominatione intuitu p.x diversitatem mo
dum rei explicandi istius observationis, et p alijs (apte rei
~~non dat directum~~) ht non dissimilibus modum explicationibus.
Itaque apte rei non dat directum quidditatibus aliud, aliud
denominatibus. 3o dividitur term loquor vocalis in cog
notatibus et absolutum. Cognotatibus, qui significat rem,
ut adjacentem alij, quam in recto significat. quod est signifi
care rem, non ut prout in se sistit, sed ut subjacet affectioni,
quae cognotari dicitur, ita significando rem. Exemplum sic dulce
significans in recto subiectum dulcedinis, sed cognotando
dulcedinem realiter a subiecto distinctam, et afficientem subiectum.

43. Cogno-
tatibus absolutus opponitur, qui rem significat sine adjacen
tia ad ipsam, sed prout sistit in se; vox Petrus v.g. non vero
opponitur relatibus term cognotatibus; hic autem dicitur relati
bus quod expremit suum significatum sub ordine ad rem
aliq. Exemplum: hic term agens significat causam in
recto, et actionem causae in obliquo et ita hec explicat,
ut ordinem dicunt ad effectum. Placuit imitari in hac
dicendi formula Patris Benedictis. 4o dividitur term
loquor vocalis in complexum, et incomplexum. Complexus constat
ex pluribus nis diversa significantibus, quorum quid
libet significat coniunctim id, quod separatim. Incomplexus
est, qui non constat pluribus nis, ut pote qui simplex etiam
dicitur. Exempla pro incomplexis exemplum pro complexis
accipe: homo justus, Petrus et Paulus; Canis Petri.

44. Incomplexi

ex principiis nostris hoc complexum vox Blictiri non esse terminus complexus: quia non constat ex pluribus terminis; et Blictiri non sit terminus logicus. Infertur rursus: nec dari terminum complexum in complexo, hoc Petrus Paulus idque eo quod significat utrumque simplex tamen ac eorum quemvis. Infertur deinde nec esse complexum terminum vocem Dominus, licet valeat dividi in duos terminos do et minus, quia non significant in voce Dominus, quod significant separati. Infertur demum, complexum Petrus Petrus neque complexum terminum, neque incomplexum esse dicendum. Quidlibet tamen hujus complexi terminus est terminus simplex.

45.

Dividitur 5.° in universalem, pure communem, particularem, et singularem. Universalis est, qui rationem significat pluribus convenientibus, et multiplicabilem in ipsis. Exempli gratia: Petro convenit ratio hominis, Paulo convenit ratio hominis, et similiter aliis hominibus; sed ita convenit, ut Petrus Paulus, et homines reliqui sint multiplex homo; atque propterea terminus homo rationem hominis significans est terminus universalis. Multis ratio non convenit ratio communis est, ut communis terminus illum significans. Inde terminus universalis significans rationem multis convenientem debet esse communis. Sed vero, si ratio illa non multiplicetur in illis multis, quibus convenit, non est universalis ipsa, nec terminus ipsam significans, sed communis pure; quia communis et non universalis. Hinc est terminus pure communis quicumque vox significans rationem communem multis, et in ipsis non multiplicabilem. Exempli gratia: est communis pure haec vox Deus, quae significat rationem Deitatis communem tribus personis

in quibus non est multiplicabilis; alij dixere meos Dij.

46\. Par-
ticularis est, qui significat determinate unum, quin determinet quodnam hoc sit; v.g. aliquis homo singularis, qui determinate unum significat hoc determinando; v.g. Plato; si huic determinationi adjungitur nil superaddat tunc exit pure singularis; at si huic adjungitur, quod illud unum sit multis communes tunc exit singularis non pure sit tunc
// Deus erit singularis non pure, et oppositus pure singulari: quemadmodum est pure communis, et oppositus universali; qui scilicet, universalis est, communis non pure.

47\. Terminus sub precisa ratione communis seu qui precise communis est pluribus, qui significat sub aliqua ratione, nec positive dicens, nec positive excludens rationis illius multiplicabilitatem; tunc, inquam, communis sic acceptus divisibilis est ad univocum, equivocum, et analogum. Univocus est conveniens pluribus ex eodem titulo; v.g. homo conveniens Petro et Paulo; quia Petrus est animal rationale, ergo Paulus est animal rationale: Unde esse animal rationale idem titulus est in utroque ut ex eo homo dicatur. Equivocus est conveniens pluribus, sed ex diverso titulo; v.g. Gallus conveniens avi, et homini; avi quod mas est Gallinarum; homini, quia natus est Gallia. Terminus Analogus medium inter utrumque est quidquid ex univoco participat et equivoco. Itaque Analogus conveniens est multis, uni quidem proprie alij improprie, sed cum aliquo ordine vel similitudine ad illud unum quod et ea de quibus improprie dicitur habent aliquam proportionem ad illud. Quo dicitur

pprie, tunc apellatur Analogus proportionis: quando ob aliquam tantum similitudinem cum illo tunc ipsi attribuitur, tunc apellatur Analogus attributionis.

18 Ilus-

trent his duobus exemplis doctrinam. Analogi sunt tri hoc et tunc sanum. 1.us in homine vero, cui proprie conuenit: et in homine picto, cui conuenit, improprie. 2.us in farmaco cui conuenit improprie, et in animali cui proprie.

|| Et tunc hoc dicitur analogus attributionis; quatenus attribuitur homini picto, ob eam, quam habet similitudinem cum viuo homine; et sanum apellatur analogus proportionis; quatenus farmacum dicitur sanum ob proportionem ad causandam sanitatem, quae proprie est in animali. Aliqui nostrorum

|| Analogos apellant Equiboca á Consilio non pure ta-

|| lia. Vt hoc vere calleas, scito, tum Equiboca alia

|| dici á fortuna, uel casus, alia Equiboca á Consilio.

19. An

casu quando tunc pluribus conuenit eo diuerso titulo, et absque ullo eius eo parte imponentis, ordine unius obti ad aliud eo significantis. Exemplum sit tunc Gallus ni Consilio dicitur, et pure talis, quando tunc pluribus conuenit eo diuerso titulo, sed cum aliquo non eo parte imponentis tantum hauito ad plura illa. Sit exemplum nomen famosum paruulo impositum ob memoriam gloriosi Parentis, qui sibi arrogaberat nomen ipsum. Haec, ut vi-

|| des, equiboca sunt pure talia. Equiboca Consilio

|| et non pure talia dicuntur ab his Authoribus mi illi, quae nos Analogos apellamus. Ergo quae horum quilibet pluribus conuenit sub ordine, quem explicuimus,

unius obti ad aliud, et n̄ solū ex pte imponentis illū
ad significandū, ideo bene dicit n̄ pure a Dcibus,
sed n̄ bene ita dicunt equiboca, et inter equiboca nomi
na cognumerant.

50. Pro equibocis hos Canones tradunt Dia
lectici. 1.s equiboca prius sunt dividenda, quam defini
enda. utilis valde regula. Quo enim modo poteris Gallū
definire, nisi Gallū dividas in Gallū avē, et Gallū hominē.
2.s n̄ ē contradictio in equibocis. Itaque esto prop. quo sit
canonis explicatio: Gallus cantat: Gallus n̄ cantat.
n̄ sunt contradictoriæ propnes; sed possunt simul verifi
cari, alia, de Gallo avi, alia de Gallo homi. Tradit
et alius pro analogis, scilicet, terminus Analogus absolute
platus stat pro famosiori analogato; id ē, significat
determinate obiectū de quo dicitur proprie. Sit exemplū: vinusti
Leo. al rugibile intelligendū venit n̄ vir fortissimus
et intrepidus, qui ptr similitudinē nuncupatur Leo.

51. Cum ana
logus multis conveniat n̄ ex eodē prorsus titulo et proprie
tate, datur exinde locus ut per analogū illū absolute dic
tū potius significetur obiectū, in quo reperitur proprie ratio sig
nificata. Sed vero contraria cum sit ratio univocorū, propterea
n̄ potest similis regula constitui, ac pro analogis ē constitu
ta nuper quo data. Itaque quia univocis sunt ipsi termini
apostolus, Phus, Orator, n̄ potius dicuntur de D.
Paulo, de Arle, de Cicerone, ac de quovis alio vel
Apostolo, vel Pho, vel oratore, aliter univocus non
talis conveniret multis n̄ ex eodē titulo. Daret siquidē
specialis titulus in aliquo ex illis multis ut pro ipso

denominatē acceperit: & similia, illave nomina n̄ sunt univoca, quatenus stare possunt Antonomasticé p uno tantū.

52. Distrahiturque communis rei conceptus ad supratranscendens, transcendens, et n̄ transcendens. Est n̄ transcendens, qui n̄ convenit omnibus possibilibus; v.g. Leo, vivens, substantia. transcendens ē, qui omnibus possibilibus, et solis ipsis convenit, tales sunt, res, ens, verū, bonū, aliquid, unū. Quæ omnes literis eorū initialibus clausere Dialectici in hac barbara Voce, Reubau. Supratranscendens, qui tā possibilibus, quā impossibilibus convenit omnibus v.g. imaginabile, significabile. Explicatio ista diversas patitur usurpationes juxta cujusque placitū Authoris circa doctrinā impossibiliū. Mihi certè magis semper arrisit, q. transcendens tantū, et supratranscendens solū significet possibilia, 1.° ea repraesentando, ut possibilia, 2.° autē ut impossibilia repraesentando.

53. 6.° dividitur terminus logicus vocalis in collectivū, et divisivū. Ē collectivus, qui de pluribus ita dici potest, ut de quolibet illorū in particulari dici n̄ valeat. Exemplū: terminus Civitas ita significat plures Cives, ut de ipsis collectis dici valeat, de nullo tamē dicitur verè, q. Civitas sit. Divisivus ē, qui ita pluribus convenit, ut inveniatur eius significatū in quolibet illorū, multiplicatū. Exemplū: terminus homo sic convenit omnibus hominibus, ut natura humana p.r ipsū significata quovis in homine multiplicata sit. etenim Petrus v.g. natura humana est

et Paulus exig naa humana p et Paulus exig naa humana, sed hujus una, illius alia naa humana, Inde multiplicat. Nota, tm dividibus dici superiorem, q sub se ht quaelibet tm, q ejus significatum, exprimit multiplicatum, seu contractum ad unum aliq. Exemplum: tmus hoo tmus est superius rei Pri ideo tmus vivens rei tri hoo; pariq tmus substaa rei tri vivens. Inferius dicit tmus, qui supra se haveat superiorem. Unde e eundem tm posse esse simul et superiorem et rei diversorum.

54. Dividit 5 in cathegorema et sincathegorema, sive in tm sincathegorematicum et cathegorematicum. Cathegorematicus e significatibus absq ordine ad aliud tm. Cathegorematicus, qui significatibus e cum ordine ad aliud tm; propterea sincathegorematicus dicitur consignificatibus et condicens cathegorematicus. ut loquitur Fonseca cap. 9. lib. 1. institutionum Dialecticarum. Vox Pr Exemplum e tri cathegorematici, sincathegorematici vox Pri, quae significat cum ordine ad aliud tm, a q pendeat quae aspicit, cui innitatur pendula ipsius significatio. Huic divisioni solet addi 3 aliud membrum tmus videlicet mixtum ex cathegoremate et sincathegoremate v.g. Equus Pri.

55. 6° demum omissis aliis n adeo utilibus divisionibus, tmus vocalis loquus dividit in infinitum et finitum. Finitus e, qui, eo q ipsi n praefigat particula n, suum retinet significationem. Infinitus, qui cum particula n ipsi praefixa manet volatur ad significandum obiectum aliud ex prae modi significandi indeterminatum. Exemplum 1 hoo, et Equus. Exemplum 2 n hoo et n Equus. Ut hoo et n Equus sic infiniti accepti

// exponunt ita: n̄ hoc, idē, aliquid distinctū ab home. et n̄
// Equus aliquid distinctū ab Equo. Ubi hoc distinctū n̄
determinat ex pte modi significandi. sed modus ipse ita
vagus ē, ut eo precise atento, distinctū sic valeat: vel
hoc distinctū à Pro aut ab Equo, vel illud, vel illud;
et sic in infinitū. et id circo tmi illi denominant infi
niti ita sumpti.

§6. Dico ità sumpti: q^a particula n̄ po
test in alio sensu acipi, et in q^o n̄ reddat tmū infinitū.
Itaq^e 2pliciter acipit particula n̄, vel negantr vel
infinitr, sive infinité q^d idē ē. Negantr acepta signifi
cat cū tmo, q^ui aficit negatiōne obtū illius, q^d ipse tmus
antea significabat. Ut v.g. identitas significat, n̄ ē
identitatis negatiōnē denotat, infinité seu infinitantr
acepta significat cū tmo, q^ui aficit quodcumq^e dis
tinguitur ab obto illo, q^d ipse tmus antea significabat.
Liquet doctrina ex num. anti. Rogas q^do negantr, q^do
infinitr sumat hec tam virtuais particula? In hoc
ferè conveniunt Authores, negantr sumi, q^do aficit co=
pulā, infinitantr q^do predicatū; vel negantr acipi, vel
infinitantr, q^do subtū: initq^e tunc aceptio ex his
aliqua determinaté colligenda ex intentione loquen
tis. Sciendū, particulā n̄ prefapositā subto ipsi aliq^do
n̄ aficere, sed copula destrapat. Sic evenit cū afirmatibus
oppni contradicit, particula n̄ prefixa.

§7. De tmo in comu
ni satis explicato, divisisq^e ejus naa. Nunc de proprie
tatibus ejus naturae ordo nas postulat. Sed ad doc
trine cognitio^m ad quandā notabilia de tmi i-

particulari non advocat, nemisi in sectione 3.ª tri comprieratibus.

Sectio 2.ª

Quædam notabilia de triis in particulari.

Subsectio 1.ª

§ De cathegoremate, et sincathegoremate.

58.

Constituenti
p.º virtute significationis doctrinalis tri logi nag, ipsiusque dividenti in cathegorema et sincathegorema nefas dubitare de significatione doctrinali tri sincathegorematici. Dubitarunt aliqui, Imo demum statuentes de illis sin cathegorematicis, quæ nullum per rale significant; v.g. omnis, aliquis. Hæc inquiunt, dicunt, neque solitaria, neque associata cathegorematis aliquid significat, et solum denotant talem vel talem modum significandi cathegoremata, quibus conjunguntur; v.g. omnis, aliquis, anexa ttro hoc, cujus denotant significationem. 1.º universalem, et particularem. 2.º Alii disceurrunt de ijs adjectivis, quæ determinatum rale per significant v.g. albus.

59.

Dico 1.º Contra hos auth.res sincathegoremata nullum determinatum per rale significantia significant doctrinaliter in oratione cathe

gorematis. Probo: sincathegorema sic positum est locutio per suo obiecto posita: ergo sic positum doctrinaliter significat. Respondent ponunt status Adversarii: non habet obiectum cathegorema sic positum. Contra: sincathegorema sic positum denotat per verbum modum quo cathegorema significat: ergo sic positum habet obiectum. Replicant: hoc obiectum non est doctrinaliter significatum, et quo loquimur. Contra iterum: Sincathegorema sic positum est locutio denotans ex humana impositione modum quo cathegorema significat: ergo sic positum habet obiectum doctrinaliter significatum. Probatur ant.: sincathegorema sic positum nullo ex alio capite habet sic denotare, nisi ex humana impositione: ergo sic positum est locutio &c.

60 Probatur alii dicunt:

hoc complexum omnis homo expressaliter habet significationem, quam non habet vox homo; sed haec provenire non potest nisi ex sincathegoremate omnis posito in consortio cathegorematis homo: ergo sincathegorema positum in consortio cathegorematis significationem habet; atqui expressaliter illa significatio materialis non est: ergo formalis et logica, seu doctrinalis. Ergo Sincathegorema positum in consortio cathegorematis significat doctrinaliter. Negabit forte subsumptionem, qui dicat li omnis esse materialem quando demonstrationem omneitatis, seu rationis complectentis omnia; vel ut melius dicam, esse demonstrationem quando, quae dicitur omneitas significatur materialiter, quatenus signum est non doctrinale rationis obiectivae, qua omnia apud rei sunt omnia. Verum ista dicere, fingere est ad placitum, et pro cuiusque libito dicendi formulas.

61. Cur non dicas

eodem modo, vocem albus in complexu isto hoc albus esse
materiale signum albedinis? cur non dices, quod vox illa hoc
fuit imposita ad significandum se sola hominem album ut talem
quando materialiter illi aponitur vox albus? permitto tantum tuum
abusum, ut non asequar. Rogo nunc, an sincathe
gorema omnis si ex natura sua an ex impositione materiali
signum omneitatis objectivae? ex natura sua, non dices; sed utique
dices ex impositione. Et rogo ulterius quid amplius
habet vox hoc, quam vox omnis, ut vocem hoc non dicas
similiter signum materiale rei humanae naturae quam significat?
Certe utraque est locutio aliqua quae ponitur pro suo objecto, quod
significat ex impositione. Esse hujusmodi vocem aliquam
habere rationem signi doctrinalis. Veteris sic apellare vo
cem omnis, quae sincathegorema est? redis tamquam funda
mentum communis tuae communem ipsum. Loquere tamen uti malueris
dummodo fatearis sincathegorema illud omnis et similia
locutiones esse positas pro suis objectis, quae significant ex
impositione, quod nimirum sunt in contextu cathegorematum.

62. Dico 2º

eadem sincathegorema solitarie accepta significant doc
trinaliter. Probatur sincathegorema omnis v.g. solitarie accep
tum est locutio posita pro suo objecto: ergo significat doctrina
liter. Constat consequentia ex dictis sectione et subsectione 1ª a num. 14.
Probatur antecedens: per hanc vocem omnis solitarie acceptam aliquid
dicitur; sed si ita est est locutio posita pro suo objecto: ergo.
Maior probatur: per hanc vocem omnis solitarie acceptam
dicitur ratio objectiva conveniens omnibus, quaecumque possunt
dici omnia: ergo. Probatur antecedens: per hoc complexum omnis homo dicitur
contracta ad solos homines illa ratio objectiva, si per hanc

voces omnis solitarie acceptae non diceret ratio objec- tiva conveniens omnibus, quaecumque possunt dici omnia. Sed Mr. videt certam pro me sententiam, quod attento dicendi modo, sicut formali expressione vocis omnis, nil esset, quod contrahat per talem expressionem vocis hoc, si per vocem omnis solitarie acceptam non diceretur ratio objectiva conveniens omnibus, quaecumque possunt dici omnia.

63. Cum talis

|| fuerit imposita voci, ut per ipsam bene dicatur, omnis

|| substantia, omnes viventes, omnes homines, omnes equi aliaque hujusmodi, non possunt equidem mihi persuadere, quod vox omnis (idem de similibus sincathegorematicis) non fuerit imposita ad significandum commune conceptum, qui contractus explicetur addita hac vel illa voce consequenti; hacque significatione gaudere solitarie acceptam ratum apud me habeo, et certe si hoc ita non sit, ego similiter dicendum sentio, voces

|| sapiens, justus, albus, caeteraque consimiles solitarie sumptas nihil significare doctrinaliter, seu logice. Scio, quis partem assignet. Sed doceri vellem ab his Authoribus, cur non possit significari doctrinaliter absque aliqua expressione tali, quae ipsum non repraesentet sub ratione sic determinatam, atque realis. Vel si potest, doceri vellem fundamentum, quo nisi sustinent, non dari voces sincathegorematicas ita significantes.

64 Ex quibusque dictis de sincathegorematicis non significantibus determinatam realem formam applicabitur facile, probabisque eodem fere modo de sincathegorematicis significantibus talem formam, sed maturiori consilio alia aliis

huc spectantia inquirenda relinquo cum jucusq. dicta de notione horum terminorum cathegorematicorum, et sincathegorematicorum sufficiant, et utiliora nos vocent.

Subsectio 2a

§ De termino finitto et infinitto.

65. Terminos pertinentes vocari alios, et alios impertinentes. Ex pertinentes sequela alios, alios repugnantia pertinentes. Rursusque pertinentes sequela vocari alios convertibiles, alios non convertibiles. Dialecticorum sunt locutiones sumpta ducentes originem a cognectione incognectione opositioneque objectorum, ut significant per ipsos terminos. Quando ex uno ad aliud bene

|| arguitur, hos dicunt pertinentes. Ex sequela quidem perti

|| nentes apellant, si affirmative arguitur, ut si dicas: est calidum: ergo non est frigidum. Quando vero neque affirmative, licet argueret, neque negative ex uno ad alium, apellant terminos impertinentes, ut si dicas, est album bene hinc non arguas affirmative: ergo non est dulce. Quando horum aliqui sunt mutuo valet, ut reciproce valeat illatio, di

|| cuntur convertibiles inconvertibiles seu non convertibiles dicuntur, quando valeat illatio, sed non reciproce.

66. Hinc nunc queritur, quomodo se habeat illatio a termino finitto ad ipsum terminum infinitum, et vice versa. Resolutioni premitto illationem posse esse bonam tantum ex vi materiae, seu ratione solum materiae in qua fit, et esse posse absolute

bonæ, et formalis, seu ratione formæ; Bona erit absolute,
bona formalis, bona ex vi formæ, quando fluit consequentia tantum
propter dispositionem (quam forma dicit) terminorum in præmissis,
aut ante, Ceterum tunc bonitas illationis ita pendet à
sola terminorum dispositione, aut sive in hac, sive in
quacumque alia materia loquaris sub eadem dispositio
ne, similiter fluat consequentia. Exemplum sit hic sillogismus:
// omnis equus est vivens; sed Bucefalus est Equus:
// ergo est vivens. Consequentia est legitima propter solam dispositionem
terminorum in præmissis. Quod palam fit, si dispositione serva
// ta materiam mutes sic: omnis equus est Leo; sed Buce
// falus est Equus: ergo est Leo. Optima consequentia. Muta si
militer in alias atque alias materias, et bene deducta
in omnibus consequentia doceberis, propterea illam esse ex vi formæ.

67\. Illatio
bona erit tantum ex vi materiæ, sive relate tantum ad materiam in
qua fit, quando servata eadem dispositione terminorum non bene dedu
catur consequentia, si materiam mutes. Sit exemplum hæc argumenta
// tio: Petrus currit: ergo movetur, cujus si varies materiam sic:
// Petrus est Leo non bene infertur: ergo movetur. Unde colliges
propterea illationem bonam quidem esse, ex vi tantum materiæ, non
autem ex vi formæ sive dispositionis solius terminorum. At de
hac materiali illatione, sed de formali procedere fuse de ra
tiocinationibus doctrina, innuebat, inquit Pater Nico
laus Martinez, ipse Aristoteles, dum formales argumenta
// tiones ita explicabat: omnis A est B; omnis C
// est A: ergo omnis C est B. ergo in exemplum vocemus
terminum finitum, et eundem infinitum. Distinctamus aliud
et aliud, id est ex parte subjecti tantum, id est solum ex parte præd

dari ppriis, nunc afirmatibus, negatibus nunc. Vidimus quid ex vi formae fluat, sive deducat illatione formali ex infinitato termino ad finitum, et finito ad infinitatum. Dico 1°. a termino finito afirmato de subiecto finito non valet ex vi formae illatio ad finitum terminum negatum de infinito neque ad finitum et finito afirmatum, vel negatum. V.g. haec propositio: Petrus est vivens; hanc
non infert; Petrus non est vivens, neque istam: non Petrus est non vivens,
similiter neque istam, non Petrus non est non vivens.

68\.

Dico 2°. a termino finito afirmato de subiecto finito non valet illatio ex vi formae ad infinitum terminum negatum et termino finito: v.g. haec propositio: Dispositum est forma non infert istam, Dispositum non est non forma, nullitatem dico huius illationis. 1a illa propositio est vera: quia forma est pars dispositi, ac proinde dispositi constitutivum, de quacumque vere dicitur afirmative suum constitutivum. 2a est falsa: Dispositum enim est etiam non forma, sive aliquid distinctum a forma, quod est materia. Hinc false negatur et disposito non forma (excepto li non infinite) cum materia sit non forma. Cum ergo ex vero falsum non inferatur, propterea 2a illa propositio falsa ex 1a vera non bene infertur. Quod totum videre etiam potest in hac propositione Deus est Pater, quae non infert istam, Deus non est non Pater. Haec falsa est, cum Deus sit Verbum, quod est non Pater at illa prior est vera.

~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ ||

nificatio doctrinali tamquam sit actio ex principijs nti,
gt. exinde, suppositionem logq in universum sumptam
tamquam debere actibus esse. Pater obiectum quidem tmus agit,
et loco ejus, cum ipsum actualiter significat intui. Agit
qd. ageret obiectum; sed non eodem modo (hoc diligenter ad
verte) tmus agit quo dum se presens facit obiectum agit.
obiectum qua tale non se presentat intui per significatio
nem doctrinalem; tmus doctrinaliter obiectum significat, si
quidem est locutio aliqua obiecti representativa. Hinc obiectum
qua tale non est logq suppositionem, cum dum movet ad
sui cognitionem, at tmus utique est dum movet ad cog
nitionem obiecti, ipsumque representat propria tui represen
tatione.

§3. Commenda perspicuitatem hujus doctrinae
nostrae pro tmo logico datae definitionis. Profecto cum ista
sit clarissima logae suppositionis natura, si sit tmus
non definiatur signum doctrinale, sed per ordinem ad ali
quam compositionem logq posterioris suppositionis; datur
actualis significatio propria tui logici et suppositio
logae, quam dat tmus in actu 2° sui exercitij.
|| Qd. ego capere non possum. Mihi haec idem sonant: vox
|| actualiter exercita in ratione tui logici; vox actua
|| liter exercens significationem doctrinalem; vox logice sup
|| posita. Et in quovis horum conceptu opus invenies
logqm, sive logice proprium, quod absque tmo logico non fit;
et in quo tmus logicus essentialiter respicit. Non autem
respicit essentialiter opus logqm, quod propositio sit, ut
omnes asserit, neque opus logqm, quod definitio sit,
species, differentia genus, vel quid simile distinctum ab

ecentiali significaone tmi.

74. Cum premissa tam doctrina stat optime, q^d tmus in aliq^o ex operibus logicis, quem potest constituere, n̄ soli activé se habeat, sed passivé etiā. Patit certé multa in ppne ratione affirmationis aut ngationis, et ratione dispositionis q^a gaudet in ppne. Vel subjicit, vel predicat; patit etiā q^do affirmat, vel ngat de ipso. Hac substinent, et similes denominationes aduenticias suppositionis tmorum. Hic resultat, q^d in ppne dicat tmus diversidé supponi; licet diversitas n̄ desumat, ex diversa tmi significatione, sed ex modo tantū, q^o hæc significatio accipit aliq in ista, aliq in alia ppne prout ppnis veritas aut falsitas.

75. Accipe g diversas tmorum in ppne suppositiones hinc etiam et inde. Alia ē ppria, alia inppria. Suppositio ppria dicit actualis significatio doctrinalis circa obtū suū. Sic tmus vitis supponit in hac ppne, vitis sine fine crescit. Inppria dicit, actualis significatio doctrinalis ad obtū n̄ suū translata. Sic ipse tmus supponit in hac ppne Salvatoris nri, ego sum vitis. Suppositiones inpprias vitat Dialectica. Commendant Rhetorica et Poetica. Alia suppositio ē comunis, alia singularis. Comunis dicit a significatione tmi comunis, singularis vocat a tmi singularis significatione. Comunis et potest suppositio aut copulativa, aut distributiva, aut disjunctiva. Suppositio copulativa, quæ copu

lata etiã et collectiba dicitur, ē actualis doctrinalis significatio termi ut convenientis determinatè pluribus, sed n̄ singulis. Ita supponit terminus 2. cum sic profert, 2. sunt numerorum.

76. Supocitio distributiba ē actualis doctrinalis significatio termi ut convenientis pluribus et singulis; ita supponit subjectum hujus propositionis, Apostoli sunt Sancti; quando ex illis singulis ad omnes omninò extenditur significatio in propositione; Supocitio dicitur distributiba completa, vel absoluta, quando ad aliquod eorum n̄ extenditur, incompleta dicitur, vel exceptiba. Quando ad omnia genera, vel eorum species extenditur, n̄ vero ad individua singula tunc dicitur aliquomodè completa. Exemplum 1um ē, quod allatum est in explicatione distributibè supocitionis in communi. Exemplum 2um,
// sententia illa Pauli omnes in Adam peccaverunt cujus subjecti significatio n̄ extenditur ibi neque ad Christum Dominum, nec ad ejus Matrem Immaculatam semper Vir
// ginem. Exemplum 3um omne animal fuit in Arca Noemi
// ubi omne animal n̄ supponit pro omni individuo animalis cujusvis animalis speciei, sed pro individuo aliquo omnis speciei animalis, et ideò dicitur supponi n̄ pro singulis generum, sed pro generibus singulorum.

77. Supocitio disjunctiba est, actualis doctrinalis significatio termi ut convenientis alicui ex multis de quibus dici potest, quin illud determinet. Sic supponitur
// aliquis homo in hac propositione aliquis homo ē Phi

Eadem suppositio dicitur disjunctiva determinata, quando illud obiectum non determinatum a significatione termini potest re ipsa determinari, ut re ipsa determinari, et designari potest, hoc, qui sit Phus. Cum vero re ipsa designari non potest appellatur disjunctiva confusa. Talis est suppositio subiecti hujus propositionis, aliquis oculus requiritur ad videndum. Vide discrimen utriusque suppositionis. Si vero est illa ~~suppositio~~ propositio, aliquis hoc est Phus in aliquo determinato homine verificatur. 2.a licet vera sit non verificatur in aliquo determinato oculo: nam de nullo determinato verum est, quod requiritur ad videndum.

78. Etenim suppositam illius propositionis veritate falsum est adhuc, oculus dextrum requiritur ad videndum, et e contra: Si visio dextri, utique procedet ab aliquo determinato ex illis; sed non procedet, ab illo ut requisito ad visionem. Sic deberet visio procedere, ut in aliquo determinato oculo verificaretur propositio, quae non ut cumque affirmat, visionem ab alio oculo procedere; sed necessarium esse, aliquem ad visionem, quod in nullo determinato est verum. Oportet ad rei intelligentiam, ut bene perpendas discrimen harum propositionum, aliquis oculus videt aliquis oculus requiritur ad videndum, quarum subiecto in 1.a supponit disjunctive determinate, in 2.a determinate confuse.

79. Hic nota suppositionem disjunctivam determinatam vocari mobilem, a P. Benedictis, et suppositionem confusam appellari immobilem. Ignoravit ista nomina doctrinae praejacentis. Ideo bene nuncupatur

mouilis suppositio termini, cujus loco terminus alius poni valet, qui significet determinatum objectum, vel objectum determinet, in quo verificatur propositio, bene que dicitur immobilis suppositio in qua contrarium invenitur. Suspicor tamen, has denominationes vel satis esse robatas vel antiquatas esse. Id circo eas non ad usum Scholae, sed ad doctrinam protuli.

80. Alia suppositio personalis dicitur, alia simplex. Sed bone Deus! in quem locum devenimus! in re tantula tot sententiae, quot capita! Adeo magnum hic est authorum dissidium, ut magnus Pater Oviedo controversia 3a summularum puncto 5. haec dixerit: mea perfecto sententia est, nil certe in hac re posse definiri: fateor: mihi quas vidi omnes displicuisse rei praesentis explicationes. Utinam liceret, quidquid magis alicui probatur, hoc ab ipso in medium produci. Nunc certe Ego meum qualem qualem calculum in acervum Mercurii Ojicerem pronunciarem quidem aperte illam esse suppositionem simplicem, quae in sola stat actuali significatione termini independenter a quacumque denominatione termino actualiter significanti extrinseca: personalem vero illam esse, quae termino actualiter significanti extrinseca est. Simpliciter terminus supponit quando sibi relictus nihil addit ipse, nihil mutat de propria ejus significatione. Terminus supponit personaliter, quando ita accipitur in propositione, ut non excedat totam suam significationem aliunde que a se quodammodo personatus appareat. At hac vocum usurpatione quis unquam in praesenti negotio usus est? alii igitur.

81. Hancque

trado, quæ ut efectu illarum supositionum admitunt communiter D. Doct.^s Simplex supositio ea est, quâ terminus tali modo accipitur pro suo significato ut non posit accipi pro inferioribus, quæ sub se continet. Exemplum in hac propositione homo est species ita accipitur terminus homo, ut de suis inferiori dici non valeat ita, Petrus est species. Personalis supositio ea est, quâ terminus tali modo accipitur pro suo significato ut posit etiam pro suis inferioribus accipi. Exemplum in hac propositione homo est animal, ita accipitur terminus homo ut posit etiam dici Petrus est animal. ob veritatem istam, quam res picit simplex, et personalis supositio admittit, ista dicitur movilis, illa inmovilis. Ob memini supositionem dividendam in formalem et materialem. Nulla enim supositio logica est materialis in principijs meis: sicut nec terminus logus est, qui tantum materialiter significet.

82 Si roges

Unde sit ignoscenda tantum diversa supositio in propositionibus à Dialecticis ibi plura signa dant, quæ cum fere omnes sæpe deficiant, et in constantes reprehendant, hec una via ocurrit certissima Pr Nicolao Martinez scilicet crebo, disp. usu scholare boni ingenium. Ipse predicaciones verius indicat supositionum veritatem, quam disputandi usus captu facilissime eficiet. Et huc facitt acomodatissime dictum magni Parentis Augustini: plerumque enim accidit (inquit S. Doct.^r) ut sitius homines res eas asequant, propter quas asequenda vi ista dicunt, quam talium preceptorum nodissimas et espinosissimas disciplinas. Procerea de illis circa supositiones commentis fuit hoc votum Pr Fonceca

optarē ego tamē, utquanqz utilitas, et perspicuitas pa
rerent, minuerent hęc in dies potius quā augerent.

Res
83. tat ut circa omnem suppositionem ejusq. species no
tē modū illū argumentandi, quem Dialectici vocant
accensus et descensus: argumentatio facta à tmo commu
ni ad ejus inferiora sufficienter enumeranda, descensus
dicitur: facta autē ab inferioribus sufficienter enumeratis
ad tmū commune, apellatur acensus. Fit autem multipliciter,
atq. deformis argumentatio pro varietate suppositionis
cui communis in ppribus via labilis est, vel acendatur
vel descendatur. Ideo pergite hic manu ductis exē
plis. 1º à tmo communi supposito copulative descenditur ad
omnia inferiora ejus enumeranda in unica ppne sic:
partes omnes Mundi sunt 4.ª ergo Asia, Africa, Ame
rica, et Europa sunt 4.ª acenditur ab inferioribus
omnibus similiter enumeratis in unica ppne sic:
Asia, Africa, America, et Europa sunt 4. ergo
partes omnes Mundi sunt 4.

2º à tmo communi sup
84. posito distributive descenditur ad omnia inferiora,
quodcumque in sua ppne enumerando sic: omnis
homo est capax videndi Deum: ergo Petrus est capax
videndi Deum, et Paulus similiter et similiter quisq.
cęterorum est capax videndi Deum: acenditur vice
versa: 3.º à tmo communi supposito disjunctive
determinate decendit ad omnia inferiora seor
sum enumeranda q.ª totidem ppnes disjunctione
disjunctiva ligata sic: aliq. homo videt: ergo

ille, vel ille, et sic de reliquis. Accendit ordine inverso sic: hic hoc videt, vel ille, vel ille hoc videt, et sic de reliquis: ergo aliquis hoc videt. D.3 atus omnini supposito disjunctibus disperse descendit ad omnia inferiora enumeranda seorsim conjunctione disjunctiva, sed in unica propositione sic: aliqua navis requiritur ad navigandum: ergo vel haec vel illa, et sic de caeteris requiritur ad navigandum. Accendit vice versa.

85. Antequam manum de suppositione absolvam, quaeri hic poterit an non suppositionem aliquam subtus propositio illius, quae dicitur de subjecto non praesupponente? ratio dubitandi haec esse potest: nam cum dicatur esse de subjecto non supponente, eo ipsis terminis videtur, subjectum ejus non supponere, sive nullam habere suppositionem: et aliunde cum negari soleat in disputationibus, quod supponit ex parte subjecti propositionis illius, videtur etiam, subjectum suppositionem aliquam habere. Nodus ipse solvendus non est; nisi scindatur. Nec vidi aliquem authorem, qui solutionem eorumque praestiterit, scitione non facta. Igitur assero, nullam dari propositionem, quae dici valeat de subjecto non supponente: namque subjectum omne locum suppositionem habet. Sed tamen aliqui non ex Philosophis antiquis (ad quos recentiores vocat P. Fonseca juxtaque licet acri censura excipit) eam diceret voluntaria quidem, et in enecta fraci, propositionem de subjecto non supponente, cujus subjectum non verificatur, mediante copula propositionis, de re significata.

86. Hoc certe est omnes Dialecticorum et logicorum et Grammaticorum

inuenere deorsu sursu. Quenq affinitatem significa
tionis unquam ante hos recentiores inuenta est,
// et legitime constituta iam hae locutiones: subiecti
// loquens non supponens; subiecti loquens veritati propositionis suae
inertis? Dialecticus nulla est iam quia pro eodem haec
accipiant. Ex horum probatorum sententia uel explicata
aliis, ac Fonceca explicat, uel aliquantulum reforma
ta defendit, quod admissa a pluribus, explodenda illa
// loquendi nouitate propositio de subiecto non supponente di
citur ea esse propositionem de subiecto non supponente, in qua ex
parte subiecti aliquid falso affirmatur, uel negatur, siue im
plicite, siue explicite per copulam implicationis
// Appellatur copula implicationis affirmatio, et negatio
quae tamquam extremum recta per aliam principalem co
pulam propositionis. Ex copula implicationis, et propositionum, quae
// dicunt de subiecto non praesupponente: Petrus, qui est Equus
// currit. Eo qui est Equus, copula implicationis est
implicata ex parte subiecti, falsoque affirmat et expli
cite. Erit vero implicita affirmatio si propositio re
fingatur sic: Petrus Equus currit, ubi subiectum valet
idem, ac Petrus qui est Equus. Et si non adeo ex
presse dicatur.

87. Arridet mihi haec doctrina quatenus
indicat propositiones, quarum negari potest suppositum, et
quae communiter vocabitur de subiecto non supponente, licet
intolerabili errorum abusu, quasi inogicam
incluso, nec adhuc Dominorum Doctorum consensu, atque ap
batione comprobata, quia praeterea in eo insistam, quod
nulla datur propositio de subiecto non supponente; plures

utique quam suppositum est negandum. Observa hic 1°. falsum suppositum minime obstare veritati propositionis cujusvis. Hoc negativae frequenter ostendunt; ut ista: Pirus equus non currit. Observa 2°. pro disputandi praxi: quoties falsum suppositum tibi non pera judicat, illud tacite potest omittere, nullaque habita ratione illius propositionem nega, si falsa sit; concede: si vera: quoties autem falsa supposito gravaris, suppositum nega, licet vera sit propositio.

88 Observa 3°. et denique, quia Neoterici quidam utuntur, terminus supponit pro objecto, licet prisca non sit nullas inherere difficultates in Philosophia; proinde neque posse permitti. Si dicas, Barbarum haberi a latinis, etiam hoc permisso, non convinces, excludendum esse a dictionariis Philosophis. Respondeo istis si quidem Barbarum latinus redputet, ab eis adrradatur forte, sed agnoscunt latini hanc loquendi formulam, terminus supponit objectum, quae sensum istum claudat: terminus subjicit intuitui objectum. Tu vero recte dices, quia offendam in verbo: terminus supponitur pro suo objecto. Haec locutio passionem indicat ipsius termini, si compareret ipse cum eo, quo ritus utitur: cum externam actionem duntaxat, si cum objecto compareret.

~//~//~//~//~//~//~//~//~//~//~//~//~//~//~

~//~//~//~//~//~//~//~//~//~//~//~

~//~//~//~//~//~//~//~//~

~//~//~//~//~//~//~

~//~//~//~//~//~

Subsectio 2.ª

De cæteris, quę restant termini proprietatibus.

89\. Status, distratio, ampliatio, alienatio, diminutio, restrictio, apellatio, 7 dicunt^r tri pprietates, quas ep mea sententia jure dicere afectiones varias supocitionis, n̄ vero pprietates. Atq.^e in mea opinione hic inuenis P. Losvada. Igitur status ē, subrrogas tri p sus significato, uel obtto in ea tporis diffa, quę copula ppris importat. Sic trus Petrus subrrogat^r p Petro nunc existenti, q.^do dicit^r Petrus legit. Presens nqq.^e tpu importat copula legit sive ē legens. Sic q.^do dicit^r Ilion fuit, subtq subrrogatur p Ilion in tpore preterito, q.^d importat copula fuit. Distractio ē subrrogas tri p sus obtto in diffa tporis diversa ab illa, quę designat copula ppris. Sic suponit^r, aut subrrogat^r in ista ppne: claudi ambulant, et mortui resurgunt: trus claudi, et trus mortui, qui hic n̄ significant claudos et mortuos tpore presenti p^r verba designata, sed tpore preterito, et ita exponunt^r illę ppnes: qui fuerunt claudi ambulant, qui fuerunt mortui resurgunt.

90\. Ampliatio ē subrrogatio

ti p. sua significato in omnia tpora distra abs
que limitatione ad significatum p. verbi ppriis.
Itaq. subiectum omnis homo supponit cum ampliatio
ne, in ppne ista, omnis homo est rationalis, nam hic
significat preteritos, presentes, futuros et homines pos
sibiles, cum tamen copula est nota sit tantum tporis
presentis. Alienatio est suppositio tmi translati pro
aliquo ad obiectum non suum. Exemplum: supponit cum aliena
tione terminus homo, cum dicit homo pictus. Diminu
tio est subrogatio tmi, qui obiectum absolute signifi
cat ad illud significandum tantum secundum quid, ratio
ne alicuius additi tmi. Sic cum diminutione
supponit tmus albus in hac ppne: Ethiops
est albus secundum dentes. Ex ratione additi secundum den
tes ratio albi significat secundum quid per tmum albus,
qui sine addito significat eum absolute.

91. Restric
tio est subrogatio tmi plura significantis ad sig
nificandum aliquid vel aliqua tantum ex illis pluribus,
ita supponit tmus omnis homo in hac ppne,
omnis homo iustus est placens Deo; ubi tmus
omnis homo ex se ad omnes extensus actu
pnes, additum iustus, et vi huius significat
cum restrictione solos iustos. Tandem apellatio
est applicatio significati unius tmi supra signifi
catum alterius tmi, cuius significatum ~~apellat~~ applicat
dicit tmus apellans, aut denominans, ille autem
supra cuius significatum fuit applicatio, tmus ape
llatus dicit, aut denominatus, ipsaque applicatio

denominatio est. Hujus afectionis vocis sepe meminit Arist. (inquit Fonseca) ut in libris de interpretatione, et alibi, nullo tamen vocabulo cinque dominatio quemadmodum est nec superiores nominum afectiones. Itaque res vetus est, vocabulum recentius.

92. 9do. Appellans et appellati termini sunt maxime abstracti absque dubio forma formae applicatur, ut cum dicimus albedo est color. Itaque appellatio tunc facile percipitur. In terminis concretis, qui significant, ut diximus, subiectum et formam, fieri potest aplicatio significati unius termini vel supra formam, vel supra subiectum, vel supra utrumque ab alio termino significatum. Hinc distinguimus appellationes formales materiales et mixtas. Formales sic vocamus a formali significato termini, quod forma est, vel quasi forma. Materiales a significato materiali, quod est subiectum, vel quasi subiectum. Mixtas a formali, materialique significato termini igitur est appellatio formalis aplicatio significati unius termini supra significatum formale alterius. Materialis aplicatio supra materiale; mixta aplicatio supra materiale, et formale. Exemplum 1. album est coloratum, 2. album est dulce; 3. album est concretum. Coloratum convenit albo ratione formae albi; ideo hic gaudet apellatione formali. Dulce convenit albo ratione subiecti, sive materialis significati termini album; ideo hic gaudet apellatione materiali. Concretum convenit albo ratione simul subiecti et formae, seu materialis, atque formalis significati termini album; ideo hic gaudet apellatione mixta.

93. Consectarium in hac re

gulę multę p dicernendis apellaones sunt tamq
surfuris ejusdg, ac sunt et qua tali diuimus p diver
sitate suppositionum dignocenda. Id circo ea praemitto,
quq ibi regulę observanog monueicandę hic nupi
me dmendam volo. Ut frequens ē variationis ape
llaonis ejusdg tri sophistica argumentatio. frequens
usq disputationy, et cautq vos facit prontosq ad
quascumq falacias detependas, quibus insirti disp.
Aff quasi pices hamo rapiunt.

24. Degressy nunc factq in
logę suppositionis explicato ut ante pctiones, vellent
servari, q tur extra pprij ñ ht statq, nec destractio
nq, q patebit Dsideranti. 2o tur sibi relictq ams
pliatonq haucre extra pprij quatenus ad omnia sua
significata extendit. 3o valere ab afirmato tro cy
aliatione ad illud ngandy, sine alienatione; v.g. ē ho
pictus: q ñ est hoo: ñ accus valere á ngato tro sine
alienaone ad afirmandy neq ngandy cy alienaone sic:
ñ ē hoo: q ē hoo pictus: cy Equus ñ sit hoo, et ne
que sit hoo pictus; neq valere sic: ñ ē hoo: q ñ ē
hoo pictus: cy hoo pictus ñ sit ve vera hoo, et
tamq sit hoo pictus. 4o tri, qui dicit cy dimi
nuoine, vere et pprie dicit absq diminutione de
ca pte, 2q quq verificat de toto cum diminutione itaq
dedentibus Ethiopis vere et pprie dicit, q sunt al
bi.

25. E tamq aferunt neq docere Dialectisi Magis
tri, q praelatq illud vere et pprie dictq de pte tan
tus, ñ potest vere et pprie de toto praedicari, ut

// legitima ē illaõ ista: ē albus tantū q.d dentes:
// g.o n̄ ē albus sine aliq.a explicaõne, qua plurimū
indiget, tñ n̄ deceni doctrina ista in specie diffi
cilis. Aparet siquidē albū q.d totū n̄ possit convenire,
q.d convenit parti tantum. Juxta, q.d licet de subjecto
quodcumq.e albedinis, sive totum, pars sola sit, verè
et proprie dicat̃ totus albus; hic nihilominus tan
tum intelligi p.t totum albus totū seu compositum inte
grale ex pluribus partibus albis. Itaq.e tum n̄ va
leat illaõ ex parte ad totum, in hoc sensu dicto n̄ va
// lere: ē albus q.d dentes: g.o ē albus. sed e converso
// infert legitimè: ē albus tantū q.d dentes: g.o
// n̄ ē albus; q.a ex albo, q.d ē pars mala sit contra
ad albū, q.d ē totū. Nisi ista sit intellig.a daq
ab illis doctissimis doctrinis doctrinæ n̄ acquiesco.
Si

96. subinferas ex modo dicto, diminuaõnē n̄ benè
distingui a restrictione; dico cum P. Benedicto,
diminuaõnē ē restrictionis speciē, quæ datur, q.do
cum totū integrale significans subrogat ad signi
ficandū vi additi aliquā tantū partē. Hinc velim
observari 5.o n̄ valere ab affirmaõne non re
// strictā ad affirmaõnē ejusdē n̄ restrictā v.g. om
// nis hæc justus diligit Deū: g.o omnis hæc
// diligit Deū, sed utiq.e contra valeret ab affir
maõne de n̄ restricto ad affirmaõnē de restricto
// v.g. omnes scholastici sunt prudentes: g.o scho
// lastici hujus Aulæ sunt prudentes. Ibi
dicimus tamen esse.

Liber 3.us

De interpretatione judicij mentalis.

37. Tractatio 2.a

operaõ̃ mentis 2.us [illegible] liber respondet. Judicium, praevenire diligentiae [illegible] magni [illegible] ponderis, ac momenti habere in [illegible] [illegible] Pluris magni ergo habui praevenire judicij diligentiam. De [illegible] multa [illegible], sed vero omnia [illegible] dictis [illegible] Judicij gratiâ [illegible] laboravimus, [illegible], hic ergo [illegible] esse; [illegible] judicio agitur, tempus breve est, [illegible] [illegible] [illegible] si parata sunt omnia, quae [illegible] pre-paravi. [illegible] quodlibet judicium [illegible] sibi [illegible] tionatis. Horum [illegible] [illegible] Quid sit addat [illegible] judicij, [illegible] sit judicium ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

39 in [illegible] [illegible] discutiamus. Sed praecipue [illegible] [illegible] judicij [illegible] interni est [illegible], [illegible] [illegible] oportet, [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible] aberre-mus.

Sectio 1.a

Traduntur definitio, divisio, materia logica, nonnullaeque affectiones judicij, praesertim vocalis.

Subs. 1.a

Judicium definitur post aliqua praemissa.

1. Ad p.m [illegible] judicij ex[illegible] [illegible], qui principia sunt, sive materia [illegible] judicij, propositionis aut enunciationis. Haec vero vocabula judicij, propositio, enunciatio, pro eodem accipe [illegible] Dialecticis [illegible]. Atque [illegible] de enunciatione acturus de hujus principijs [illegible] prius sub vocabulis nominis, verbi, et orationis. Harum vocum significata in aliquale [illegible] vocem [illegible] quae enunciationi definitione.

2. Nomen igitur est, inquit Philosophus l. de interpretatione, cap. 2. vox significativa ad placitum sine tempore, cujus nulla pars est significativa separata. Agit [illegible] de nomine vocali, sed aeque facile definies nominibus [illegible], si loco particulae vox substitues [illegible]. Nulla variatio fiet, si mentalibus [illegible]. Non enim significant ad placitum. Agit enim de nomine simplici, seu de [illegible], cujus licet aliqua

parx, dy separat. a[b] alia positibe ēē significatiba;
in ipso tamq nomine, significatiba n̄ ē, ... separata.
Inspice in voy Dnus erque circa ipsu dicta sunt
... praecedenti nomq discriminat a verbo qr
illa ... sine pore impsa explicandq.

3. Subdit

Phus in eodq cap. casus obliquos n̄ ēē nomina sic
inquiens: Chatonis aurq vel Cathoni, erque cumq
talia sunt, n̄ nomina sed casus nominis sunt.
Ratq ... S. Thomas hic lect. 4. dicens:
solus nominibus dicit ... nomq ... quq
facta ē impositio nominis ad aliquid significandq.
Nomine aurq, qd vocat infinitq, negat otiq ibidq
Alius ... nominis Omne ... nomq (verba sunt
... Angelici Doct.) significat aliq ... de ...
minatq, ut hoc; aut personq determinatq, ut ...
... aut ... determinatq ut ... Sed hoc, qd
dico n̄ hoc, neq determinatq naq, neq determinatq
personq significat: imponit a negatione hominis, quq
equaliq dicit de ente, et de n̄ ente.

... nominis ... ipsius
... cedere, qd in hac stricta nominis ... dialec
tica nomq addit super ... ēē casq rectq, sig
nificare aliquid ex pte mdi significandi determinatq. In
de plus ... ceptum tri, quq hic ... nominis
... naq ... tro doctrinq.

4. De verbo aurq inquit Arlesq
cap. 3. verbq aurq ē, qd significat tpus, cujus pars
nihil extra significat, et ... eorq, quq ... alio

|| prędicant. Nota. Inveniuntur multa notatu digna in hac definitione. 1º vox andz vi est illius par-
|| ticulæ, cujus pars nihil est extra, vel cujus nulla
|| pars seorsu significat. (Ut habet in versione alia)
ac vi similis dictionis explicare in definitione nominis. 2º a conceptu nominis differre verbum per illum
|| conceptum designatum ista particula, quod consignificat
|| tempus. Ad cujus intelligentiam est sciendum, consignificare tempus, esse tempus, et aliud etiam simul significare.
Unde quodlibet ex his tribus, hora, dies, annus, et nomen ipsum tempus, tempus significat, sed quod significat
tempus. Rursus sciendum est, aliqua etiam nomina consignificare, et cognotare tempus; hæc v.g. Jentaculum,
Coena, antiqui, posteri.

5. In alio tamen sensu accipitur
Arist. accipit hæc dialectica phrasis consignificare tempus,
ipso D. Thoma, aliisque expositoribus Phi. Itaque
apud Dialecticos consignificare tempus non solum est significare
rem, et tempus in quo fuit, est, aut erit, sed valet etiam
significare rem, et significare eam fuisse, esse, aut futuram esse. Hæc temporis consignificatio propria est verbi. etenim
si nomen v.g. Coena refectionem significet vespertinam, ac proinde vespertinum tempus, in quo fuit, non
autem significat Coenam fieri, neque factam, aut faciendam esse. Et carere nomen ista verbi propria consignificatione temporis, est integra, rerumque plena illius
particulæ, sine tempore posita in nominis definitione.

6. Ultima definitionis verbi particula in

... ejusdem capitis ... colligitur ex D. Thoma hic lectione 5.) explicat Aristoteles sic: Significat autem quod ... compositionem, quam sine compositis non est intelligere. Est dicere: ubi verbum est, significatur notatio, praedicatum poni subiecto, sine poni cum subiecto. Alias non respuo ipsius loci expositiones. Explicat deinde Aristoteles a ratione Verbi dictiones aliquas. Non currit vero, inquit, et, non laborat, non verbum dico: ::::::::::: similiter autem currere et currebat verbum non est, sed casus verbi. Haec satis explicantur, hic accommodata doctrina pro nomine infinito, et casibus obliquis data antea. Ostendit insuper in abstractione, vel ipsa verba verba non sunt. Causa ejus dictum: ipsa itaque secundum se dicta verba, nomina sunt. Cum audis secundum se dicta, intellige ... ...

7 Tandem cap. 4. orationem definit: Oratio autem est vox significativa, cujus partium aliquid significativum est separatum, ut dictio, non ut affirmatio, vel negatio. Primo ex ipso textu vocalis orationis hic definiri. Quae praeterea, quae circa mentalem, scriptamque nominis monui num. 2. idem circa orationem hic dicta sunt. Primo etiam, de conceptu orationis esse, quod partes habeat, et separatas quidem; hoc est, non partes componentes unius simplicis, et in complexo voces, vel tres; sed quarum quaelibet talis sit. Hinc oratio non stat in sola voce simplici. Expressit Philosophus quod partium aliquid esse debet significativum. Sed hinc non inferatur aliquas orationis partes posse esse non significativas: apposuit enim sufficientem differentiam orationis a simplici nomine, et verbo per hoc, quod orationis pars aliqua debeat esse sig

significatiua cum illa alij si haueant.

8\. Neq. intua persistar illatione educitur, q. Arles n. dicat voces, sed vox significatiua in singulari; ut enim opportune notat Losada, dicit vox in singulari ad indicandam unitatem, quam Grammaticalem hauere deuent voces, ex quibus oratio componitur. Itaq. licet multae eae deueant, et separatae, quatenus significant unam phicè vocem, uniri vero deuent consequentia Grammaticali, ut una inde Pragmaticale resultet. N. enim stat oratio loga in vocum quouis numero sed in numero vocum Pragmaticalis consequentiam. Ait nepuit Phus, q. oratio est significatiua ut dictio n. ut afirmatio uel negatio. Quasi diceret, est significatiua, n. ut composita ex nomine et verbo, ubi stat afirmatio uel negatio; sed ut significat nomen, aut verbum de se acceptum, quibus aliquid dicitur, qui dat afirmatio, aut negatio. Hinc deducere dantum afirmationem, aut negationem de conceptu orationis n. eè; ac n. inferas, eè in compossibiles cum tali conceptu: omnis negatio enuntiatio oratio est.

9\. Insuper caueris perso exemplum, q. praecitatis subtexuit Arles

// p.a haec: dico aut ut hoc; significat enim aliquid. Ceterum nota, n. adducisset orationis exemplum, sed vocis, quae significat ut dictio, et absq. afirmatione,

// uel negatione. Id circo dixit: significat enim aliquid

// sed n. quoniam est, aut n. est. Insinuat deinde multiplicem orationis diuisionem. Cr nadi soler f. diuis

imperfectam et perfectam. Imperfecta est, quae sensum habet
imperfectum. Perfecta, quae sensum habet perfectum. Ex prae-
dictis: 3º dispicitur esse imperfecta: sic vos non vobis.
Tradi solet 2º multiplex divisio orationis perfectae. Alia
quidem dicitur interrogativa, quae in exemplis orationis
perfectae adduxit: alia vocativa, optativa, deprecativa,
imperativa, vel enuntiativa.

10. Modus sciendi, de quo alibi,
dicitur etiam communiter oratio, conceptusque orationis [illegible]
[illegible] modis sciendi designatur. Hinc oratio 3º dividitur [illegible]
[illegible] species modi sciendi. Has tamen in limine [illegible]
[illegible]. [illegible], omissis aliis, orationem de enuntiativa
[illegible] exponis. In ista [illegible] intendit dialectica:
[illegible] dexatio. [illegible] dicit Philosophus enuntiativa cap. 4. citato,
[illegible] vera, vel falsa est. Eandem sub nomine propositionis [illegible]
posuit [illegible] libro 1º Priorum cap. 1. affirmativa, vel
11. negativa de quopiam alicujus. In his [illegible] videtur
definitioni divisio; sed absque vitio definitionis. [illegible]
[illegible] dialectici divisiones secernunt et definitione.
Sub nomine propositionis orationem enuntiativam definiunt
isti, aut fere similibus vocibus. [illegible] dicunt [illegible] enun-
tiatio alicujus de aliquo [illegible] [illegible] dialectica de-
finitionis definitio [illegible].

12. [illegible] enuntiatio ita [illegible]
affirmationem et negationem, ut utralibet reperiatur bene [illegible]
[illegible] enuntiandi [illegible] [illegible] affirmat enunciat; [illegible]
negat enunciat etiam. [illegible] (et [illegible] principaliter [illegible]
[illegible], [illegible] in sensu rigido dialectico) fit enuntiatio;
[illegible] ipsis vel affirmatur, vel negatur. [illegible] aliquid [illegible]

ppriis. teste nostro Arist. sic in citato cap. 5: ... est autem omnis oratio enuntiativa ex verbo esse, vel casu verbi. Cum verbi apellatione verbum est in praesenti tempore a verbo diff. accipit enuntiativa oratio. Itaque oratio genus est ad propositionem; verbum, quod enuntiatio est differentia. Itaque genus dicitur pars materialis, differentia quae pars formalis propositionis. Ad ... verbum apellatur pars formalis propositionis, ceteraque propositionis apellat principia materialia.

12. Atque perfectius discernatur genus et differentia ista propositionis, ideo magis perspicua ista propositionis definitio nobis commendatur, scilicet: oratio enuntiativa, oratio est genus, enuntiativa differentia. Itaque definitio perspicua est in qua omnia, quae definitione in communi dici valent. Propositio ut oratio est, convenit cum aliis apprehensionibus. Ut autem est enuntiativa, differt ab omni non ipsa. Definitioni traditae a commodatius facile aliquis differentiam mentalis, vocalis, et scripta.

Subsectio 2ª

Propositio dividitur aliaque traduntur?

13. Divisio 1ª propositionis, quam insignitiabus citatur Arist., est in affirmativam, et negativam. 1ª est oratio enunciativa coniungens unum subiectum obiectivum cum obiecto praedicato. 2ª est oratio enunciativa longe separans subiectum obiectivum ab obiecto praedicato. De obiectis loquimur sicut,

n̄ de specialibus subto et predato hęc enim in qualibet
ppne, uel affirmatiba uel negatiba logē uniunt; hoc ē,
uniunt media copula ad constituendam ppm. Sed quid
est, subm et predatum obiiba logē conjungi, et logē se
parari? logē conjungi p. ppnē ē p. ipsam enuntiari conjunc
ta; logē separari p. ppnē ē p. ipsam enuntiari separa
ta; in illo scilicet statu, de quo componit copula. Proin
ista solet affirmatio vocari compositio, negatio quae divisio.
quia [illegible] atribuendo sicut subti pre
datiq. [illegible]: neque [illegible] copula tunc affirmatiba tunc
negatiba, semper ē unio.

10. Scito ppnē dici affirmatibam, uel
negatibam ex principali copula. Unde affirmatiba est ista
pptio [illegible] qui [illegible], dormit; licet copula [illegible]
plicationis sit negatiba; et ista pptio ē negatiba:
qui loquitur [illegible]; licet copula im
plicationis sit affirmatiba. Scito [illegible] quod si affir
matio dat, aut negat, aliquid predati ē, et de subto
aliquo. Unde claudit in voce illa enuntiatiba ppnē
eē aliquid de aliquo affirmatibam, uel negatibam; cum
enuntiatio sit affirmatio uel negatio. Sed aduerte, hoc
aliquid et aliquid significatum p. voces illas alicujus
de aliquo eē subm, et predatum obiiba, id ē, represen
tata p. subm et predatum formalia. Formalia autem dicunt
doctrinalia signa illa, quorum alterum, scilicet, subm
formale, representat [illegible] seu obm, de quo enuntiat
aliquid; scilicet, predatum formale representat [illegible]
[illegible], quod enuntiat.

15 Sed sinere videt [illegible] vel

aliquq hujus doctrinę 2.ª diciō ppnis in eā, quę ē de 2.º ctiq, quę ē ppaō de 3.º adjacente. Ctenj si ppaō de 2.º adjacente illa ē, quę sistit in verbo, ut ista Deus ē; psexo de ōceptu ppnis ñ erit, eē enunciatibq alicujus de aliq.º cq in prestio a ppne ñ sit aliq.d q.d enuntier.d Objectiō dissolued, prediā diciō, nec explicate innuit dicionj Phus lib. 2. Perhiermeniar cap. 1. quę posteriores sic intelligunt. Ppaō, cujus subtq fpale tantq adjacet expresse verbq ē ppaō de 2.º adjacente. De 3.º aūq adjacente ē illa, cujus subto fpali expressi adjacet verbq, et predatq fpale. Modo: haec de 3.º adjacente equibalet cuiq ppaō de 2.º adjacente: in ista enj verbq virtualiq ōtinet, hęq.e velut implicitq illud predatq, q.d in ppne de 3.º adjacente distincte explicat.d post verbq. Sic equibalenq ē idq, Deus ē, ac Deus ē ens. Et similiq Petrus legit, ac Petrus ē legens. Hinc verbq ē, et legit illarq ppnq sunt equibalenq, et virtualiq predatq ens et predatq legens. Atq.e adeo in ppne de 2.º adjacente ē aliquid, q.d enuntier.d Hic ē sq.t ōmunis sensus DD. Doct.um

86. 3.ª ppnis diviō ē indirectq et directq. ppaō indirecta ē in qua subtq fpale ē terms superior, et fpale predatq terms inferior eo subtō fpali. Directa ē, q.ę vel sunt equalia, vel subtq fpale ē terms inferior eo predicati fpalis. Diviō ulta hic trad.ē solvā, scilicet in ppnq identicq, et ñ identicq, impertinensa quidē ē. Dicitur identicq, q.do idq term ē subtq, qui deinde ē predatq fpale, ut in ista ppne, hoc ē hoc.

ē n̄ identica (quæ jure nescio quo nomē arrogant proprii formalis) q.do n̄ ē idē tum subjm et predatm fmale; ut in ista, hoc ē āl rationale, vel in ista: ensis ē gladius. Igitur fit 4.a divio ppnis in simplicē, et compositē. 1.a ē, quæ constat unica principali copula verbali. 2.a, quæ pluribus eque principalibus constat. Simplex ē, Magister legit, composita aut hec, Magister legit, et Discipuli scribunt.

17 Dividitur 5.o ppto in cathegoricā, et hypoteticā. 1.a ē, in q.a sine conditione fit enunciatio: proinq.e vocatur etiā absoluta, hoc ē libera conditione. 2.a ē in q.a predatm de subjto enunciatur sub aliq.a conditione sive hypotesi, et ideo etiā dicitur conditionalis. Conditio potest se habere ad conditionatū necessario, contingenter, impossibiliter, aut etiā disparate. Necessario se ht conditio, quæ exigit conditionatū; ut in ista ppne: Si equus ē āl, ē principium sentiendi. Contingenter se ht, quæ n̄ exigit, sed conducit ad conditionatū; ut in hac ppne: Si Petrus studuerit, dignitatē Ecclesiasticā obtinuerit.

18 [illegible] Impossibiliter se ht, quæ repugnat conditionato; v.g. si homo ē, n̄ ē risibilis. Conditio deniq.e se ht disparate, quæ n̄ exigit, nec repugnat, sed nec conducit ad conditionatū; v.g. Si tauri agitant Carmonē, equabitur solo Granata. Convenientia similiter et repugnantia conditionis ad conditionatū eē potest Metaphysica, physica, aut moralis. 6.a divio, quæ dicitur desumi ex quantitate ppnis ē in universalē, particularē, et indefinitā. Prænotato, quantitatē ppnis eē extensionē subjti fmalis ad plura, vel pauciora, de quibus

Cœterum in hac acceptione tria omnes proprie sunt ejus materiae; dispositio[que] eorum, qua hic ponitur, sic habeat ut subjectum, vel ex parte subjecti; illud ut praedicatum, vel ex parte praedicati, sic est proprie. Ex materia qua constat propositio jam primus est transitus ad materiam circa quam tendit propositio ipsa. Materia circa quam proprie ab Authoribus communiter explicatur sic: habitudo subjecti obtibi ad praedicatum obtibus. Pauci, qui è diverso dicere, praedicati obtibi ad subjectum obtibus. Prioribus est adhaerendum.

23. Habitudo ista potest esse triplex: Unde triplex assignatur materia circa quam. Habitudo potest esse necessaria, impossibilis, vel contingens. Habitudo dicitur necessaria, quando subjectum obtibus, ita se habet ad obtibus praedicatum, ut illud exigat sibi identificatum. Dicitur impossibilis, quando subjectum obtibus ita se habet ad praedicatum obtibus, ut repugnet identitati cum illo. Contingens dicitur, quando subjectum obtibus neque exigit, neque repugnat obtibus praedicato. Ex hac explicatione haec dicta, sed proponenda. Ecce materia circa quam proprie dividitur in necessariam, impossibilem, et contingentem. observa hic cum pluribus B. Doct. non esse [illegible] proprie esse in materia necessaria (similiter de materia impossibili) et esse proprie necessariam.

24. Itaque stat materia necessaria, quin propositio circa illam sit necessaria, stat materia impossibilis, et propositio circa illam non sit impossibilis. Ratio est, quia propositio illa dicitur necessaria, quae est necessario vera; dicitur[que] impossibilis cujus veritas impossibilis est. Exempli

hoc infra patescet. Pro terminis ap. Auth.es faciliori
ipsius etiam observa, mag. necessarii aliquando voce
dici naalem, uel etiam proximum, impossibilemque alia
voce dici remotum, et contingentem, etiam accidentalem apellari.
In alio sensu non usurpabimus aliquando terminos istos maa
remota, et maa proxima; quatenus scilicet id significet,
ficet, quod tantum remote, et quod proxime et proprie est maa
circa quam proprie.

Subsectio 3.

Qualis ordo subjecti objectivi ad predicatum objectivum constituat materiam circa quam.

25. [post disquisitionem]
amplioribus rationibus diffusamque maam circa quam proprie
judiciique vocatur, jam occurrit examinandus ordo
ille subjecti ad predatum, quem illius maam formale designavimus. Disquirimus ergo qualis ordo subjecti objectivi ad predatum objectivum constituat maam circa quam in
aliqua hujus diffal cum 2a se, et independens ab affirmatione et negatione, cum solum ex hac dependentia talis
ordo sit talis maa uel necessaria, uel impossibilis,
uel contingens. Quaestionem neglexerunt Auth. praelo
dati fortasse omnes. Illam non adheri nisi mouent
recentiores ingeniosi Magistri in manuscriptis.
Aliis et aliis quaestioni responsum est hucusque. Defenderunt aliqui maam aliquam formale si affirmet, aliquam si

ngev de subto eodq quidq obtiby predaty. Et hoc vocant dequmi maa circa qug ppnis ex ordine, seu haritudine, subti obtibi ad predaty obtiby dependent ab afirmaone et ngaone.

26 Tuent alij Itra. dy sitidq suby, et predaty obtiby eandq fore mag circa qug ppnis, uel ngev, uel afirmev. Et hoc apellant desu mi maa circa qug ppnis, ex haritudine subti obtibi 2y se ad predaty obtiby 2y se. Videbis vero xygl discrimq, designata his Itradictorijs, mag circa qug ppnis jp alioq, et alios. En Iadictorias ppnes.

11 Prus ē hoo, Prus ñ ē hoo. Vtriqe Auch. dicunt illq ppnq afirmatibq ēē in maa necesaria; sed diferunt utriqe in asignanda raone; nq priores hanc exi bent, qa subty obtiby Prus exigit predaty obtiby hoo pur hoc ibi enuntiar, slicet afirmatibe. Auch. posteriores exploso hac raone, aliq reddunt, nimi rq, qa suby obtiby Prus 2y se exigentiq dicit ad illud predaty obtiby 2y se. Et prop eandq raonq hic docent, ngaaibq illq ppnq ēē itidq in maa necesaria. Qd priores Auch. ngant dicentes mag circa qug illius ngatibq ppnis ēē jpossibile: qa subty obtiby Prus repugnat predato obtibo hoo pur enuntiar ibi, slicet ngatibe.

27. Questioni hoc 1o respondeo: maa circa qug ppnis ē, uel necesaria, uel inpossibilis, uel Itingens independens ab afirmaone uel ngao

aff ne. Pbar Itio: maa circa qug ppnis ē necesaria, inpossibilis, uel Itingens p priori ad afirmaong,

et ngaong: q independens ab afirmaone et ngaone ē nesesaria, ipossibilis, vel 9tingens. Ans pbat: ī priori ad afirmaong et ngaong habitudo subti obtibi est vel exigens, vel repugnans, vel indiffus ad obtibus predatus; sed talis habitudo est maa circa qug 9pnis; g. Mr videt innegabilis: ng qug cuyusque enuntiat antequg 9 ipsa aliqd enuntiet hr exigentig repugnantig, vel indiffã ad hunc vel illug cay. P-mj: talis habitudo ē, g. pptio afirmat vel ngat; sed maa circa qug ppnis ē id, gd pptio afirmat vel ngat: g. Pas mris g. subtus sic; vel sic se habere ru predati, ē, gd enuntiat pptio. Mj liquet, et coa.

Jt pbent
28. aliq responsiong 2o. hec premito jr adversariorum, qug videre potui doctring. 1o. habitudinq exigentig subti obtibi ad predatug obtibus put enuntiat ēē nesesarig 9formitatq ppnis cy suo obto, obtiq cy ppne: similiq habitudinq repugnantig, et habitudinq 9tingentig ēē aliq ipossibiliq, aliq 9tingentq 9formitatq mutug obtq ing et ppng. 2o. hujusmodi habitudines sic aceptas aliq ēē veritatq nesesarig ppnis, aliq veritatq impossibiliq, seu nesesarig falcitatq, aliq veritatq 9tingentq. Hoc 2o ex 1o deducit: ga nesesaria, et mutua 9formitas obtq ing et ppng, ē ppng ēē nesesario verq; et similis 9formitas ipossibilis ē ppng ēē nesesario falsq, similisque 9tingens 9formitas ē ppng ēē 9tingeng verq.

Jg pbo
29. sic: in nulla sui dista mag slicet nesesarig, im

possibilis, aut contingentis, materia circa quam propositio est
veritas, aut falsitas propositionis; sed esset, si materia circa
quam in esse necessariae, impossibilis, aut contingentis
tenderet ita ut contrarij dicunt, affirmatione, et negatio
ne: ergo ita non pendet. Minor constare debet: quia si pen
deret ita, esset constitutiva necessaria, impossibilis, aut
contingens illa conformitas obiecti interni et propositionis, quae ut dixi
mus, veritas est vel falsitas propositionis. Probatur minor: si materia
circa quam propositio, verbi gratia impossibilis, esset propositionis falsitas,
propositio necessario falsa non tenderet directe circa materiam
impossibilem, (de materia in aliis disputationibus idem respective di
cendum) sed hoc nemo dicet: cum ipsi omnes propositiones ha
beat materiam circa quam tendit vel necessariam, vel contin
gentem, vel impossibilem: ergo in nulla sententia materia circa
quam propositio est veritas. Probatur minor: propositio necessario falsa non tendit
directe circa sui falsitatem; sed sui falsitas esset materia
impossibilis, si materia circa quam impossibilis esset propositionis
falsitas: ergo si materia circa quam propositio impossibilis esset
propositionis falsitas, propositio necessario falsa non tenderet di
recte [illegible] constat minor, et consequentia. Maior debet etiam constare:
nam id, circa quod propositio tendit, est proxime extrinsecum
propositioni, et falsitas ut pote constitutiva propositionis non est proxime
sui extrinseca propositioni.

30. Sed iam quaestioni hic dictae et
principale respondeo materia circa quam propositio est necessa
ria, impossibilis, vel contingens, solum ex habitudine
divina subiecti obiectivi ad praedicatum obiectivum ut formaliter red
praesentata per subiectum, et praedicatum formalia. Responsio
Aristotelis antiqua, atque communis, quoniam hic mat

sub novitate quadq verborum, prius explicari debet, probari posterius. Omnium certum ē, maa circa quuq propriis dignosci, qualis sit ex habitudine subi obtili 2.3 se, ad predatum obtibus 2.3 se. Ab Authorib. expo ni vellent, an li 2.3 se hoc utrumqe denotet? V.3 aptu maorum et ngaorum excludi à distitutione maq circa quuq; 2.3 entitates, quq respondent, subto predato qe fralibus ēe maq circa quuq jp habitudinum illum, qua gaudent, ut 2.3 sunt apte rei; supposito aliunde hanc, subjici, aliq predicari, ut potius observet habitudo rei, quq subjicit ad aliq, quq ē dexario.

31. Sic 2.3 se tantum denotet denotet illud s.i hoc ego asserui in 3.a responsione. Sed dubium sup.r ē resolvendum circa 2.3 an scilicet maa circa quuq propriis dignosci debeat ex habitudine illarum entitatum, ut sunt fraliz representatq p.r subtum et predatum fralia: an ut prorsus sunt apte rei? et p hoc resolvendo 2.3 exhibui responsionem, quq sic stat.

32. Maa circa quuq propriis ē necessaria, impossibilis, vel contingens, ex eo solum, qd ē maa circa quuq judicij; sed solum habitudo subti obti ad predatum obtibus, ut fraliz representata p.r subtum et predatum fralia ē maa circa quuq judicij: q maa circa quuq propriis ē necessaria, impossibilis, vel contingens solum ex habitudine subti obti ad predatum obtibus, ut fraliz representata p.r subtum et predatum fralia. Mj, si neget, probatur sic erit: Id solum ē maa circa quuq judicij, circa qd fertur judicium; atqui solum fertur judicium circa habitudinem subti obtibi ad predatum obtibus

ut praesentia repraesentata per subjectum et praedicatum formalia: quod
etiam in primo sillogismi negari poterit, sed illum probo
sic: solum fertur juditium circa habitudinem subjecti obiectivi
ad praedicatum obiectivum ut formaliter repraesentari; sed solum est
formaliter repraesentata (ut nunc de ipsa loquimur) per
subjectum et praedicatum formalia: ergo. Probo structum minoris: nullum fertur
juditium circa aliquod, nisi ut formaliter repraesentatum; ergo
solum fertur juditium circa habitudinem &c. Probo antecedens: nul-
lum fertur juditium circa aliquod nisi ut apparet intellectui;
sed solum apparet intellectui, ut formaliter repraesentatum: ergo.
Confirmatur et

33. declaratur amplius responsio: obiectum non est materia circa
quam amoris aut odij, nisi ut formaliter apparet: ergo neque
est materia circa quam judicii affirmativi vel negativi nisi
ut formaliter apparet. Et sicut ex 1.º non fit, quod apparentia
formalis et repraesentatio sit partialis materia circa quam
(judicij affirmativi vel negativi) amoris aut odij; ita
nec ex 2.º fit, quod formalis repraesentatio obiecti sit par-
cialis materia circa quam judicij affirmativi vel ne-
gativi. Et deinceps sicut dignitas obiecti ad
amorem, vel odium, ut in se prorsus realis est, est tantum
materia circa quam remota amoris aut odij; ita ha-
bitudo subjecti obiectivi ad praedicatum obiectivum, ut in se pror-
sus realis est, est tantum materia circa quam remota ju-
ditij affirmativi vel negativi. Aliqua hic possent,
atque merito essent notari pro firmitudine doctrinae. Sed
interim occurrent duo rationes Adversariorum donec
solutionem, et si quae restant ad calcem remittimus subsec-
tionis sequentis.

Subsectio 2.a

Satisfit objectionibus contra responsionem utramque.

34\. Objectio 1.a propositio est in materia necessaria, quae predicatum omnibus convenire subiecto omnibus; sed independenter ab affirmatione, et negatione non datur, subiectum omnibus convenire predicatum omnibus: ergo independenter ab affirmatione et negatione non datur, propositio est in materia necessaria. Probatur minor: independenter ab affirmatione et negatione non datur predicatum et subiectum omnibus; siquidem non datur, quod unum dicatur de aliis sed quod non dantur predicatum et subiectum omnibus non datur predicatum omnibus convenire subiecto omnibus: ergo. Confirmatur: licet in hac propositione. Petrus non est homo haberent inter se rationes convenientiae Petrus et homo; adhuc propositio non est in materia necessaria: ergo. Probatur antecedens: supposita illa convenientia, non datur adhuc convenientia inter subiectum et predicatum omnibus; sed sine ista convenientia propositio non est in materia necessaria: ergo. Probatur minor: predicatum omnibus non est praecise homo; sed homo negatus, seu dicens exclusionem identitatis cum Petro; sed homo dicens exclusionem identitatis cum Petro non habet convenientiam, sed potius repugnantiam cum Petro etiam supposita illa convenientia inter Petrum et hominem: ergo etiam supposita illa convenientia adhuc etc.

35\. Confirmatur 2.o idem est propositionem esse impossibilem, ac esse in materia impossibili: ergo propositio

impossibilis apertæ repugnantiæ inter subtum et predatum obtibus; sed si materia propria non pendeat ab affirmatione vel negatione, non erit idem propositio esse impossibilis, ac esse in materia impossibili: quia materia propria pendet ab affirmatione et negatione. Ad majorem neg. propositio impossibilis v.g. nec, Petrus non est homo erit in materia non impossibili, sed necessaria. Ad argumentum concessa min. nego maj. ad cujus probationem distinguo min. independenter ab affirmatione et negatione non datur predatum et subtum obtibus, quæ independenter se exerceant ut talia; Do min. quæ ita independenter non se exerceant ut talia; nego min. Distinguo cons. etiam; sed quo nullomodo datur subtis et predatis obtibus, non datur predatis obtibus convenire subto obtibo; Do: quoad non datur subtum et predatum obtibus se exercentia, ut talia, non datur predatum obtibus convenire subto obtibo; nego cons.

36. Contra dices: independenter ab affirmatione vel negatione, non datur usus dici ~~de~~ alio; et proinde sub illa independentia non accipiunt actualem denominationem subti et predicati obtibi illæ extremitates, quæ possunt illam accipere. Sed tamen datur ut possunt illam accipere per solam additionem affirmationis vel negationis hujus de illa. Et hoc modo, quo datur, datur predatum obtibus convenire, vel non convenire subto obtibo independenter ab affirmatione vel negatione. Et sive ? quod in hoc solo non absistitur ex propria materia et ? proposito? sed quid inde? non asserimus propositionem non pendere ? ab affirmatione et negatione.

hoc afirmamus. Ad ejus maa circa quq, n quidq red
duplicative ut exercita, sed ut exercibilis et speci
ficative qr solq additioneq afirmationis, vel negationis.
Et sic acepta specificative dicendimus ee maq circa
quq ppnis, nq reduplicative ut exercita ee maa,
et ppnis eiq tendenti in ipsq.

37. Ad 1.q dispaonq negso
ans, et m.s ejus pbationis. Nego deinde m.s sequentis
sillogismi predatq obiby illius, ppnis ē presise hoc; cq
pptio falsa sit. Et vera aus, si predatq eet, quale dicen
dit Adversarius: eet enq hujusdi, Xrus n ē Leo negat de
Xro, seu hoc dicens exclusionq identitatis cq Xro, q. veri
tati penitus dsonat. 2.q dispaoni dico, illq ppnq, Xrus n ē
Leo ipossibilq eē, et eē in maa nesesaria. Unde m.s
dispaonis nego, cujus adjuncta pbao n urget nos sic dis
tinguenda: pptio ipossibilis afirst repugnantiq intr
subtq, et predatq obiby put enuntiat; dio: presise put
sunt inse, vel ut representant p.r subtq et predatq stabi;
nego ppnq. Dici subjectione 2.a aliud ē ppnq ipossibi
lq, aliud ppnq in maa ipossibili; aliud ppnq nesesariq,
aliud eē in maa nesesaria. Ppno ipossibilis, seu cujus
veritas impossibilis ē, potest eē in maa nesesaria, seu
// habere maq circa quq nesesariq. talis ē illa Xrus
// n ē Leo.

38. Et si q.do D.s aserunt, maq nesesariq reddere
ppnq nesesariq, atqe impossibilq reddere ppnq impossibilqi
intelligendi sunt de ppnibus afirmativis, ac si dicq, nese
sariq eē ppnq afirmativq in maa nesesaria, imposi
bilq que afirmativq in maa impossibili. Hic fulcit

doctrina communis ex credita D. Thoma in opusc. 48. cap. 1. ibi: in tali mā (scilicet necessaria) particularis affirmativa erit vera; negativa vero falsa; contra se habebit in mā remota. Hec licet Thomistica non sint magnum tamen Authorem habere credens.

39. Objectio 2ª

propositio in mā necessaria ē illa, quæ obiectum habet necessario; sed hæc propositio Petrus non ē Equus habet obiectum necessarium: ergo ē in mā necessaria: ergo male dicitur, quod sit in mā impossibili. Minor probatur: obiectum hujus propositionis ē distinctio Petri ab Equo; sed distinctio Petri ab Equo ē obiectum necessarium: ergo. Confirmatur hoc: tam necessarium ē Petrum ēē animal, quam non ēē Equum; sed propter illud propositio Petrus ē animal ē in mā necessaria: ergo propter 2um erit in eadem mā propositio illa Petrus non ē Equus. Ad argumentum distinguo maiorem quæ habet obiectum necessarium necessitate exigentiæ subiecti ad prædicatum; concedo: alia necessitate; nego minorem. Eadem distinctione minorem

11 sic excipe: hæc propositio Petrus non est Equus habet obiectum necessarium necessitate exigentiæ subiecti ad prædicatum; nego: alia necessitate repugnantiæ scilicet subiecti ad prædicatum; concedo minorem, et nego deinde consequentiam. Ad probationem minoris, sic minorem aliter distinguo: distinctio Petri ab Equo ē obiectum necessarium necessitate exigentiæ Petri ad identitatem cum Equo; nego: (immo implicat exigentia ad identitatem cum tali ratione definitionis ab illo) alia necessitate; concedo. Et consequens similiter excipe. Minor explicatione doctrinæ non indiget.

40 Ad confirmationem concessis præmissis, nego consequentiam. 1ª illa necessitas est necessitas exigentiæ Petri ad identitatem cum animali, ideo 1ª propositio

est in mãa nesessaria. 2ª illa nesecitas est nesecitas repugnantiæ Pri ad identitatem cum equo. Ideo 2ª ppõ
// est in mãa repugnanti, seu impossibili. Itaque Pm
// eẽ ãl, et ñ eẽ equum utrumque est nesessarium sed diversa nesecitate; altum nesecitate exigentiæ subti ad identitatem cum predato obtibo, a qua nesecitate pendet jr Dialecticum, quod mãa sit nesessaria; altum nesecitate repugnantiæ, a qua jr ipsos quoque pendet, quod mãa sit impossibilis. Hinc ñ valet illatio: prom 1ª est ppõ in mãa nesessaria: ergo prom 2ª erit alia ppõ in eadem mãa.

41. Objectio 3ª ex nupr tradita solutione: ergo ppõ *ignis est calor* est in mãa nesessaria quod dixit hucusque nemo. Pbat illatio: ppõ, cujus subtum obtibum exigit nesessario obtibum predatum est in mãa nesessaria; sed ita se hẽt subtum obtibum illius ppõis: ergo. Maior m est: quod igni nesessario exigit calorem. Ideo eo cõm, disting. quod m. 2 pbaõnis: ppõ, cujus subtum obtibum exigit nesessario predatum obtibum nesecitate exigentiæ ad identitatem cum illo, est in mãa nesessaria; Ido: nesecitate exigentiæ ad unionem cum illo, ngo m. Hoc 2º mdo ignis exigit nesessario calorem habendum sliẽt pr unionem. Repugnatque igni identitati cum calore, indeque ppõ illa est in mãa repugnanti. Itaque habitudo subti ad predatum, quod sit mãa nesessaria debet esse exigentiæ ad identitatem cum obtibo predato.

42. Objectio 4ª pr illationem etiam absurdum. ergo hæc ppõ *Pr est albus* est in mãa nesessaria. Pbat coã: habitudo subti obtibi ad

predatum obiectum hujus propositionis est habitudo exigentiae ad identitatem cum obiecto predato: ergo ratio antecedentis: quod subiectum obiectum Petrus scilicet, exigit identificari cum predato obiecto saltem 2.º quod explicatur in recto. Est enim nulla hec illatio, quam stante negatur. Ad probationem distinguo: habitudo subiecti obiecti ad predatum obiectum hujus propositionis est habitudo exigentiae ad identitatem cum predato 2.º quod explicatur in recto, et in obliquo, nego: secundum quod explicatur tantum in recto; subdistinguo: 2.º quod explicatur tantum in recto, a quo potest quod explicatur in obliquo; abesse: a quo non potest abesse quod explicatur in obliquo; nego antecedens. Et hujus rationi pri vatibus deuent adaptari datae sub distinctione.

13. Explico:

propositio erit in materia necessaria, si habitudo subiecti obiecti ad predatum obiectum sit habitudo exigentiae ad identitatem cum predato obiecto adequate sumpto: si vero sit ad identitatem cum predato obiecto 2.º quod dicit in recto, non autem 2.º quod dicit in obliquo, propositio poterit esse in materia necessaria vel contingenti; erit in materia necessaria si quod dicit in obliquo tale sit ut abesse non possit ab eo quod in recto dicit. Praeterea est in materia necessaria propositio ista, ignis est calidus, sive habens calorem. Erit in materia contingenti si quod dicit in obliquo tale sit ut abesse possit ab eo quod in recto dicit. Est propterea in materia contingenti propositio ista Petrus est albus. Verum tradita doctrina generalis ad predata subiecta obiecta predicatum propositionum invenire quod ignis exigit per identitatem habens cui non possit calor abesse. At Petrus licet per identitatem sit habens nihilominus est, cui adesse vel abesse potest albedo.

18.

Observa similiter, quod propositio erit in materia impossibili, licet in subiecto obiectivo inveniatur habitudo ad identitatem cum predicato obiectivo 2.3 quod explicatur in recto, deinde modo ad hoc deneat abesse quod explicatur in obliquo. Sic se habet propositio ista // ignis est frigidus.

14. Objectio 3.a contra 2.3 responsionem: propositio affirmativa et necessario vera est in materia necessaria; sed non erit si materia circa quam propositio desumatur est habitudine subiecti obiectivi ad predicatum obiectivum ut representatur formaliter: ergo. Probatur maior: ideo propositio affirmativa et necessario vera, vera est necessario, quia affirmat exigentiam identitatis subiecti obiectivi ad predicatum obiectivum; sed propositio talem exigentiam affirmans est in materia necessaria: ergo. Minor probata, probatur minor sic: hec propositio est affirmativa, et necessario vera aliquid album est homo; sed non erit in materia necessaria, si materia circa quam sumatur dictum: ergo. Probatur: subiectum obiectivum huius propositionis ut representatur formaliter non exigit obiectivum predicatum: ergo.

15. Ad argumentum maiorem vel absolute nego, vel sic distinguo: est in materia remota necessaria, concedo maiorem; est in materia proxima necessaria, nego maiorem. Ad eius probationem vel maiorem omitto, vel distinguo sic: qui affirmat exigentiam subiecti ad predicatum, quod vel materialiter vel formaliter tale sit, in esse rei affirmationis, concedo: quod determinate formaliter talis sit in esse rei affirmationis; nego. Hoc requiritur ut propositio affirmativa sit necessario vera. Distinguo minorem etiam: sed propositio talem exigentiam affirmans, quod materialiter talis sit in affirmationis, est in materia necessaria; nego: quod formaliter talis sit; concedo minorem, et consequentiam deinde nego, vel distinguo consequens eisdem terminis, quibus maiorem 2.3

16. Non diffiteor, ppnẽ affirmatibus in mã nesesaria eẽ nesesario verã. Hic est Authoris dnus mei sensus. assero tamen (cũ solus ut palã fiet subseq. subsequenti) qd. ppõ ñ ẽ in mã nesesaria ex eo qd. affirmativa, et nesesario vera sit. Ad hoc tantũ dsequit, nesesario dari exigentiã rlis identitatis subti obiti ad predaty obiby ut rlis sunt ratione cujus identitatis affirmatibus ppõ evadit nesesario vera. Sed cũ ista rlis exigentia possit representare diversimodè intti pr. hęc eadissimilia subiecta et predicata fralia qui bus illa exigentia fralis representat ut talis, vel ñ re presentat fralis ut talis, licet mãlis et re ipsa talis sit. Fit indè, qd. ñ apareat pr. quicumque ex illis subti et predati fralibus ut talis exigentia est. Cũ autẽ ñ aparet ut talis, mãlis se ht in eẽ tti affirmationis; qa. illa ut tali mãlis tunc ñ sit affirmatio; et est mã circa quã remota tantũ, sive mãlis, ñ fralis talis rei affirmationis. Breviter: est mã circa quã rlis nesesaria, qd. negare nunquã in tendi, sed ñ ẽ nesesaria, ut intti aparet, atque ut in ipso fere judicij. Et solũ hoc dl. mdõ acepta mã circa quã ẽ mã circa quã ppris rigidè acepta. Indè ppõ affirma tiba nesesario vera sper est in mã nesesaria remota, sive nesesaria rlis, ñ vero sper est nesesaria fralis et ut representat.

17. Hinc utique mihi dsequit illã, ppnẽ. aliqd. al ẽ hoõ, nec eẽ in mã nesesaria, sed dtingenti. In hanc deflecto, licet minus fruitus, alias peteresus viar inquar longè, tamqe. detrahunt Magistri recentiores designantes alij mã nesesariã, alij nesesariã et impossibilẽ dicũ ppni.

Contrasis loquunt de mãa circa quq remota, seu rrliz sumptua. Mihi certé nulla ostendit via mãa prima circa quq impossibilis, aut nesesaria illius ppnis. Certé al ut presentat frali pr. frale subty aliq.d al, nec repugnat hoĩ, nec hoĩq exigit ut representaty pr. frale predaty hoo. Et hus facient pbaones tradiq circa mãq hujus ppnis al ẽ hoo.

18\. Insurget aliquis ctra hanc doctrinq: q. in quavis ppne afirmatiba in mãa nesesaria afirmat identitas frali. Disting.o coerv satis ambiguy: afirmat identitas frali, hoc est, identitas, quq fraliz aparet; cedo: afirmat identitas frali, hoc est, afirmat identitas acepta copula de statu frali; ngo coq. Aliud ẽ afirmari exigentiq identitatis subti ad predaty obtiby, quq talis aparet fraliz; aliud hanc exigentiq fralq afirmari fraliz, sive acepta copula de statu frali. Omnes distinguimus inq has ppnes, Petrus est hoo, Petrus est fraliz hoo; In utraq.e afirmat exigentia identitatis, quq fraliz, aparet, subti ad predaty, sed tamq bené afirmat, acepta copula de statu rrli in 1.a ppne, et in 2.a acepta copula de statu frali. De ppnibus acepta copula de statu frali, hic, ñ video, institutq ẽẽ ctroversiq.

19\. Rogabis forté cur nihil diximus de obto copulq fralis ostitutne mãq circa quq ppnis. Resp.o breviq obty ñ ẽẽ disiuntq abexigentiá repugnantiá vel ctingentiá obtibi subti ad obtiby predaty. Et indé dicimus, ppnes ctradictorias ẽẽ in eadq mãa. tandq hoc observa, q.d licet in omni mãa nesesariá del exigentiá ad identitatq inq predaty et subty obtiby, tamq ex hoc soly mãali inferes ppnq ẽẽ in mãa nesesaria nq exigentiá ad identitatq inq subty et predaty

obtiby poterit ñ ēē subtī obtibi ad predaty obtiby ut repre
sentantē p.ᵗᵉ spalia; sed tanty predaā ad subty. Et maa necessa
ria ut diximus desumitū ex exigentia identitatis subtīū ad pred
daty ñ autē ē ēuerso. Nec hoc tenere, gratiūe dicty puter.
Haec est ōmunissima Doct.ᵐ explicatio, que roborata est ma
xima D. Thomę authoritate in l.ᵒ Perhiermeniar lect.
// 13. discentis: si predaty (predaty inquit) p.ᵗᵉ se insit subtū
// dicitū ēē enuntiatio in maa necessaria.

Sectio 2.ª

Statuitur materia circa quam aliquarum propocitionum.

Subsectio 2.ª

Statuitur materia propocitionis indirectæ.

50. Directé et indirecté ppnis dist.ᵐ explicatē habes num. 16. hujus libri. Hujus apellationis ratiūsq.ᵉ caē frustra, quę res in entita tibus ut in se realiz sunt. Inuenies statē in eisdē ut re presentantē p.ᵗᵉ spales tmū superiorē, et inferiorē, aut equalē in spali representaōe; quippe ab entitati ut representanē p.ᵗᵉ tmū inferiorē, recte deducim.ˢ eandē ut representanē p.ᵗᵉ tmū equalē, vel superiorē. Exemply habes in discurso isto:
// Est homo: ğ ãl rationale: ğ animal. Sed vero ex en titate ut representata p.ᵗᵉ superiorē tmū ñ recte vel directé

52.

sed oblique deducimus, et indirecte eandem ut representatam sub ratione inferiorum. Itaque ex animali representato ut tali non statim infertur animal rationale representatum ut tale; via circuitu procedimus: est animal et non irrationale: ergo rationale. ob hanc diversitatem procedendi illa tibi ad superius ex inferiori, atque ex superiori ad inferius propositio, qua ex subjecto tali inferiori progreditur ad tale predicatum superius, vel equale; dicitur directa indirecta atque econtra ad inferius progreditur ex superiori.

51. Igitur est famosa propositio animal est homo in exemplum propositionis indirecte communiter adducta. Hanc et similes propositiones esse in materia necessaria docuere multi quondam ex nostris Veteris Magistris cum Sapientissimis Cardinali Toleto et Fonseca. Nec defuere quondam qui assererent eam propositionem in albo sensu acceptam haberet materiam impossibilem, in alio necessariam. Quod defendit Pater Alphonsus Institutionum dialecticarum lib. 4. cap. 2. num. 14. a istud opinandi modum familiarem reiciat sui temporis scriptoribus. Alij tandem impossibilem asseruere materiam indirectae propositionis forte nobiles absente annonimos parentes haberentur. Opinio ista: qua tamen destituta non est suffragio Recentiorum.

52. Asseruere alij dictam propositionem esse in materia contingenti. Ab hac sententia stare dicuntur Antiqui, et Moderni Theologi, qui dum astruunt istam propositionem Deus est homo est in materia contingenti jaciunt interim ea principia, quibus supra struitur communiter contingens materia cujusvis propositionis indirectae. Ex predictis Doctoribus Theologis unus (Basquius Doctor Acutissimus) Basquius Doctor Acutissimus advocat aperte in patrocinium istius opinionis, quoniam aperte docet, eandem tom. 1. in 3. p. disp. 68. cap. 2. num. 13. et cap. 4. num. 19. Ab eadem stat P. Compton

introductionis ad logg. disp. 5. sect. 1. num. 2. multiq. e ex recentioribus Scriptoribus Provinciae nrae.

53. Illis subscribo.

(...) erasero: mãa circa quae ppriis indirecta est Distingens. Traseris ng. firmg. ex eo, qd mag hujus ppriis alê hoo, in exemplo adduco. Sequitur autem sic firmo. Maa circa quae hujus ppriis alê hoo est indirecta: ergo est Distingens. Subsumo: Argumentatio cujuscunque ppriis indirecta est indirecta: ergo mãa ppriis cujuscunque indirecta est Distingens: ergo mãa ppriis indirecta ê Distingens. Pant: mãa circa quae illius ppriis ê talis habitudo alis ad hong ut ex ipsa n directe, sed indirecte possit inferre hoo; sed talis habitudo ê mãa indirecta: ergo illa errea videntur Dstare. Et mã coad l. ptg ex eo suadet, qd illegitima sensor hec illatio: est al: ergo est hoo. Si dans dicat valere illaõng ex habitudine illa, ut in se rxliz est, n aut ut representat p. rxy ab, a in l. sensu esset mag directe, licet in 2. habitudo illa sit mãa indirecta: dico ego ex doctrina sectionis precedentis à successione 3.ª habitudo alis ad hong, ut in honê rxliz ê, indiferenter se habere, ut sit mãa directa, vel indirecta ppriis enuntiantis hong de ipsa habitudine. Si enim apareat ipsa habitudo in esse honis, sic erit mãa directa ad inferendum hong, et ad substinendum predatum hõo; sed erit indirecta ad utrumque. Si apareat in esse alis. Et ipsa habitudo, ut in se rxliz ê, nec directa, nec indirecta mãa est.

54. Dsirmo: mãa circa quae illius ppriis est habitudo alis tantum in esse alis ad hong; sed talis habitudo ê mãa Distingens: ergo mãa circa

dicis ppriis est dirigens. P. Dx m.: mraa circa illius ppriis
ē habitudo alis in ēē alis ad hong; sed ñ in ēē alis
rationalis, nec irrationalis: ḡ tantum in ēē alis. P. mj: mraa
circa quā illius ppriis ñ ē habitudo alis ad hong, quā
si est in obto, se ht de mraali xū representaōnis tai al;
sed habitudo alis in ēē rationalis, et irrationalis, dato,
q.d sit in obto se ht de mraali xū representaonis tai al: ḡ.
Mj videt certa: nā de mraali se ht xū representaōni illud
obtū predatum, q.d ñ representat formaliter ut tale: p.x tm autem
al ñ representat formaliter ut talis habitudo alis ad hong
in ēē alis rationalis, nec in ēē irrationalis. P. ḡ m.: Dx mraa
circa quā ppriis ñ ē habitudo subri obtibi, quā ñ repre
sentat formaliter ut talis p.x subtā formale ppriis. Sed habitudo
alis ad hong, quā, si ē in obto, se ht de mraali xū
representationis tai al ñ representat formaliter ut talis
p.x subtā formale illius ppriis al ē hoc: ḡ mraa circa
quā illius ppriis &c.a

55. Raō Dx m.: ex successione 3.a citata.
q.a mraa circa quā ppriis ñ ē quevis habitudo, sed habitu
do subri obtibi ut formaliter representat p.x subtā formale: ñ est
enim est mraa circa quā juditij res nisi ut aparens. Et preterea
si hoc ita ñ sit vanus ē ordo ille 1.æ intus operationis ad 2.æ
aprehensionis scilicet ad juditium, quā tatetur omnis Phia ex
S.to Thoma lect. 1. in 1.s Perhiermenias. Enim si ñ est mraa
circa quā juditij res, ut aprehenditur quī de causa prior
juditio ē aprehensio, et quā ordinē ad illud habet. Expressit Angelicus Preceptor et hunc ordinē, et ejus
causa dicens: prima autem operatione 1.s ordinat ad 2.a:
q.a ñ potest ēē compositio et divisio (id est juditium

// afirmatibus, et negatibus) nisi simplicis aprehensorum.

56\. Non est animus ex his modo statuere Denere semper judicio preire aprehentiones distintas ab ipso. Ceterum ex predicto ordine statuo, quod res ut aprehendibilis, est mota circa quam judicij: unde indé afirmo, quod etiam judicij indivisibilis, verum quod nulla precédat aprehentio realiter dist.ª vel inadequaté ab ipso, designanda est mota circa quam ex ipsius judicij subiecto obiecto ut representat per judicium in eo representationis formalis subiecti obiecti. Ceterum per similitudinem ad ea que dicuntur de juditio divisibili, deceptus distingui sunt per rationem in juditio indivisibili. Et huc advoca quidquid a nobis dictum erga motam circa quam destituendam in 3plici sua dist.ª illudque presentem ob oculos haueto, quod nimirum motam circa quam judicij semper est asignanda aliqua prioritas rerum judicij. Cum autem habitudo subiecti obiecti ut representat per subiectum formale exercitum qua tale, non sit prior judicio; illa certé prioritas querenda est, et invenitur in habitudine subiecti obiecti ut representat per subiectum formale, qua hoc presisé est representatio subiecti obiecti. Iam Adversariorum oppositiones speciamus.

Subsectio 2ª

Contradictiones.

57\. 1ª sic proponitur ex amico Adversario: (quod est vel P.e Barua) supponitur aliquem esse hoc versari circa obiectum indiferenter ad horum versari

circa obiectum ut abstractum à suis diff[erentii]s; sed n[on] e[st] ita: ergo P. m[ai]: illa pp[ro]p[ositi]o n[on] versat[ur] circa obiectum ut enuntiatum: ergo neq[ue] circa obiectum ut abstractum. R. con: ideó n[on] versat[ur] circa obiectum ut enuntiatum, q[uia] ipsa p[ro]p[ositi]o est enuntiatio obiecti; sed eadem pp[ositi]o e[st] obiecti abstractio: ergo si n[on] versat[ur] circa obiectum ut enuntiatum &c. R. ad m[i]n: q[ui]a subiectum formale al[iquid] latius q[ua]m quod predicatum hoc; n[on] autem pateret latius, si n[on] abstraheret al[iquid] à suis diff[erenti]is. Urget 1. mat[eri]a pp[ositio]nis e[st] illa, quam pp[ositi]o invenit n[on] quam facit; sed illa pp[ositi]o facit al[iquid] indiferens ad hom[ine]m: ipsa enim e[st] fa[ct]a illius indiff[erentia]e: ergo al[iquid] indiferens ad hom[ine]m n[on] e[st] mat[eri]a illius pp[ositio]nis. Urget 2. mat[eri]a illius pp[ositio]nis n[on] e[st] al[iquid] ut cognoscitur cognitione abstrac tiva: ergo n[on] e[st] al[iquid] indiferens. R. ant: mat[eri]a illius pp[ositio]nis e[st] al[iquid] exspecificatum 2. esse, quod potest haberi a p[art]e rei: ergo R. an[tecedens]: hęc sententia est hoc fe[re] de ali[quo], quod potest realiter existere identificatum cum hom[in]e independenter ab operatione intell[ectus]: ergo 3a.

58 subiectum obiectis hujus pp[ositio]nis al[iquid] e[st] hoc repugnat identitati cum predicato; sed pp[ositi]o cujus subiectum obiectis repugnat pred dato e[st] in mat[eri]a impossibili: ergo P. m[ai]: subiectum obiectis illius pp[ositio]nis sunt omnia alia diversarum specierum; sed omnia alia diversarum specierum repugnant identitati cum hom[in]e: ergo P. m[ai]: subiectum obiectis talis pp[ositio]nis e[st] omne id, quod realiter e[st] al[iquid]; sed omne id, quod realiter e[st] al[iquid] sunt omnia alia diversarum specierum: ergo R. ad m[i]n: dist[inguo] q[ui]a subiectum obiectis talis pp[ositio]nis e[st] id, quod realiter e[st] obiectum cognitionis abstractivę al[iquid], ejusdem autem obiectum sunt omnia alia. Urget solutionem preocc pans: vel subiectum obiectis talis pp[ositio]nis e[st] obiectum nude sumptum a p[art]e rei: vel e[st] obiectum ut a cognitione abstractiva tamquam a p[art]e constitutum in esse compositi metaphisici, sed

logici? S: 8.° dicat tenes hucusq.e dicta, si 2.° infero, inquit Adversarius: ergo subiectum obiectivum talis propositionis est extra cognitio abstractiva. Ratio est, quia obiectum ut taliter constituitur dicit essentialiter et constitutive cognitionem abstractivam.

59. 3.a Contradictio ex authore probatur haec propositio Alia est homo est predicationis indirectae: ergo subiectum ejus latius patet quam praedicatum. Ergo subiectum obiectivum est quoddam totum vel physicum, vel logicum, quod latius pateat quam praedicatum obiectivum homo. Subsumit Adversarius Carmonensis; sed non est totum logicum: ergo totum physicum. Atqui totum physicum, quod latius pateat quam praedicatum homo repugnat identitati cum homine; ergo subiectum illius propositionis repugnat identitati cum homine: ergo illa propositio est contradictio impossibilis. Probatur minor subsumptionis scilicet sed non est totum logicum: subiectum obiectivum directae propositionis tale est, ut ex ipso solum indirecte deveniat ad praedicatum homo; sed ex toto logico quod sit (ut dicitur) ratio incensibilis alia non devenitur indirecte ad praedicatum homo: ergo. Probatur minor: totum logicum, quod sit ratio incensibilis alia, includit formaliter in essentia hominis; sed exclusio in essentia hominis non devenitur indirecte ad praedicatum homo: quia opus non est negare alias differentias ut ex excluso ad includens perveniamus: ergo. Deinde tamen homo includit rationem incensibilem aliam, ergo siquis alia solum exprimat rationem incensibilem alias universalior non est, quam tamen homo: ergo illa propositio indirecta non est.

60 Contradictio 4.a ut ejus directa propositio habeat magis distinguens, debet illius subiectum obiectivum esse aliud abstractum in suppositione simplici; sed subiectum obiectivum illius propositionis non est aliud abstractum in suppositione

simplici: g. Md.ᵃ supponit contra: P.m 1.º si eet al abstractum in suppositione simplici predicaret directum de directo, scilicet directum significatum tni hoo de directo significato tni al; sed hoc e falsum: g nam aliud ppo eet directa: g. P. 2.º si eet al abstractum in suppositione simplici n bene fieret discensus disjunctibus sic: al e hoo: g vel hoc al e hoo, vel illud al e hoo: et sic de ceteris; sed bene fit discensus iste: g. P. 3.º si eet al abstractum in suppositione simplici, falsa eet illa ppo; sed ppo illa e vera, et nesessario vera; ut omnes suponunt: g. hoo m. e: habet enim ppo hunc sensum: al ut cognitum cognitione al e hoo.

61. Dradictio 5.ᵃ identitas subti obabi illius ppris cum predato obribo e identitas nesesaria: g et habitudo: g maa circa, quam illius ppris e nesesaria. Ans p. g. omnis identitas nesesaria e. Pbat ccia: licet n omnis habitudo subti ad predatum sit identitas omnis tamen identitas subti cum predato e habitudo: g si identitas e nesesaria, pari habitudo. Cfrat: eadem nesesaria identitas explicatur p. hanc ppm: al e hoo ac p. istam hoo e al; sed hujus maa e nesesaria prr identitatem, qua p. ista explicat: g et illius e etiam nesesaria prr eandem nesessitatem.

Dradictio 6.ᵃ predicta ppo ad omnia alia possibilia extendit, et solum requirit ex illis unum ut verificet predatum; sed nesesarium e, q inter omnia possibilia alia detur unum, de quo verificet predatum hoo realiter et nesesarie: g predicta ppo e in maa nesesaria. P. 1.º: si predicaretur de ratione superiori omnia

// inferiora v.g. al. ē hoo, Equus, Leo &c. ppTis
cuaderet nesessaria: ḡ si unus tantum predicat, ppTis
erit nesessaria. Pbat. cons: ut unusquisque predatus sit diri
gens, sufficit, si alterad aliq. dirigens ex pre predati;
ḡ si unus ex inferioribus est dirigens ratione superio-
ris, ppTis, inq.a predicarent omnia inferiora essent
dirigens. Atqui n̄ ē dirigens, sed nesessaria q.do pre
dicant omnia inferiora: ḡ etiam ē nesessaria q.do unus so-
lus predat, prout hamittatis nesessarii, qui rrlis ha-
uent omnia inferiora ratione superiori. Sed hamitte
do ista ē mra pptis: ḡ ppTis illa ē in mra nesse-
saria.

// 62. Ultima contradictio: hec pptis al ē hoo redit
// hunc sensus, aliq. al ē hoo; sed hec 2a pptis est
in mra mali: ḡ et ia. Pbatur utramque
// premissa, et ex eo pbat l. q.d nesessarium ē, aliq.
// al ēe non ut p.t se p.t Deinde q.a hec pptis nullus
// al ē hoo ē impossibilis: ḡ ejus contradictoria videlicet
aliq. al ē hoo ē nesessaria. Mi.r prima pbo-
sic: omnis pptis indefinita equivalet universali
vel particulari: sed pptis al ē hoo ē indefinita:
ḡ equivalet universali, vel particulari. Atqui n̄ po-
test equivalere universali huic, omne al ē hoo:
ḡ.a hec impossibilis, et in mra remota: ḡ equiva-
let huic particulari aliq. al ē hoo.

xxxi

Subsectio 3.a

Obviam itur contradictionibus.

63\. Reputabo doctrinae claritati et discentium utilitati sic respondere fratus praedictis objectionibus, ac si loquamur de hac propositione, animal est homo, determinate indivisibili realiter sive composita ex distinctis realiter partibus. Quid enim nobis Philosophis negotii cum extra vocali ex subtilissimis istis disputationibus erga conceptus in sese indivisibiles? in ulteriora tamen praemonitum relinquo num. 55. ad instar eorum, quae divisibile complectitur, ipsique deserviunt, distinguenda esse partes inadaequatas multas in judicio indivisibili.

64\. Igitur 1.a contradictione respondeo negando majorem, ad cujus probationem concesso ante, nego consequentiam. Ad probationem hujus negationis, maneret ultra non progreditur argumentum contra nos. Conceptus animal sive realiter objectum repraesentat solum ut animal; ac proinde non repraesentat ut sub his, et illis differentiis, quas realiter habet objectum ipsum: et hoc est, ipsum esse abstractivum, et abstrahere à differentiis alis. Conceptus animal ut sic abstrahens praecedit judicium, quod fertur circa objectum, ut sic abstractum. Ex ipsa, vel si mavis, ex alia simili componitur propositioni judicium, quod sit ipsum vel alia similis, judicii formale per subjectum. Itaque tale judicium ex parte subjecti est abstractio objecti, sed obiter, quod praecessit judicio similiter abstractum, ac per judicium formale abstrahitur. At licet tale judicium sit enunciatio objecti, non tamen objecti, quod ante judicium praecedat ut enunciatum

tiam. Unde n̄ versat̄ judiciū circa obiectū vt enunciatum.
Hinc autē n̄ arguitur, tamquam ex ratiōne formali, ex eo, q̄
judiciū sit enunciatio obi̅, sed ex eo, q̄d obiectū n̄ præ-
cedat vt enunciatum similiter, ac enunciat̄ per judiciū vt
judicium circa ipsum feratur.

65. Ad 1.um urgentiam, concessis præmissis,
disting. consequens: q̄d est indiferens ad bonum n̄ ē mata illius
potentiæ ut faciat indiferens ab ipsa potentia; ideo ergo conueniens
indiferens ab ipsa potentia; nego cons. A potentia quidem
inuenit illud facit indiferens per rationem expressionis obi.
Ad 2.um urgentiam nego ant., cujus probationem disting.: mata
illius potentiæ ē obi specificatiue 2.o aliquid ē, q̄d potest habere
uera ratione rei; concedo: 2.o omne ē, q̄d potest habere ratione
rei; nego ant. Hujus etiam probationem disting.: hæc sententia
[illegible], fertur de obi, q̄d potest extra cognitionem identificatum
cum bone independenter ab operatione intellectus, et fertur de
ipso ut sit independens; nego ant.; fertur de ipso ut de
pendenti ab operatione intellectus; concedo ant. Hæc ē doctri
na. Obi, q̄d ē mata illius potentiæ, ut est rei ex eo
obi, ut ē rationale, certum per expressionem obi tamquam
representatum in obi alio, ē ut sic representatum, ē mata
illius potentiæ, et quidem specificatiue sumptum: ū enim re-
præsentatio formalis ē uel partiale subiectum de q̄o dicat
fieri praedatam mata illius potentiæ. Sit inde, q̄ sententia
ista ē hoc, fertur de obi, q̄d independens ab operatio
ne intellectus ē identificatum cum bone: et n̄ fertur de ipso,
ut ita independens ē identificatum; sed de ipso, ut
per priori ad illud sentit n̄ apparet ita identificatum,
sed indiferens.

66. 2.º Dixudi/ rationi dic, subtq. obiiby illius propriis ut representat ipsy per expressione, ad non repugnare identitate cu predicato, nec ita argty ee omnia alia diversa speciey, et similis nec ee, nec posse ee obtq cognitionis abstractivy, ut tale obtq in se reali est: obty namq. cognitionis abstractiviae nec representat, nec potest per ipsa representari, ut in se illud reale est: alias non esset abstractiva. Cy autem subtq illud obtiby, solum ut representat per expressione, ad sit mata illius propriis, non debet, quod pptio sit in mata impossibili. Omitte tamen, q. sub cu obtiby illius propriis ut ipsy realiter sito omnia illa, quae argutus intendit. Ad urgentias nega 1.º disjuncti de subto obtibo pty, ut ē mata illius propriis. Deinde 2.º, quae ipso eadem subilladq afert in recto cognitione abstractiva similiter nego. Nec alias ut nude apprehendi; nec ad et simul cognitio abstractiva est mata illius propriis; sed utraque est mata illius, ad experiri abstracty per cognitione ab praesedente judicio.

67. Respondeo 3.º Deleo antt; et eora gemina inde deducta, deindeq. negando mi subsumpty. Ad hujus probationes, Dleo mi, nego mi, et qua probat mi distinguo: sed ex incluso in essentia honis, ut incluso sive directo ad essentia honis non devenire indirecte ad predicatu nos; Ddo mi; ex incluso in essentia honis in abstracto ad essentia honis non devenire Ddo, nego mi, cujus rationis obatibe esse taqs dist. aplica. Et notavy habeut sub initium quaestionis hujus, quod pptio directa vel indirecta sensead, non ab obiis, sicut ut in se sunt; sed ab ipsis ut representant in specia representatione a subto ad predicatu. Hinc bene infert

ex eo, q.d indirectam sit illa opptio, patere latius ejus subiectum speciale, quam speciale predatum; et etiam subiectum obtibus, patere latius, quam obtibus predatum, ut representant p.r specialia. Recte etiam infert, q.d illud subiectum obtibus, ut representat, e quoddam totum, q.d vocant potentiale, comparative ad pres, diversas scilicet species de quibus potest dici cum veritate. Et e totum logicum; nam a sua loge representationis ipsum accipit ee totum potentiale. Q.a tamen n exigit pres illas, ad quas o in poa, nec determinate aliquam: ideo ex ipso n benit dicere ad determinatam alias specie. Et tunc diss.e satis p. ad reliquum arguti, patebitque amplius doctrina ex dicendis ad urgentiam, cujus

68 ane distinguissic: tunc hoc includat raonem intensibus alis significando eam ut Itraacum; Ido anis: significando eam ut abstraacum a raone homis; nego anes. Et q distingo caenes: si tunc al soly exprimat raonem intensibus alis significanda eam ut Itraacum ad raonem homis universalior n e quam tunc hoc; Ido cons: significando eam ut abstraacum universalior n e; nego cons ipsum et subsequens. Cum enim raonem intensibus alis, et al intensibe sumptum tunc enim, quibus significat al, q.d e apte rei, sed n significat ut ipsum e apte rei. Al ut p.r illos ita significat, e al n aparens cum extentione ut Itra(ctio), tione ad aliquam alis diss. ideoq. n e al extensibe sumptum; sed vero aparet ali ut scilicet hns quid q.d specialis requirit ad raonem alis; nec ultra progredit, sed ibi sistit amplius n extenso specialis representatio; proc recea.e ut sic representatum e tamen intensibus rao alis, et al intensibe sumptum, sive al n aparens cum ex

tentione, vel contractione, ad aliquam sui differentiam et cum indiffe-
rentiam se habeat ut sic representatum ad differentias omnia alia,
ad ipsarumque valeat extendi, universalius est, quam aliud
representat per naturam hoc: non enim per naturam hoc apparet ita par
tem et contrahibile, sed contractum ad differentiam determinatam. Ad

69. Ad 3. contradictionis nego minorem: ad cuius dicti probationem dico differentias, nego
minorem, et probationem eius. Quod directum significatum termini hoc predicatur
de significato directo termini illius, non impeditur quod propositio sit vere
directa: cum ex eo simpliciter directo possit unum esse representatum
tibi superius altero. Eo ita quidem evenit in propositione illa: Ad
probationem minorem diversimode respondere video. Ego quidem minorem
absolute concedo, negoque minorem propositionis, quia ab omni differentia abs
tractum nullum vel sub disjuncta exigit differentiam. Hinc ex
solo dici ut est subtus omnibus illius propositionis non inferre determi
nate hec vel illa differentia alia. Bene tamen fateor, inferre
vel hec vel illa differentia alia, et hoc, vel illud animal esse
homo ex animali ut realiter identificato cum homine. Sed animad
verto hic descensum non fieri, licet fiat optime illatio, ad hoc
vel illud animal, et sic de reliquis cuiuscumque speciei: non enim
animal ut realiter identificatum cum homine superius est ad individua
alia, ut talia aliarum specierum: quod neque ex animali in suppo
sitione simplici subtus est omnibus propositionis animal est hoc neque
ex animali ut realiter identificato cum homine bene fit descensus
sub disjunctivis.

70. Ad 3. probationem minorem distinguo identitatis gratia minorem: falsa est illa propositio si loquatur de identi
tate formali inter animal et hominem; concedo minorem si loquatur de iden
titate reali; nego minorem loqui propositionem illam de identitate

xxli, supponunt Auth.^es eo ideó verg et nesesario verg dicunt pprg m.^is Dris xaong; omitto; sumpta copula illius pprius exponentis et estatu etiq xxli. 5.^e Itradictioni disting.^o ejus ant: ē identitas nesesaria ut xxliz ē; Ido ant: ut representatur p.^r subty et predaty palia; sub disting.^o ē nesesaria nesesitate orta ex predato obti bo; Ido: nesesitate orta ex subto obtibo; nego ant: Disting.^o similij l.^z sent: et nego subillatq cog. Dis ting.^o etiq pbasng antis: omnis identitas est nese saria in se, et xxliz; Ido: ē nesesaria logé, seu ut aparet subdisting.^o nesesitate orta ex utrog.^e extre mo; nego: nesesitate orta vel ex utrog.^e vel ex alio tantq extremo; Ido pprg. l.^a argtti coa, ejusq.^e pbas videnẽ aliquanty extrahere habitudinẽ ut mea est pprius ad Iceptq ampliorẽ á q.^o mea ñ desumitẽ.

11\. Di cendy nihilominus, q.^d licet omnis identitas sit ha bitudo, et nesesaria identitas habitudo nesesaria ex ea tamẽ pte ē habitudo nesesaria, ex q.^a identitas ē nesesaria atq.^e ex ea pte remanet habitudo Itin gens, ex q.^a identitas ē Itingens, igitẽ nesesaria ē xxliz identitas Alis cy hone ē etiq nesesaria logé identitas Alis cy hone loga nesesitate orta ex hone ut tali: Vnde et habitudo Alis cy hone ē xxliz, eo etiq logé nesesaria orta nesesitate loga ex hone ut tali. Cẽtery ñ datẽ nesesaria identitas loga Alis cy hone, nesesitate orta ex Ali, ut tali; ac pinde ñ datẽ habitudo nesesaria Alis cy hone, orta nesesitate ex Ali, ut tali: Vnde

habitudo, quae est in materia circa quam illius propositionis non est necessaria. Ad confirmationem negatur maior: haec propositio homo est animal non ideo est in materia necessaria, quia praecise ipsa explicat realis identitas inter animal et hominem; sed quia subiectum obtinet ipsius ut repraesentatum praecise tale exigit obiectum praedicatum totale. Hoc non accidit propositioni aliqui animal est homo.

72. Contradictioni 6.ae distinguo maiorem: propositio tunc post ipsam ancipis: attento obiecto ipsius propositionis, ut physice ipsa est, et a parte rei; omitto: attento subiecto obiectivo ipsius ut logice est, sive ut repraesentatum praecise subiectum tale; nego maiorem et concedo utramque propositionem, maior quod loquitur de alibus ut sunt in se, et a parte rei, et nego consequentiam. animal ut est subiectum obiectivum talis propositionis ad nullum extenditur, nullum requirit determinationem animal. Praeterea dicimus esse animal in sensibile sumptum. Urgentiam mihi ostendit rationem efficacem, ob quam dicat ipsam propositionem animal est homo esse necessario veram, et similiter ob quam dicat esse in materia remota tali necessaria, sive in materia necessaria physice. Sed vero quid contra non efficiat, non video: itaque reliquis praemissis negatur maior, et ultima subsumptio. Pro toto argumento minus solvendo in memoriam revoca distinctionem horum terminorum propositio necessaria, et propositio in materia necessaria.

73. Ad ultimam contradictionem negatur maior, et maior eadem, qua probatur, et sic acceptum est de arguto. Alius est sensus sive modus significandi primi illius, alius 2.i propositionis. Si non, dicis, cur ista sit indefinita, non altera? deinde, omnis propositio indefinita, vel universali, vel particulari aequivalere, quoad ad modum scilicet significandi sed aliud

equibalenter ad ea modo n̄ faciat) nullibi fauere, iuxta Dialecticorum regulas. Immo neque fieri potest, quia enarrat ea in usque nobimus trorum significatis. Certe diuersus ē modus significandi abstrahere ab inferioribus ratione omnium, et ipsa ad inferiora, uel ad inferius aliquod contrahere significatiue. Propositio al ē hoo n̄ contrahit, sed abstrahit ex parte subti ratione omnium alis. Vero aliquod al ē hoo contrahit ex eadem parte. Hec sic infero: utraque abstrahit ratione omnium alis, et quidem ex parte subti: ergo equibalenter omnino sunt ex modo significandi: n̄ inquam sic infero: nam 1.a propositio nullatenus contrahit ex parte subti ratione omnium alis; 2.a vero contrahit [aliis] significando rationem (~~...~~) alis contractam ad hecceitatem alis.

70 Dices: quod hec propositio aliquod al ē hoo n̄ ē in materia contingenti: et nobis ipsi contradicimus uel doctrinam corrigimus datam nobis in questione precedenti. nam totum dicta propositio ē in materia contingenti; et coheret presenti doctrina precedentis questionis. Cum audis aliquod al scrutare mentium trorum significatum, et tibi presente adeniet al representatum sub ratione intensiua alicuius alis, siue al in aliquod al. Hinc dignoscis aperte quod propositio aliquod al ē hoo ē in materia contingenti nam ut aliquod al potest ē hoo, siue potest a hom contrahi, sed n̄ exigit contractionem istam, n̄ exigit hom.

Occurrit 1. in instantia: nullum ē al, quod n̄ sit determinatum et rationale, et determinatum irrationali: quod n̄ ē aliquod al indiferens ad hom. Distinguo ant:

nullus ē al, q.d in se ut rōlis ē ñ sit Deus; Ddo ant: q.d ut repraesentat p.r hanc ut illius expressionis ñ sit Deus; nego ant, et cons. Occurrit 2.o nullus ē al, q.d ut repraesentat p.r istas expressionem aliq.d al ñ sit determinate uel raonale, uel irraonale. q̃ hec propsio aliq.d al ē hoc ñ ē in ...ad Dtingenti. Pbatur ant: nullus ē al, q.d ut repraesentat p.r istas expressionem aliq.d al ñ apareat ut aliq.d ãl; sed ãl aparens ut aliq.d ãl ē determinate uel raonale uel irraonale: q̃.

75 Nego ant, cujus pbaonis distinguo m.r: nullus ē al q.d ut repraesentat p.r istas expressionem aliq.d al ñ aparet ut aliquod ãl individuus, realis in Dple xus; Ddo: ñ aparet ut aliq.d al individuus realis Dple xus; nego m.r. Ms. etiā distinguo: sed ãl aparens ut aliq.d ãl individuus realis Dplexus (nego m.r) ē determinate uel raonale, uel irraonale; Ddo: sed ãl aparens ut aliq.d al individuus realis in Dplexu ē determinate raonale uel irraonale, nego m.r, et cons. Solus repraesentat p.r expressionem aliq.d ãl individuus realis in Dplexus, q.d ñ ē determinate raonale, uel irraonale, sed solus ē rao Dmunis alis Dtracta ad hecceitas ñ talis ãlis, sed alicujus ãlis; At rogabis: quid superaddat unus aliq.d tro al in hac expressione aliq.d al? Resp.o idipsum, q.d addit unus alicuius, tro hō in hac expressione aliq.d ãl ē Deus; et sicut in hac expressione aliquis hō solus aparet, solus individuus vag.us humanus, quia ex vi illius expressionis ... indeterminate sit hoc, uel illud individuus; sed omnia individua naturae humanae realis in

Ꝯplexu, g.ᵒ ꝑug ꝯtradi ꝑositivo ille ꝯveniens ul-
timo; itaq. illy exprimens aliq.ᵈ al soly aparet
sealis individuy ꝯplexy &c.ᵃ

76 Sunt deinde obiectiones
hęc in ꝯtradictiones adeo expugnandas. 1.ᵒ ex ꝑpne neces-
sariæ vero sic principiy illud ex necessario n̄ nisi ne-
cessariy; ac n̄ deuet ēē in mã necessaria ꝑpnis, quę
infert ex alia q.ᵈ sit in mã necessaria, de hoc
principiy illud n̄ pcedit. 2.ᵒ ꝑpnis ꝯversæ, uel ꝯvertene
n̄ deuet ēē in eadem mãã. De his sermo n̄ longe
ē. 3.ᵒ subty illius ꝑpnis al ē hoo et cujusq in
directe supponi simpliciter, quia obstet illa cujus g.ᵉ sit
ꝯsuetudinis sit regula talia sunt subiecta quali per-
mittunt a predicatis: permittit si quidē predatū
hoo, q.ᵈ al supponat simpliciter in illa ꝑpne in
hunc sinū tot, et tanta ꝯcessimus.

Subsectio 5.ᵃ

Statuitur materia propocitionum de subjectto complexo.

77 Ꝑpnis subty obviby
ēē posest ꝯplexy ē sealis impossibilis, uel contingentalis.
ē sealis, q.ᵈᵒ ex predatibus in se necessario ꝯvenientibus.
impossibilis, q.ᵈᵒ ex predatibus in se repugnantibus:

accidentali complexi exit quod subiectum sit compositum ex predicatibus absque repugnantia et exigentia coeuntibus. His premissis dubium excitant sup. mag circa quam propositionis de subiecto obiectivo complexo impossibili, de quo obiectivo predicatum dicatur per terminum significantem quid possibile super materia v.g. hujus propositionis: Petrus Equus est Leo.
Dubium etiam incidit de materia circa quam propositionis, cujus predatum obiectivum est pars subiecti obiectivi accidentalis complexi; v.g. hujus propositionis:
hoc album est album, et hujus etiam hoc album est hoc. Utrumque dubium resolvendum in nostris principijs attenta habitudine subiecti obiectivi ad predatum obiectivum ut representatur.

V. dubio
78 aperit januam premissis impossibilibus intrinsecis talibus permisso libere expelli gratia. Quod Petrus Equus sit complexum ex Petro impossibile, et Equo impossibile in se ipsis. Unde supponit, per hunc terminum complexum Petrus Equus representari fraliter exercite Petrum ut impossibile, et Equum ut impossibile. Sed hoc suppositum mihi dubium evanuit. Quid enim verum dubium, Petrus ut Equus, ut apparet per illum terminum complexum repugnat homini, ut apparet per terminum hoc: quod illa propositio, et similis est in materia repugnanti, sive impossibili. Et ipsa contra sit nostra propositio: Antecedens est manifestum probatur sane sic: impossibile ut tale repugnat possibili ut tali; sed Petrus Equus ut apparet per illum terminum complexum est impossibile ut tale, et hoc ut apparet per terminum hoc est possibile ut tale: quod Minor probatur indubia est: et 2a pars minoris 2a autem ex eo constat, quod hoc ut apparet per terminum hoc est quid possibile; supponit enim in questione predatum obiectivum dici per terminum significantem quid possibile.

79 Obijcies 1. terminus hoc in

illa ppne ponitur eqqug cum addito alienante, q.e. e subiecti:
quod licet extra ppnes et intra sine additu positum significet
cetquid posibile, in eatamen ppne significat nonnisi impo
sibile. Nego ant: predatum non alienat à subto in hac
ppne: hoo pictus e hoo; alias pptio est vera: quod neque
in ista Pres Equus ē hoo. Objicitur 2.º pptio illa Pres
Equus ē hoo sensu claudit hujusdi si existat Pres
Equus erit hoo: q. e. nesesario vera. Sed contra ē affir
manda et directa: quod ē in mate nesesaria. Omitto ant
et nego cons. obiecti predatum posibile dicitur vere de
subto obiecto imposibili. Pres hoo significat naturam hu
manam in sese et absolute posibilem: natura autem huma
na que potest predicare de Pro Equus supposita hu
jus existentia non ē natura humana in se, et absolute po
sibilis; ad quod posibilis sit solum ex supositione superad
de ipsius imposibilitatis: quod de petro equo non predicatur
cum veritate natura humana per Pres hoo.

Objicitur 3.º

80. Pres Equus ē totum actuale, cujus partes sunt Pres et Equus;
sed partes divisim sumptae vere dicuntur de toto: quod de Pro
Equo vere dicitur, quod sit hoo; vere namque dicitur de
Pro Equo, quod sit Equus. Distinguo maiorem cujus partes sunt
Pres posibilis, et Equus posibilis, nego maiorem Pres et
Equus imposibiles; do maiorem. Deinde concessa minori, nego cons,
et probationem adjunctam. Cum subiectum illud complexum sit im
posibile in se partes ejus sunt etiam imposibiles: Inde
non resultat, distat vero, ex Pro imposibili, et Equo posi
bili, sed imposibilibus. Hinc [illegible] doctrinam num.
ante dices, quod Pres Equus non ē [illegible] Pres, neque ē hoo;

et de significatione tri Prius similiter discurres ac dictum est de significatione tri hoc. Itaque complexum illud, ut ex partibus in se repugnantibus, et impossibilibus. Si tamen partes ejus in se sint, et revera possibiles, atque representantur ut tales, complexum illud obtinebit, ut tale complexum est, ita representatum, exigit predatum obtinebit ut tale; exigitque propositio in materia necessaria. Sic Hurtado nec hec probat circa rem scilicet clarissimum.

81 Sed vere sup. Hurtado non erit notatiuncula. Complexum illud ex partibus possibilibus partes claudit ad invicem repugnantes. Hinc sumptum inadequate, et datur hanc partem duntaxat Prius v.g. repugnat sibi inadequate. Sumptum deinde alia pars, nimirum Equus. Sed quid hoc? pars utique comparari repugnare. Quid ultra? complexum adequate sumptum, ut complexum est, repugnare potius? Absit. Constitutum ut tale non repugnat sui constitutivis, alias foret sibi inimicum. Dices: licet pars illius complexi homo exigat, altera pars repugnat homini; sed ex repugnanti et exigenti ortum totum absolute repugnans: ergo complexum illud absolute repugnat homini: ergo propositio Prius Equus est hoc est in materia impossibili. Pari methodo discurrendi cur, rogo, non deducis, propositionem illam esse in materia necessaria? audi: licet pars illius complexi repugnet homini, altera pars homo exigit, sed ex repugnanti et exigenti ortum totum absolute exigens: ergo complexum illud absolute exigit hominem: ergo propositio Prius Equus est hoc est in materia necessaria. Negabit fortasse non dicti discursus Author V. ingeniosus.

82 Ceterum, quam rationem convincit efficacem, ut totum quod equé constituitur ex repugnanti, et exigenti positis talibus sit absolute repugnans et non sit absolute

exigentur aliis rationis; quaestiones exhibentur ipse ratione ut coniunctus ex Deo, et Equo possibilibus sit absolute Equus, et non sit absolute Deus. Frustra ratione exigant. Asserui se deinde citatum Authorem, quoniam illa esse in ratione necessaria et repugnantia certe procul dubio verba asseritur omnes, secundo de complexo adequate sumpto. Ceterum complexum per illud, quod pars est tantum. Equus repugnat homini, quae exigit, quia per ipsum est Deus. Contra hoc nemo ibit. Ode complexo illo autem sumpto non inadequate, sed adequate ut complexum est, atque ut est pars ipsa, simul et illas certum clarissime, quod exigit utramque, quae, nisi impossibilia constituta admittat, non exigens sua constitutiva.

83. Quid sit dicendum objectioni? Maior est concedenda de complexo inadequate sumpto. Reliqua vero negantur. Sunt omnia, licet ut jacent vera, in sensu exclusivo, quem expresse intendit eorum Author, loquens, ut ipse ait, contra communem suppositionem. Cadit tamen maior de complexo adequate sumpto, et ut complexum est, sicut enim distinguendae; licet pars illius complexi hominem exigat, alia pars ut simul cum alia repugnat homini; ergo maior contra pars se sola repugnaret homini; Addo minorem; pars aliqua illius se sola est complexum inadequate sumptum. Complexum adequate sumptum, et ut complexum est, utraque pars, et simul alia. Itaque Equus se solo repugnat homini; Equus et simul Deus, non sunt quid complexum non repugnant, sed hominem exigunt. Distinctis ... veritas invenitur, quae falsa ...

84. Alixor sane, quod citatus Magist 70.
presens de complexo intrinsece impossibili non eluxerit difficul
tatem in hunc etiam locum incudens speciosam cogitationem. Sed
nimis tragica de logo machia illa, ubi confligentes duae vo
cales obmutuere tandem, significationem quasi propriam cujusque
aliis utraque simul eflantes. Effecto hic non quadrat, iste dis
cursus? Vox Petrus Petri possibilem vox Equus Equum possibilem
Equum designat. Conjuncta est utraque voce nihil significat,
significationem non haueret; cum ut supponitur referat ad possibilia
significanda: quod in nulla manera est proprio, quae dicitur de subto
complexo impossibilem intrinsece; v.g. Petrus Equus est homo.
Sane non placuit, objecta impossibilia istius ingeni sim
bolis adornare. Arrisit magis subtum accidens complexum. 6.
Hui ars et ingenium.
85 Inquit circa propter de subto acciden
11 talem complexo, ipsum v.g. homo albus est albus, et hujusmodi ali
as, quarum predatum sit tamen Sincathegorematicus defen
dens inquii praelaudatus Magister nullum mag haue
re. Vas supetit ipsius urgentissima, quae ego dicam ma
nifeste falsam. Cae quod tamen sincathegorematicus qui se
nihil significat, obtinque non hoc, nisi adjungatur cathegore
matico. Ad hoc suum intentum Author alegat D. Tho
mam dona nos citatum num. 70. in lib. 1. Effecto D. Tho
mas favet omnino nihil istius doctrinae. Quam dici
bandapelege quidquid de cathegoremate, et sincathego
remate dicuntur presipue a citato num. 70. Et deinde
hec nota, quae subjicio. Aliud est signi ficari [illegible] ducere
cognitionem in alicuius ad cognitionem; et aliud, vocem, nisi e
impositio [illegible] utramque significandam. Stat bene [illegible]

absq. Ego Dico. rursus vox album imposita ē ad significan-
dū subm̄, et frā, sed determinando frā significative, qui
subm̄ ita determinet. Unde exprimit frā, scilicet albedi-
nē, quin exprimat, quodnam sit habens talē frā.

86 Iodebis 2.° resp. pptio de subto obiibo accidentaliz oplexo re-
presentato ut tali, in qua predicatur ut tali, vel pars
ecentialis, vel accidentalis ostitutiba oplexi, ē in mā
nesesaria. Et sic tenere dicitur otrio Dominicanorum Scho-
la, et plures alii voluntarii afectar D. thomæ. Contra
se avos Subtilis Schola ex Mariano Scoto D.S.
6 Suadetur acertio: subiis obiibo accidentaliz oplexii v. g. hoc
album representatum ut tale exigit nesesario ptes, p. qua
ut tale ostitui, sed ut tale, ostituitur p.ª pte ecentiale sci-
licet homine: ergo hanc ptem exigit nesesario. Deinde ostituitur
p.ª accidentale ptem scilicet album: ergo hanc exigit ne-
sesario. ergo ipso dicta de mā ucta qua pprie sive pre-
dicet de subto illo pars ecentialis, sive pars accidentalis pre-
dicetur, pptio erit in mā nesesaria: ergo pptio de subto obiibo
accidentaliz oplexo &c.ª ē in mā nesesaria. Placentalis
ad rem pboanes admodum eficaces, sed quas presens negotium
non exigit.

87 Objicies 1.° precipua Scotiras: ut pptio sit in
mā nesesaria, debet ppri abeē omnis copula con-
gens; sed non abest illi ppno hoc album ē album: ergo. Probo mi-
norem pptio illa exponitur sic: hoc ē album, et ē hoc in quā
copula contingens ē. Varie respondetur ergo m.r negando
sensum, nam qui ex contingenti ostituitur non exigit contingens
ut parte sui ostitutiba: ergo licet copula contingens reqsitam

et implicata sit subto, subtq adhuc exigit predatq, q.d sit pars ipsius subti: q erit nihilominus pptio in maa necessaria. Vlterius addo n bene exponi, v.g. pprq p.x 2.e gratis quidq aserit, q.d pptio nihil enunciam de hoñe albo ut tali bene sensq explicet ppnis, quq de hoñe albo representato ut tali aliq.d enuntiat. Mitto alia moveri solita in objectionq istq.

88 Objicio 2.o ex hac ppne

Prus albus est albus exit p.x Jbentionq istq Jtingenq vera aliquis hoo est hoo albus; sed pptio Jtingenq vera inferri n potest ex necessario vera: q illa I.a n ê necessario vera; Atqui si esset in maa necessaria cq sit afirmatiba, et necessario vera: q n ê in maa necessaria. Acutus oculus nrei Lince ni perspecit falcitatq m.dis quq cq ipso nro. Jplexo Jvenit necessario pars, pitamq n Jvenit Jplexq, bene q predio ab hone albo ad honq; at n bene pcedit ab hone ad honq album. Cq dicio aliquis hoo pars solq ponio Jplexi hoo albus. Quidnq igitur inde pgressus ad honq albq? Aliq cq eo q P. Lince respondent alij. q.d atinet ad Juentionq Jduent m.dis quq ngant, q.d atinet ad veritatq Jtingenq ppnis Jbent tentis; illo namqe sensu, inq.p pptio illa ê Juettens di cunt necessariq veritatq havere. Hic, dicunt, ê sensus Juen sé si hoo albus existat, ê hoo: ê igitur sensus Juenten tis ut talis sit: aliquis hoo ê hoo albus, si hoo albus existat, in hoc aute suposito, et sensu vera est necessario pptio, aliquis hoo est hoo albus. Expeditior est v.a solutio.

89 Objicio 3.o

nec pptio ut jacet, est vera, honq albq ce albq ê Jtingenter: q cq veritate afirmat predatq Juenire Jtingenq illi subto: q huic

cū seruata eadē quantitate prioris ppnis subiẽ et predatū aut
// saltē alterū eorū definito in infinitū mutat; vg. aliquis hoo
// n̄ ē Equus: ḡ aliq. n̄ Equus n̄ ē hoo n̄. Hanc Arles ape
llabit cōg ẽ ōuersō, de eaq. loquid lib. 2. Thopicorū cap.
3. Ōuersionē istā n̄ ēē illarū ex vi fmē, notat et pbat P.
Benedictis lib. 1. Logē. qu. 2. cap. 6.

32 Regule p ōuersione
hic carminibus satis clauduntur.

* Simpliciter feci, conuertitur Eva per accid.
* Asto per contra sic fit conuertio tota.
Regularū sensus dicid p. istā referori:

* Asserit A negat E; sunt uniberaliter ambo.
* Asserit I negat O; sunt particulariter ambo.
His oracula recitari, quis dicat? sed vero in memorię prorsū
facileq. subsidiū hic traditū à Priscis Dialecticis Poetiū velut
Enigma, q. explicat sic: Ōuersio ut sciē sit obseruandę
sunt vocales dictionū feci, Eva, Asto, nā p. casū vo
cales signant varias ppnes; et simplicis sunt ōuertendę, quę
signant p. vocales 1.ę dictionis, quę p. vocales 2.ę sunt
ōuertendę p. accidens, et ōuertendę sunt p. ōrapositis
nē ppnes, quę p. vocales 3.ę designant. Hoc indicant 2.
illę (~~signat p. vocales illas?~~) priores versus. Ad quales
designant ppnes p. vocales illas? P. A uniberfa
lis afirmatiba, p. E uniberfalis ngatiba; p. I par
ticularis afirmatiba, p. O particularis ngatiba.
Hos versus posteriores significare colligit ōuersi sim
plicis uniberfalē ngatibā, et particularē afirmatibā

75.

designatur vocalibus dictionis feci; proverea namque
dicitur simpliciter feci. Colliges inde, quod universalis negativa
conversio etiam per accidens, per similem universalem affirmativam sig
nificari per vocales dictionis Cesar. Hoc praescribit regula,
// conversio Cesar per accid. Tandem colliges per contrapositionem
conversionem universalem affirmativam, et particularem negativam nota
tam per vocales dictionis Asto. Haec tota vis est illius
canonis Asto per contra. quod ex dictis, posse eandem propositionem diver
simode converti.

93 Recta conversio ut potest illatio, tota nititur in
distinctione vel identitate alicujus cum aliquo. Hinc eo modo quo A
distinguitur ab C infert legitime, vereque dicit, quod B. dis
tinguitur ab A; et eo modo quo A identificatur cum B. legitime
infert, et vere dicit, quod B identificatur cum A. Necesse proinde
conversioni legitimae quicumque repugnare bonae illationi.
Proverea solicite notare oportet eandem terminorum significatio
nem, proprietates, et affectiones debere servari in conversione.
Si tamen occurrat variatio, quae nec bonae resistat illationi, nec
conversionis rationi, dissimulanda est. Et ex praedicto fundamento
intelligitur, tamquam in Carmine conversio desumitur firmis
sima regula ad hanc vel illam conversionem propositionis non solum
simplicis, sed etiam compositae non solum absolute sed etiam mo
dalis, non solum definitae, sed etiam indefinitae; nec solum de
subiecto communi, sed etiam de singulari. Observarunt
multi post P. Oviedo, inutilem esse conversionem per contra
positionem subscribo, et addo, perniciosam esse verita
tis utrique dies obscurat densa negationum caligine.

94 Propositionum

aequipolentia dicit, quarum propositionum diversae prius

significationis eadem postea significatio vi particulae non negantis semper: ita enim equivalentes fiunt. At non eodem semper loco figi debet illa particula, sed ut praescrivit hic Barbarus versus.

* Prae contra dic; post contra; pre, postque subalter.

Explicat: contradictoriae propositiones fient equipolentes, si subiecto unius preponatur particula non; contrariae fient equipolentes si unius subiecto postponatur, subalternae fient equipolentes si unius subiecto pre postque ponatur particula non. Ut equivalentia resultans ex addita particula non facilius dignoscatur in propositionibus, quae dicuntur de modo enunciandi, hanc equivalentiam signorum quantitatis observa, mandaque memoriae.

* Non omnis, quidam non. Omnis non quasi nullus.
* Non omnis non, quidam. Sed nullus non valet omnis.
* Non nullus, quidam. Non nullus non, aliquis non.
* Non aliquis, nullus. Non quidam, valet, omnis.
* Non alter, neuter, Neuter non, prestat uterque.

Apud Authores non invenies, ubi Philosophus de propositionum equipolentia in genere tractaverit. Forte nullibi quoniam negotium istud, ut notat citatus Benedictus qu. 1. cap. 4. non logorum est, sed Grammaticorum negotium

35 Opositio logica propositionum ex Aristotele lib. 1. Perihermenias a cap. 4. et lib. 4. Metaphisicae sic definitur ab Alberto magno tract. de opositione

est 1: repugnantia duaȝ enuntiationu eodē subto, et predato constantiu dᵘ afirmaõne et ngatione. Efingo aliȝ definione: repugnantia Əsistens in afirmaõne uel ngatione ejusdē predati de eodē subto: repugnantia ista vel est Ətradictoria vel Ətraria. Ətradictoria dicitur si repugnantia sit quoad simultaneā veritatē, et falcitatē utriusq. ppnis: nā Ətradictoriȩ ppnes n̄ possunt ēē neq. simul veræ, neq. simul falsæ. Vocatur Ətraria si sit repugnantia quoad simultaneā veritatē: Ətrariȩ namq. ppnes ēē simul vere n̄ valent. Ex his deducēs hanc definionē opocitionis logę Ətradictoriȩ: repugnantiā quoad simultaneā veritatē, et falcitatē Əsistens in afirmaõne, et ngaõne ejusdē predati de eodē subto. Et istā opocitionis logę Ətrariȩ: repugnantiā quoad simultaneā veritatē Əsistens in afirmatione et ngatione ejusdē predati de eodē subto. 74

Sed

96 unde oritur exclusio ista simultaneę veritatis in utraq. opocitione, et diuersitas quoad falcitatē excludendā? Ex mao ipsa opocitiones utriusq. ex Ətradictorijs ptibus quelibet id presise afirmat, vel ngat, q.d sufficit et requirit ad falsificandā alā. Hinc q.d abstruit alia, alia hoc presise destruit, q.d alia ait ēē, hoc presise alia ait n̄ ēē, et quidē de re eadē. Et cū ēē et n̄ esse de eadē re verū simul ēē n̄ possit nec falsū simul ēē valeat; ex principia illa p.x se notissima quodlibet est, vel n̄ ē, impossibile ē, idē simul ēē et n̄ ēē; impossibile ē, ut neq. ēē, neq. n̄ esse.

Inde est, q^d ppnes ctradictoriæ n̄ possunt ēē simul veræ, neque simul falsæ; sed si una vera, altera falsa erit. Nec dat^r mediū, in q^o simul falsæ re cari queant: ideoq^e opositio ctradictoria vocat^r immediata opositio.

97 In ctrariis n̄ vario: sane hujusdi ppnes ēē simul veræ n̄ possunt. Vāo in alij forent simul veræ duæ ctradictoriæ. Hoc ostenditur, ex qualibet ctraria infert legitime ctradictoria alterius ctrariæ; Et cu ex vero n̄ nisi veru inferat, ex duplici ctraria vera simul resultaret duplex ppnes ctradictoria simul vera, q^d est manifeste impossibile. At possunt utiq^e ctrariæ ēē simul falsæ. Hoc ex eo provenit, q^d illaru qualibet plus afirmat, aut negat, quā requirit ad alterius falsitatē. Unde ex eas (ppnes) parte q^a redundantē oponunt^r, falsitatē simultaneē exponunt, et mediū possunt invenire, in quo falsa simul sit utraq^e. proinde opositio ctraria dicit^r opositio mediata. Clarescet doctrina exemplis postea subjiciendis. Fit ex dictis ppniū opositaru loge altū debere esse afirmatibū, negatibū alterā; eoquidē ejusdē subti & eodē predato eadē autē dicunt^r subta, et predata, dū eandē significaonē easdēq^e afectiones servant. Hac tamē regula n̄ te ned omnino subtū afectū signo supositionis distributibe, vel signo supositionis disjunctive determinate; nā ppni universali distributive ctradicit loge per particularē disjunctivē determinatā: q^ū n̄ sunt omnino eadē earū subta. Fit

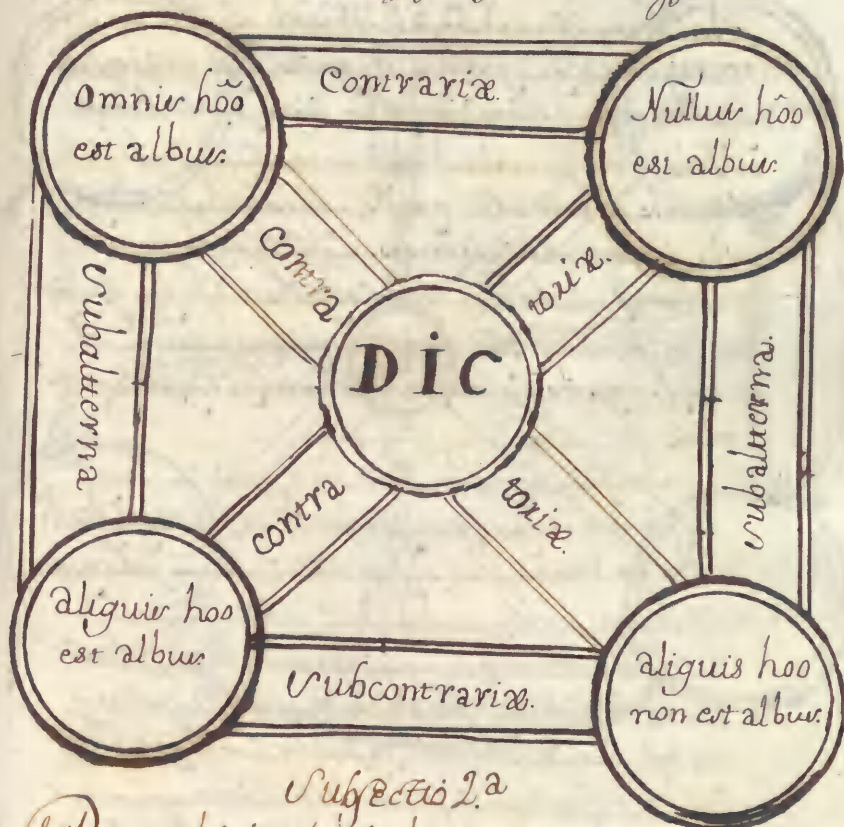
517

colligitur ex dictis, quod repugnantia logica ppnum ad simultaneam veritatem et falsitatem consistit in affirmatione et negatione. Non erit ergo oppositio logica repugnantia, quæ in alio consistat ad veritatem et falsitatem simultaneam.

38 Assignatur alia ppnum oppositio præter contradictoriam, et contrariam; oppositio scilicet sub contraria, et subalterna. Oppositio sub contraria sic definitur: ppnum, quæ à contrariis deriuantur repugnantia quoad simultaneam falsitatem consistens in affirmatione et negatione. Oppositio subalterna sic duarum ppnum, quarum una infert ex alia, repugnantia quoad mutuam illationem formalem, seu ex vi formæ. Ppnes sub contrariæ sic appellantur, cum respectu unius ad aliam, et ut illatæ sunt ex contrariis. Eædem sub contrariæ relatæ tantum ad contrarias, ex quibus deducuntur, dicuntur subalternæ; hac tamen appellatione non gaudent sub contrariæ quoad inuicem solum comparatæ. Itaque subalternas dicit ppnem contrariam, et eam, quæ fluit ex ipsa, simulque sumptas. Ex his eam, quæ infert, dicit subalternantem; quæ aliam infert subalternatam. Censent multi, oppositionem sub contrariam et subalternam non esse oppositionem logicam. De subalterna communior est acceptio ista: quia subalterna oppositio non est ppnum repugnantia, nec quoad falsitatem, nec quoad veritatem, ut patet ex eius definitione. De sub contraria oppositione idem sentiunt non pauci Doctores; quia non est repugnantia

pprii eād veritate. Et sine hac, inquiunt, repugnantia n. dar opositio logica pprie docente Arle lib. 2 prior. cap. 13. contradictoriæ et contrariæ eē oppositiones re vera et insignuan tè circa sub contrariæ eē oppositione tantum in
// voce. nã aliqui, inquit, citato loco et n̄
// aliqui 2ª dictione tantum opponuntur. Nulla aliunde suppetit ratio hujus Arlelis doctrinæ nisi q. oppositio sub contraria n. sit repugnan tia circa simultaneam veritatem, sicuti contradictoria et contraria
quæ propterea oppositiones logicæ sunt.

 Hinc autem ut representari Mapp explicatq
in qua ppnes hic oposite indicatq e, apareant unaquaque
proprijs in finibus locata, proprioque nomine inspice:

Subsectio 2.a

De predictis afectionibus propocitionum in particulari

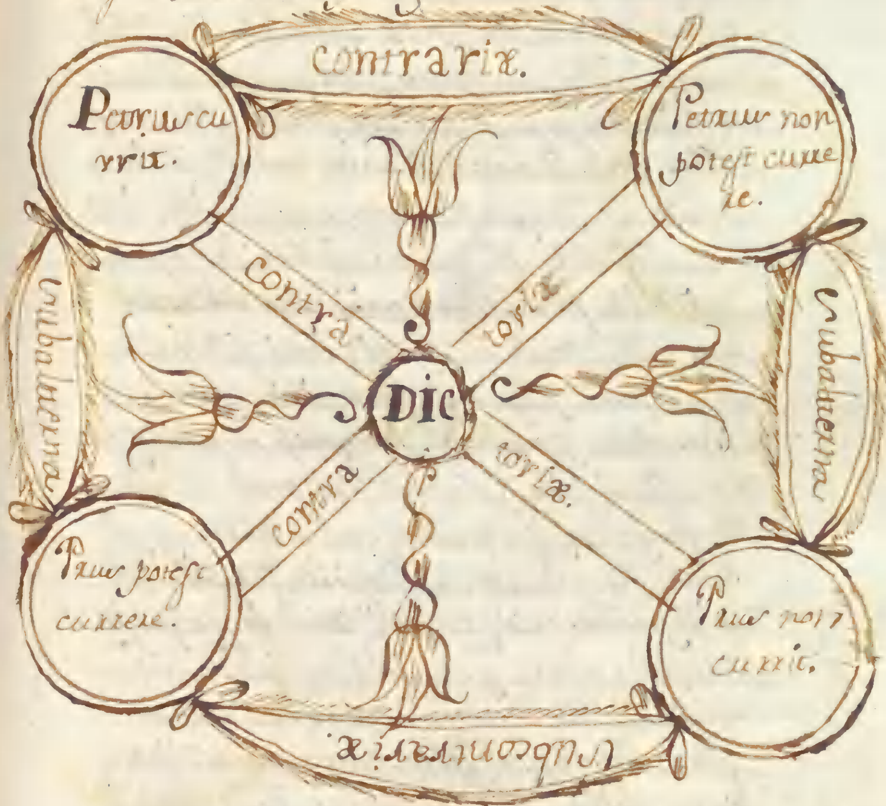
100

Opositary ppnalij
dicunt oposit de mdo Enuntiandi, alij oposit ex lege,
siue ex leges. Sunt de mdo enuntiandi, quarum opoi,
tio dignoscit ex signis quantitatis, quæ preferunt. Sunt
ex leges, quæ carent signis quantitatis. Sunt aut sunt ex leges
cuiusque de mdo enuntiandi sunt uel exunt simplices

vel propositiones ex simplicibus dicendum, quia simplices et modo enuntiandi in plena opositione explicatas signis constant universali, et particulari utroque afirmativo, utroque etiam negativo. Contrariae constant universali afirmativo altera, ex qua contradictoriae sunt ex signo particulari negativo, altera universali negativo, et ista sunt contradictoriae ex signo particulari afirmativo. Unde constant contradictoriae aut ex signis universali afirmativo, et particulari negativo, aut ex universali negativo, et particulari afirmativo. Subcontrariae ex particularibus afirmativo primum deinde negativo. Subalternae ex signis universali et particulari vel afirmativo utroque vel utroque negativo. Cuncta porro ob oculos exempla numeri ostenduntur.

101 Ita dicitur ut quaelibet contradictoria propositio id tantum afirmat aut negat, quantum requiritur ad falsitatem alterius. Quaelibet contraria plus, quam requiritur ad alterius falsitatem. Subcontraria quaelibet, quam requiritur, ut possint esse simul falsae et subalternae tamquam inferentes, et illatae se habeant. Defendunt ista omnia ex premissis opositionum definitionibus. Ex quibus facilius intelligetur, quod licet opositio contradictoria sit omnium maxima, quatenus opositio est tunc, quoad falsitatem, tunc quoad veritatem simul tamen jure tamen dicatur etiam minima opositio logica, quia videlicet contradictoria quaelibet propositio id praecise negat, quod requiritur ad aliam falsificandum. Id ipsum alijs verbis significat ita: opositio contradictoria maxima est, et minima logica opositio, scilicet intensive maxima extensive minima opositione contraria.

102 Simpliciter ex lege totius oppositionis in majuscu-
la ista exhibebit exemplando

103 Patet, dari illas
[consequentias] ex propositione Petrus currit ad propositionem Petrus potest currere, atque similiter ex propositione Petrus non potest currere ad propositionem Petrus non currit. Has 1.as esse consequentias ab actu ad posse bene valentia, quod est notum principium. Has 2.as quoque ex negatione posse bene etiam valere ad negationem actus posse ejusdem; quod patet manifeste. ... est contra, neque valere a posse ad actum, neque negatione actus ad negationem posse. Unde mirum non est illativ...

in ppnib. asignatis. illas predica quo pa eo dicat ex vi prop, et q. sensu dicat etiam ex vi mag. Notabis alibi statim q in illis ppnib. Dplex vitrariy subal ternary. illi, quae certis sub vtrariaz nomine designantur, possunt vere esse simul, q. nimiry Petrus potens ad currendy n currat, tunc siquidp very erit, q. Petrus potest currere, et q. n currat. Falsae tamen simul esse n possunt: nam licet Petro currente falsa sit illa Petrus n currit, alia nihilominus falsa simul ee n potest; etenim si ideo illa Petrus n currit falsa e q. Petrus currit: et very est, q. Petrus currit: et very e, q. Petrus potest currere: et n erit simul falsa ppo alia Petrus potest currere. En repugnantia sub vtrariarum eorum simultaneae falsitatis, ut simultanea falsitas si daretur, falsae etiam essent vtrariae ex quib. inferunt nam falsum n infertur ex vero: et essent falsae duae sub vtrariae, et simul duae vtrariae. Atqui in vtrarijs, et sub vtrarijs consistit Dplex vitrariy vtradictoriarum: et esset falsum, q. omnino impossibile est, et apertissimy absurdy.

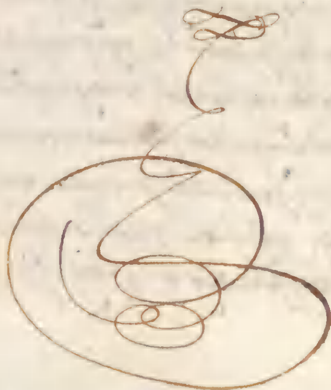
104 Observa ex ijs sub vtrarijs alteram affirmare posse tantum, alteram negare solam. Nonne e ratione sub vtrariarum, q. sint affirmatio et negatio ejusdem. Ex vtrarijs etiam proposita alia affirmat explicite cursum, et implicite posse; haec explicite negat alia, et cursum implicite, et hoc tantum modo sunt affirmatio et negatio

ejusque. In contradictoriis propositionibus, quas vides, nitida
perit micantissima contradictoria. Documentumque dedi, ge
minumque exemplar pro tota oppositione simplicium propositio
num de lege, tum de modo enuntiandi. Inspice et
fac 2m exemplar, documentumque; id ad compositas propositiones.
Dividitur propositio composita in copulativas et disjuncti-
vas. Copulativa est, quae plures simplices, quibus constat
composita, unit conjunctione, quam Grammatici co
pulativam nuncupant. Disjunctiva est, quae plures
simplices nectit conjunctione, quae disjunctiva
vocatur. Requiritur ad veritatem copulativae propositionis, ut
simplices omnes, ex quibus componitur verae sint. Ad
ejus autem falsitatem sufficit, quod aliqua simplex sit
falsa. Ut disjunctiva sit vera requiritur, quod aliqua ex
suis simplicibus vera sit: de alia tamen simplici
non curat disjunctiva si sit impropria: si vero sit dis
junctiva propria exigit aliam simplicem esse falsam: itaque
hoc discrimen est disjunctivae propriae ad disjunctivam
impropriam: quod propria exigit aliam simplicium esse veram,
et falsam aliam: impropria autem exigit aliam simpli
cium esse veram quidquid de alia sit. Sed neque in propria
neque in impropria determinat simplicem propositionem, quae vera
sit, vel falsa, potius quam simplex alia. Colliges,
requiri ad falsitatem disjunctivae impropriae nullam ex
ejus simplicibus esse veram, et hoc non requiri ad dis
junctivae propriae falsitatem, sed sufficere: evadit enim
falsa disjunctiva propria, vel si nulla ex sim
plicibus vera sit, vel si ex duabus simplicibus
utraque vera sit. Disjunctivam contra propriam sic accipi

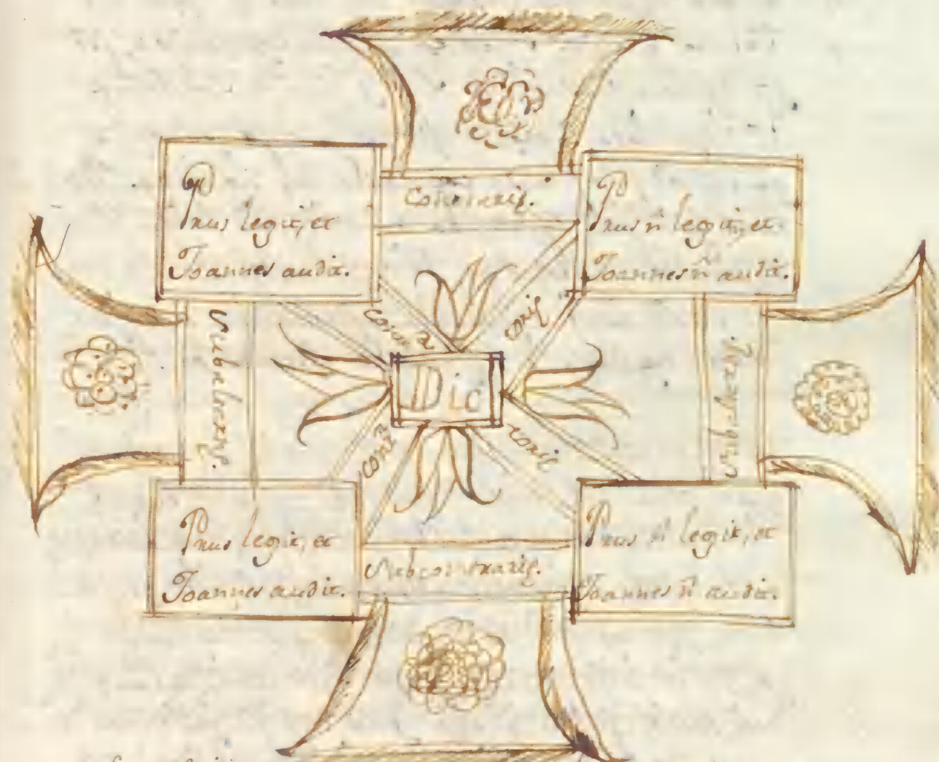
quasi dicat de suis simplicib.s una tantu harum est vera, et disjunctivo in prop.e quasi dicat una falsa harum e vera. Immo ex usurpatis disjunctive e in sensu disjunctivo prop.is in sensu autem in prop.ib erit accipienda, q.do id circunstantiæ ignorant.

105 Aquí la noticia el día 13 de Diz.e vino el Regimiento de Gibraltar estubo alla seis Meses y algunos dias. Quedo el Comandante del Campo mui gustoso del servicio q.e hicieron y le hizo al Rey una representacion sobre este asunto de cuya representac.n resultó q.e al Alferez de Granaderos lo hicieron then.te de a otro then.te Capitan al Coronel Coronel de Exercito al then.te Coronel then.te Coronel de Exercito al S.argto m.r then.te Coronel de Milicias vino de alla Casado D.n Luis Hurtado then.te Co de Granaderos.

105. Con otras cosas todos vinieron pertrechados mui bien dela Plaza pues como estaba todo barato y bueno emplearon en mucho &c.a De todo loqual doy fee &c.a

Hunc autem redocuant oppositiones ex copulativis et disjunctivis quae praemissa doctrina claudit, et explicat tabella ista:

Si quas vides hic designatas oppositiones revoces ad definitiones a nobis traditas num.° 95. subsi[...] sub initium num. 98. recte designatas species praemonitus disjunctivas hic positas inspicias ecce Prior illas copulativa lectionem affirmat, et auditionem. Utramque negat 2.a illa copulativa. Prior ipsa negat quae requirit ad illam falsificandam. Unde non sunt contradictoriae, sed contrariae. Et 3.a illa bene inferunt una ex ejus partibus subdisjuncto, quidquid sit de alia. Hoc affirmat illa

disjunctiva impropia, vel Petrus legit, vel Joannes audit, quia ex hac disjunctiva impropia valeat ad 1.am illam copulativam. Sunt ergo inter se subalternae. Similiter 2.a illa disjunctiva impropia, vel Petrus non legit, vel Joanne non audit. Infertur ex 2.a illa copulativa, sed ista disjunctiva non infertur. Sunt ergo similiter subalternae. 1.a disjunctiva impropia affirmat praecisè quantum requiritur ad falsificandum copulativam illam negativam. Pari modo se habet 2.a disjunctiva negativa in sensu disjunctivè impropiè cum 1.a copulativa: sunt ergo inter se contradictoriae copulativa affirmativa et disjunctiva negativa, et disjunctiva affirmativa.

107. Quod si disjunctivè illae accipiantur ut disjunctivè propiè tunc affirmativa erit contraria copulativè negativè; et negativa erit contraria copulativè negativè; et negativa erit contraria copulativè affirmativè; quia plus enunciant quam requiritur ad contradictoriam oppositionem. Hoc patet nam ut falsa sit ista propositio Petrus legit, et Joannes audit, sufficit, quod altera pars ejus sit falsa; nec requiritur quod altera sit vera; et hoc tamen enuntiat disjunctiva illa Petrus non legit, vel Joannes non audit in sensu disjunctivè propie. Hoc enim ex natura disjunctivè propie, bonum esse illationem a falsitate unius partis ad veritatem alterius, et vice versa. Itaque bene discurres sic: vel Petrus (legit) legit vel Joannes audit, sed Petrus non legit: ergo Joannes audit. Non ita colligitur ex natura disjunctivè impropie: valet enim bene ex falsitate

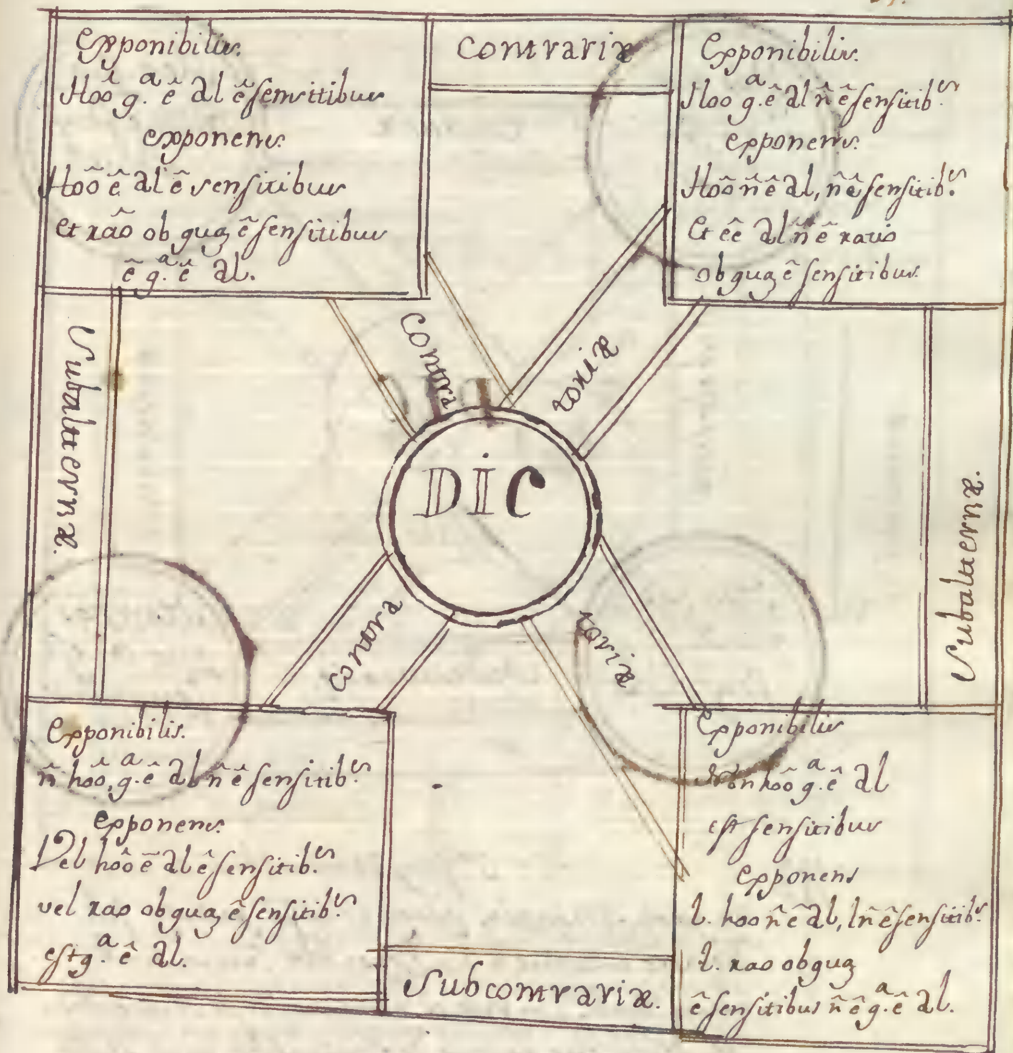
unius pro adveniente alicuius n̄ autem ē contrario: ob veritate 20
unius valet ad falsitatem alterius: enim disjunctiva impropia
sumitur pro ea quae ad sui veritatem, quod una pars ejus sit vera, quidquid
de alia sit; bene proinde potuit utraque pars esse vera, stante disjunc
tivae veritate. Quid valet sic: ad disjunctiva impropia, vel Petrus
legit vel Joannes audit; sed Joannes non audit: ergo Petrus legit. Non autem
valet sic discursus: sed Joannes audit: ergo Petrus non legit.

208 Propositiones
subcedant propositiones exponibiles dicuntur ita, quae cum sint virtualiter compo
sitae, earum sensus per fiat exponentes sive explicantes per plures propo
sitiones, quae dicuntur exponentes. Sunt hujusmodi causales, reduplicativae,
conditionales, exceptivae, exclusivae. Causalis est, quae predatum denuntiat,
rationemque exprimit, seu causam ob quam subjecto conveniat prae
datum. V.g. quia est animal est sensitibus, cui in hunc modum assignatur ex
ponentes propositiones: homo est animal, et est sensitibus, et esse animal causa est, ob quam
est sensitibus. Reduplicativa est, quae vi alicujus particulae reduplicati
vae rationem exprimit, ob quam predatum conveniat subjecto; homo ut est animal est sen
sitibus: sunt particulae reduplicativae ut, prout, in quantum, quatenus,
similesque appellantur reduplicativae, quia explicant extremum, quod
afficiunt, vel proprie extremi, vel aliquod extremo adjacens: v.g. homo
prout homo; Petrus prout rationalis, Petrus prout albus.

209 Diversimode re
duplicatio potest significare. 1° extremum supra quod reduplicat
esse rationem formalem, quare predatum conveniat subjecto. 2° esse principium
et radicem sive physicam, sive metaphysicam predati. 3° esse subjectum
physicum predati. 4° esse conditionem requisitam ad predatum. 5° esse terminum
formalem alicujus. Exempla do ordine eorum, quo diversa signifi
catione premissa. Petrus, in quantum est discursibus est rationalis.
Petrus prout rationalis discurrit. Petrus prout corporeus est albus.
ignis in quantum applicatus comburit, Petrus in quantum albus
videtur. Hi sensus, et alii, quos docebit usus, ad causales

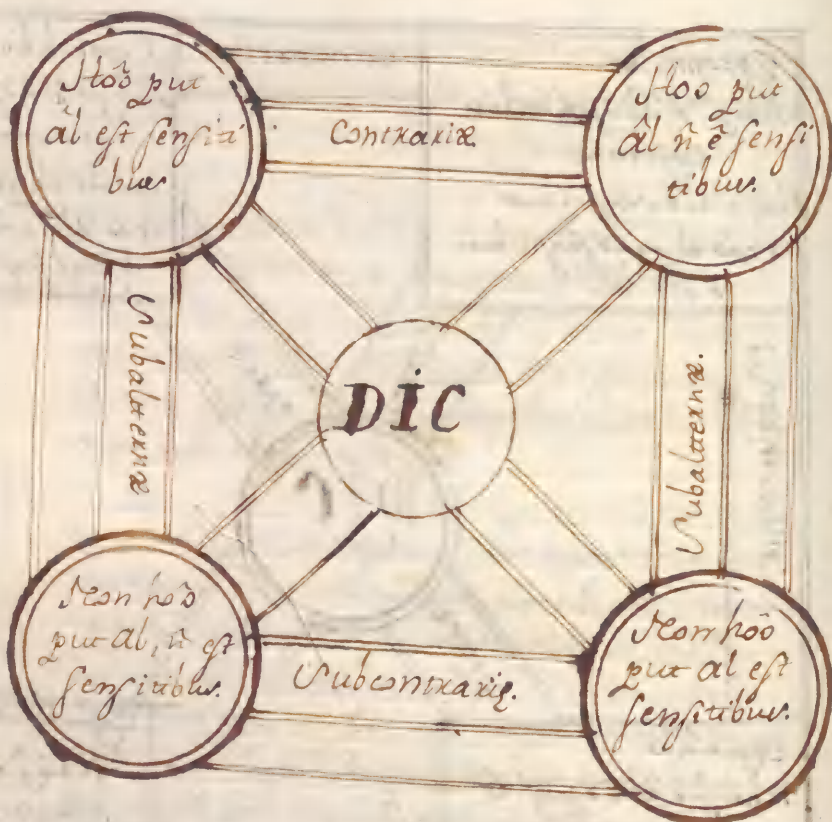
eiq particulas aplicant. Circa conditionalē ppnē relege numerum 17. hujus lib. Addo hic, q.d conditionalis neq.e absolute affirmat conditionē, neq.e conditionatū. Itaq.e licet vera sit ex ipsa neq.e infert̄ conditio, neq.e conditionatū; scilicet posita hac conditionali; si Petrus currat movetur, n bene infers et Petrus currit nec, q̄ Petrus movetur. Hinc emanabit commune dictū conditio nihil ponit in re. Ulterius addo: si conditionatū poni n̄ valeat absq.e conditione, bené infers ex negaōne conditionis negaonē conditionati; n̄ tamē bené si ponit conditionatū posit absq.e conditione.

[illegible]a. Reduplicativa et conditionalis exponunt̄ similiter, ac causalis. Cuilibet hujus ternari dabit̄ contradictoria præponendo toti ppni particulā non; exemplia negabit subdisjunctō, disjunctibé tamē impplé alig.a ex ppnibus simplicibus, quas contineat ad instar copulativé tunc pptio causali, tunc reduplicativa tunc conditionalis. Dabit̄ contraria affingendo particulā non post eaq in ppnē causali, post reduplicationē in re reduplicativa, post conditionē in conditionali. Fatebura inde sub contrariē et subalternē. Exemplo iconi doctrinā manifestet. 1.a sit p causalibus.

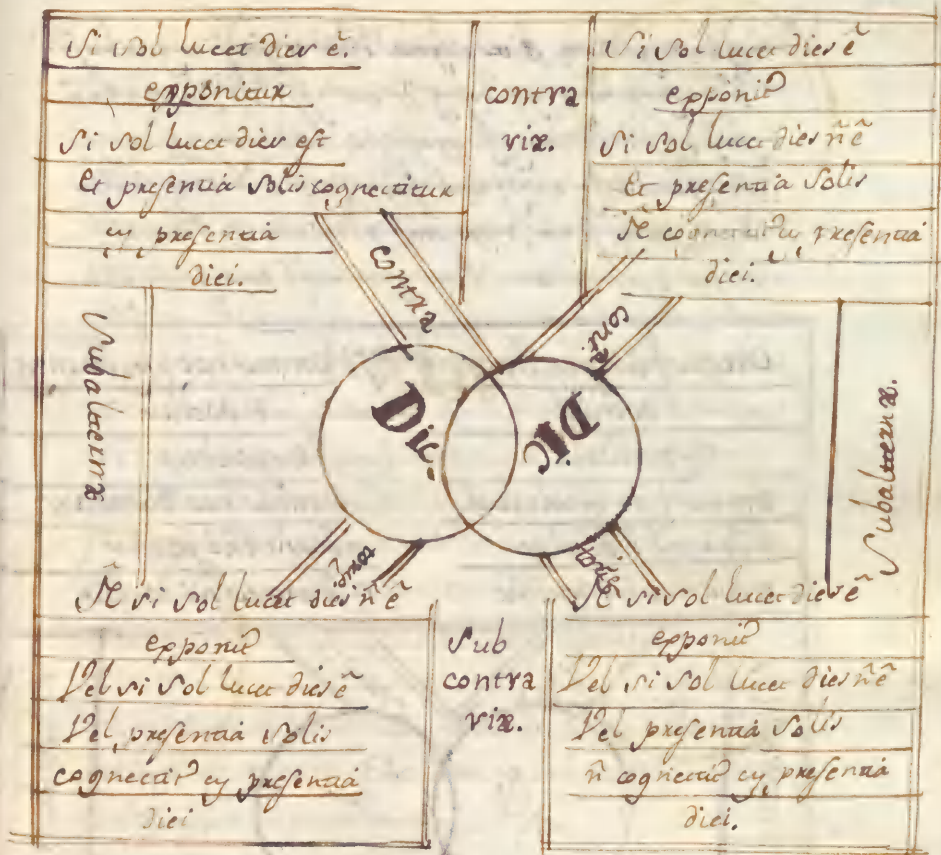

III

Reduplicationis sed omittit ppria exponentes, quia 2.a 2.^{a} n cile deduci possunt ex antt.

112. 3a. fit p Dittoralibus. Ae notandu prius, Dittorales, quarii unice fit predatu sub Dittone enunciare n dici exponibiles (nec ut multi notant auth.) in ppio et germano sensu Dittorales ee. Nunc ergo agimus de Dittoralibus inco Dittoraliu ppio sensu, ing. n soly enuntient predatu de subto sub Dittone aliqua, sed implicite saltem et virtualiu enuntient Dluentia, seu co gnexione Dittonis cu Dittorato. Nunc exponibiles hec. Inspice:

113. Exceptiva propositio est, in qua de subiecto omni
predicatum dicitur, excipiendo aliquid inferius a participatione
// predicati: v.g. omnis homo preter Ioannem est docilis, continet
Ioannes sub ex omni, sed excipit a participatione pre
dicati docilis. Non enim exceptiva propositio si de subiecto omni
non sit, vel non contineat exceptum in subiecto omni. Prae
// terea non sunt istae propositiones exceptivae Petrus preter Paulum currit
// omnis homo preter equum est rationalis. Duobus equi
valet propositio exceptiva. Si affirmativa sit equivalet
alteri affirmanti predicatum de subiecto omni aliquid.

ngantũ predatũ d tuo ecepto. Vice versa si ngatibas sit.
Vt ecceptibẽ tota opositione efficiat ipsi d. particulari
presse ẽ dtradictoria. opositi, ut dtraria efficiat pos
pone particula eandẽ toti subto, et huic dtrarie dariis
dtradictoria, si toti preponat particula ñ. Claudit
ur ipsa opositio tota. Ecce opositione et eopositione:

Omnis hoc prez Joannẽ ẽ docilis.
Exponitur
Omnis hoc distintus a Joanne ẽ docilis et Joannes ñ ẽ docilis.

dtrarie

Omnis hoc prez Joannẽ ẽ docilis.
Exponitur
Omnis hoc distintus a Joanne ñ ẽ docilis et Joannes ñ ẽ docilis.

Subalterne — contra — contra — Dic — Dic — torie — torie — Subalterne

Nomnis hoc prez Joañe ñ ẽ docilis.
Exponitur
Vel aliq. hoc distintus a Joanne ẽ docilis, Vel Joañes ñ ẽ docilis.

Subdarie

Nomnis hoc prez Joañe ẽ docilis.
Exponitur
Vel aliquis hoc distintus a Joanne ñ ẽ docilis Vel Joañes ẽ docilis.

114 Exclusiva dicit, et e illa ppsio, que constat particula excludente tantum vg. quando particula hujusmodi praecedit subjectum, propositio dicitur exclusiva de subjecto ut tantum Petrus est sapiens: Huic propositioni, hanc exponentem dabis, Petrus est sapiens, et nullus alius e sapiens. Si particula exclusiva praedicatum afficiat, dicitur exclusiva de praedicato ut Joannes e tantum Grammaticus, que propositio sic exponitur: Joannes scit Grammaticam, et non scit aliam facultatem. Potest afficere copulam exclusiva particula excludendo omne aliud tempus praeter importatum per copulam verbalem: et tunc dicitur propositio exclusiva de tempore et dies hesterna tantum fuit, que sic exponens, dies hesterna fuit et neque est, neque erit. Vides, quod L. equivalet propositio exclusiva. Sed ordinem equivalentiae observa ex dictis circa propositiones exceptivas.

115 Sermo hic instituitur de propositionibus exclusivis de subjecto. His assignabis facile oppositiones juxta hanc vncoliug resuscantis quiaos Apolinis cantinuerunt.

Tantum et non tantum contradictoria, nec non tantum non, non tantum non contraria sumpto tantum et tantum non.

Oppositiones efinges ad normam exemplaris pro exceptivibus oppositis. Ac moneam te volo utrovis accipiendam ee disjunctivam propositionem in sensu impropio disjunctivarum.

116 De modalibus tandem sermo fiet, vocatur a Dialecticis propositio de inesse, que simpliciter enuntiat praedicatum ex parte inesse subjecto, ea propositio dicitur ab ipsis modalis, in qua modus ex

primit, quod subjectum se habet ad praedicatum. Cum modus iste per adverbium exprimitur, ut in ista, hoc cito deficit, vocatur propositio modalis adverbialis. Cum per nomen, vocatur modalis nominalis, ista v.g. Petrum deficere est possibile. Nominales hic explicantur. In his propositionibus distinguimus dictum, et modum; dictum apellamus illam orationem imperfectam infinitivi, Petrum deficere similesque. Modos dicimus ex voluntario placito Dialecticorum (quamvis sine modo, et numero sint re vera modi pro his propositionibus) quaelibet ex his

// quatuor terminis, necesse, impossibile, possibile, possibile non. Vide, quae habeant Dialectici quatuor hic terminis dictis ex ipsis legibus.

* Omnis, necesse valet, impossibile nullus,

* Possibile quidam; quidam non, possibile non.

117 Equivalent enim quantitatis signis universalibus, et particularibus tum affirmativis tum negativis. Hinc lux affulget opositioni modalium propositionum. Quippe oponuntur contrarie necesse, et impossibile, sicut omnis et nullus, contradictorie necesse, et impossibile non, similiterque impossibile et possibile, sicut nullus et quidam. Non solum modus esse potest universalis, aut particularis, ut affirmativus, et negativus, sed etiam subjecti dicti; contra potest subjectum ipsum esse particulare.

118 Intueare genuinam opositionem integram de dicto scilicet omni, et singulari, juxta hic traditam doctri

nes, et datam alibi circa oppositionem de modo enun-
tiandi:

119 Nota 1.º modalis pprie dicitur absolute affirmativa, vel negativa ex principali copula quidq.d sit de copula dicti. Nota 2.º quamque illationem ex 1.º notato, non exprimunt formaliter oppositionem logicam in modalibus de assignatis num.º ante ob defectum videlicet affirmationis et negationis formalis. Sed vero in ipsis datur eq.e virtualis logica oppositio affirmationis, et negationis. Nota 3.º particulam non prefixam modo modis negare, dictumq.e prefixum negare dictum nihilq.e efficere in p... alterius ppnis modalis.

120 Sequntur equipolentiæ modalium, ministrant

utiq. n difficile captu hec regule:

* Non necesse, impossibile non; necesse n impossibile;

* Non necesse non, possibile, n impossibile n, possibile n;

* Non impossibile, possibile; impossibile n necesse;

* Non possibile; impossibile; non possibile n, necesse.

procedunt regule ipso prescriptum illud pri contradic dic explicatum num. 94. En praxi: necesse et possibile n opugnantur contradictorie si prefigatur necesse particula n, fiunt equipolentes, idsq. valent illi tri. Et hoc docet regula dicens.
// n necesse possibile n item necesse et impossibile. Contraxie oponuntur, at si praeponatur eorum alicui particula non n oponuntur, sed idem valent. Itaq. ipso regulam superiori
// me exhiviuntur pro modorum nominalium equipolentia necesse
// se n impossibile, et possibile n necesse. Quid reliqua persequar?

121 Ac modalium quantitatem faciendam consulendae regule generales pro quantitate. Quoniam vero, totam mutatione faciendam in extremis dicti modo n variato. Modalium, de quibus hic, multa circa, neq ex hautiendine dicti ad modum est desumenda: circa quantitatem earum afirmant omnium ex modo colligendam esse ix equipolentia ipsius modi signo huic, vel illi quantitatis. Aliqui duplicem quantitatem distinguunt, aliquam in dicto, aliq in modo, et ex utraq. mixta faciunt. Ex subto dicti quantitate, alij desumunt. Ista fu

ficiant atingi se de quibusq afectionibus ppus in particulari.

122 Sed antequa ad alia diuertar, istud q fectus mihi scrupulus dubitationis injicit, qui se pungit, scilicet asignari ne possit ppni quilibet dtraditoria. Afirmat Arlev lib. 1. de interpretatione cap. 4. Quid afirmandu nobis e. Certe, dtradictoriu cujusque enuntiati enuntiabile est. Et hoc e posse dari dtradictoria cujusque ppni. Accedit tritu illud. n e melius dtra

// dicere, qua toti ppni particula n prefigere. De

// mentalibus ppnibus an hic te forsita curiosa cogitatio: illa sunt vi, methodoque discurrendi similis ejus, qua tenuimus in excludenda, a mente species aliquis trou, qua lingua n fugiunt.

Liber 3.us

De interpretatione juditij mentalis.

1. Liber 3.us 3.a

mentis operationis discursui scilicet respondiut. Vera fare methodus phica, studiaque emulatio. Hec juditij post terminu, et post juditiu meditationi objicit illud fatalium eo q q erravimus. e enim post juditiu logu felix aliud, aliud infelix, q felix diligit a bona philosophia odio habet infelix q felix adeptus veabile locat; infelix a sinistris damnabile. In q stat

precipue discursus. In discursu videtur ordinari reliqua quaecumque tractavimus hucusque: in mentali videlicet mentalia, vocalia in vocali, in scripto scripta, sive simplicia signa, sive composita; sine tamen absque compositione, et divisione, sive judicia aut componentia, aut dividentia; quae omnia mea sunt, ex quo fit, seu constat discursus. Discursus vocalis et scriptus etiam interpretationes sunt mentalis. De vocali dicendum modo ipso instituto nostro et quae de vocali diximus, erunt in scripto referenda, deindeque mentali, qua fac sit, adaptanda.

Sectio 1.a

Natura formalis discursus praesertim vocalis.

2

Iterum ad ulteriora remittit divisio modi sciendi, quae in hunc locum remiseramus ex num. 10. anterioris libri. Dum commodius in preambulis ad scientiam modi sciendi, sive dialecticae definiendum. Discursus ut praesefert nomen, est progressio ex aliquo ad aliquid. Non de quavis hic agitur, sed de progressione doctrinali, et in qua fit connexio alicujus ad aliquod ratione dispositionis terminorum. Progressio sic facta erit quidem discursus formalis, quae vero sic non fiat materialis dicenda est, ut ei interposita, quae vi dis

positionis termini fiat. Discursus ap.d Arist. formalis ejusque
Interpretes gaudet his nominibus, quæ mutuo Iuen
// tur, argumentatio, ratiocinatio, sillogismus.
Aplicant tamen hæc nomina præsertim argumenta
tio. Discursui doctrinali, qui talis formaliter non sit, sed
ex vi mat. duntaxat, seu tantum materialiter talis.

3 Ar
gumentatio tantum materialiter talis parum sapit Arlis doc
trinam ac non parum in Scholis usus ejus invaluit: prove
rea non omnino omnino. Ex hujusmodi argumentationibus,
// alia dicitur entimema, quod vocatur etiam sillogismus im
// perfectus, et truncatus: in eo enim datur unica præ
missa propositio, quæ dicitur antecedens, ex qua fit progressio ad
aliam, quæ dicitur consequens, sub particula ergo vel simili;
alia autem præmissa, quam sillogismus, et argumen
// tatio formalis exigit, omittitur: v.g. Petrus est homo: ergo Petrus
// est al. Argumentatio alia dicitur dilemma, quod duas partes
disjunctive claudit, quibus utrumque constringit Ad
versarium. Ideo dilemma dicitur utrinque feriens, apellatque
argutum cornutum, seu bicorne. Placet dilemmatis exem
// plum ex antiquo Scentiore desumptum: vel sapientiam
// quæris, vel non quæris? si quæris, stude; si non quæris,
// abi.

4. Alia argumentatio est inductio quæ non dis
tinguitur ab ascensu ex inferioribus numeratis ad
// superius, v.g. hæc Creatura est defectibilis illa etiam,
// et illa, et sic de reliquis: ergo omnis Creatura est de
// fectibilis. Alia est exemplum, quod genus argumen
tandi est paritate rationis, quando videlicet, id quod inventum

euenit, in alio etiã evenire ostendimus, ut arguimus prox rao̅n̄, quæ utrobique videtur eē eadē, v. g.
// duo gubernacula potius navē mergunt, quã regunt: ergo duo reges potius regnum perdunt, quã
// regunt. Exemplum etiã dici argumentatio à fortiori ex rao̅ paritatis fortiori in casu contento, quã in aliis casu, v. g. hõ debilis hoc pondus elevat: ergo robustior elevabit. Alia argumentatio est soritex, quã Latini gradationem appellant: sorites componitur ex pluribus, hoc ordine ut predicatum 1.e subjiciat in 2.a predatum 2.e in 3.a et sic de reliquis, absq. donec pertingat ad conclusionem in qua predatum anteriori omnis tribuit subiecto 1.e
// Ex gradatione: peccatum mortale addicat nos tartaro, q.d addicat nos tartaro, reddit nos infelices, q. reddit nos infelices ē detestandum: ergo
// peccatum mortale ē detestandum.

5. Argumentationes istiusmodi nisi reducantur in sillogismum n̄ concludunt ex vi dispositionis terminorum, sed unice prax connectionem, quã hẽ obiectum antis cum obiecto consequentis. Sed nota hic, argumentationem materialem dari dici aliquando ex vi formæ, n̄ quia sub se claudat, quæ exigit discursum formalem propriè argumentatio dialectica; sed q. procedit ex se, ex dispositione terminorum, quæ petit aliquando ante factum effectum à dialectica per aliquam argumentationem (etiã) etiã materialem. Ita accidit in conversione logica propositionum, et in earum equipolentia, et subalternatione. In his argumentationibus prælio n̄ invenit, (...)

id ē fra ppia argumentaonis, ejus inveniunt utiq. fra, dispositioq. trorum exacta ad Duextiones, equipolentiæ subalternaones. Provenitq. illatio ibi facta dicitur illatio ex vi fræ, strue, intellige, Duextionis, equipolentiæ, et subalternaonis; cum varios sensus, quos indicavimus num. 118 lib. precedentis, et sensum ejus illaonis fralis, de qua definitio opositionis subalterne numero 90. ejusdem libri.

6. Dumtaxat sillogismus ēē discursum et argumentaonem fralem docent Conimbricenses in 1.o priorum cap. 1. qu. 2. artic 3. PP. Suarez, Hurtado, Poder, Aguilar, presentesq. alij non pauci. Vix possunt isti non adherere. Moventur: nam ex omnibus argumentaonibus solus sillogismus ht deducere eam independenter à determinata maa, seu deducere raone solius fræ et dispositionis trorum, quæ dici essentiales, ut sillogismus, est. Reliquas percurrat argumentaones, tibique patebit, nullam talem ex vi suæ fræ deducere, nisi reducantur ad sillogismum. Quid quid sillogismus? ē docente Arist.e lib. 1. priorum cap. 1. oratio, in qua quibusdam positis, aliud quid ab ijs, quæ posita sunt, ex necessitate accidit, eo quod hæc sunt.

7 Hanc ex Phō definitionem capies facilius si videas explicaonem hanc desumptam ex P. De Nicolao Martinez: sillogismus ē, argumentatio, quæ asserit, in idne ex extremorum habitudine inter se, quæ in premissis pertinent eorundem cum medio. Ex quo à pōo definitione, si late accipiatur terminus argumentatio, ut possit ēē genus: si cum proprie accipiatur, idest, ac Sillogismus. Eo id explico

Sillogismum ex tribus conficit propositionibus. Cur ex tribus tantum? Respondet optime Doctus Fonseca: frustra namque plura adhibenda sunt, ubi pauciora sufficiunt. Cur non ex paucioribus? non ex expressit Arles. Dicit quibusdam positis quorum verborum vi exigitur, quod debet ut minimum enunciationes ponantur. Subdidit Philosophus: aliud quidem ab ijs ex necessitate accidit. Ecce 3. requirit enunciationes quarum priores dicuntur premissae, harum 1a dicitur maior, 2a minor. In his 3 terminis ipse considerationes sillogisationis clauduntur, ex quibus appellatur medium, ille quibus ponitur, et extrema dicuntur ij qui semel ponuntur in premissis. Officij sunt istae nominationes medium, extrema, termini, qui semel ponuntur quisque in sua propositione comparatur ei, qui iterum ponitur, sicque medium est ipse, ut in conclusione deinde apareat, quod ita se habent inter se illi termini, ac se habebant comparati ad medium.

8. Tertio dicit, et continet etiam propositio quae debere a precedentibus esse diversam, expressit Arles per illa verba aliud quidem ab ijs, quae posita sunt. Et per diversitatem, ex eo, quod medium 3. exprimit, sicut quaelibet precedentium conclusionem accidere ex necessitate, sive necessario eo quod haec sunt, id est, eo ipso, quod positae sunt, premissae nil aliud significat (inquit Fonseca) quam sequi atque concludi ex vi formae aliis namque est dispositio terminorum in sillogismo, videlicet 3a eius propositio partim sit falsa, nemo possit illationem negare premissis positis, hoc est, concessis, ut interpretantur Auctores gravissimi apud eundem Fonseca, et ipse etiam Arles 1. ad Theodas lib.

9. Sic colligitur in conclusione

sillogismus, et quasi summa facit eorum, quæ dispersa sunt
in premissis. Ideo designat nomen sillogismus, sumptum ab
ea parte Aximenis, quæ silogistica nuncupatur, et quæ
summam colligere silogisare dicitur. Græce et sillogis
mus in quo, hujus tractatus ordinatur cetera, merito pos
sit ipse tractatus, atque a Principe sui parte, summa
nuncupari vel summulæ, quorum sillogismorum variae
species. Haec sunt deductiones aliquæ, et vulgares tituli
quo frequens in signum vides tractatum istum.

Sectio 2a

§ De sillogismi structura, ejusque fundamentis.

10. Iam noveris materiam et formam
sillogismi. Materia est quæ remota sunt tres termini, proxi
ma sunt propositiones, quæ tres proxime constant. Forma sillo
gismi est dispositio, et recta coordinatio extremorum cum
medio, et propositionum inter se, qua stante independenter a materia,
concludit necessario. Hæc forma constat ex figura, et modo quem
admodum pulchritudo corporis humani ex convenientia
membrorum, et quadam coloris suavitate. Dispositio
// extremorum, sive extremorum cum medio dicitur figu
ra sillogismi. Modus sillogismi vocatur dispositio
// premissarum secundum affirmationem, vel negationem et etiam
secundum quantitatem, quam habeant.

11. Explicemus fieri posse

dispositio extremorum cum medio. Unde sillogismi fi
gura 3plex esse potest. Diversitatis hi versus obser
dunt

* Iª prius medium, subdit, mox predicat ipsum.

* Predicat alta bis. Bis 3ª subjicit ipsum.
explicant: ex 3plici figura, quam ex Aristotelis sententia habere
potest sillogismus. Alia est, ordine Iª, quando medium est
subjectum in propositione majori, in predicatum in minori v.g. omnis homo
est alius; sed Petrus est homo: ubi homo est medium, et in majori
subjicitur, predicaturque in minori. Alia est, ordine 2ª figu
ra, quando medium est predicatum in utraque premissa: v.g. om
nis homo est rationalis. Sed Aenea statua non est rationalis:
3ª figura est quando medium in utraque premissa subjicitur,
sive est subjectum; v.g. omnis leo est indomitus; sed om
nis leo est quadrupes. Quid de alia quae sese menti
objicit, quando licet medium sit predicatum in majori, ac deinde
subjectum in minori. 4ª ne erit figura sillogismi, quarta,
non potuit dicere febrim, quam Philosophus induxit Galle
nus, ut egeret, et male se habenti Aristotelis dialecti
cam obstenderet.

12. Gallenus fuit ab Ecce repe Medi
cisque plaudentibus author egregius ejus 4ª fi
gure, quam ejusque statim invenit. Ab Arabicis vero
4ª dicitur, sed eadem cum Iª in verso tamen immaliori ordo
proprio ordine. Suffragatur hec ratio: non rigide log-
(alias licet invaluerit usus in disp. ob majorem expe
ditionem) ea premissarum dicitur in sillogismo quo
vis figure propositio major, in qua extremum presan

tior obtinat locu, quæ in alia præmissa. Præstantiuś est prædicari, quæ subjici. Hinc illa ppīo inq.ª prædicat extremu, et si postposita sit alii sensenda ē maior ppīo xū alius, inq.ª extremū subjicit. Prius enim ē dig prædicare, et postea subjicere. (q.d ē ingeniosissimu Galleni inventu) ē pure mealis ppnu transpositio, ne utique vero stalis verificao figure. 2.º Ipse mento doctrine hujus ex Conimbricensibus desumpte noto, q.d in figura, inq.ª extremu utruq. subjicitur, et in ea enim inq.ª utruq. prædicat, sensendu (e fortiore servato) præstantiori loco positu extremu illud q.d 1.º occurrit in sillogismo, vel illud utriusq. præmissarum sit, q.d erat prædatu quē sive ppnis & cujus veritate aquirit.

13. Post figurā modus. Modi sillogismorū, plurimi possunt designari quamvis in figura pro variationes ppnū in quantitate affirmaone, et ngaone. Valeedam modi, ex quibus legitime deludat, ut numerant, significarentq. p.er has voces, quarum 9 1.º modos indicant 1.ª figure 4 sequentes voces indicant modos 2.ª figure, reliquæ 6. voces indicant 3.ª figure modos.

1.ª

* Barbara, Celarent, Darij, Ferio, Baralipton.

* Celantes, Dabitis, Fapesmo, Frisesomorum.

2.ª 3.ª

* Cesare, Camestres, Festino, Baroco, Darapti.

* Felapton, Disamis, Datisi, Bocardo, Ferison.

Qua via modos indicent voces istæ, diversis utraque intelliges, si noveris 1°, 3 propones significari per 3 dictas vocales cujusvis istarum dictionum. Vocales reliquæ nil significant, adduntur solius metri causa. 2° ea methodo significari quæ docent vel sicuti explicatum supra, asserit A, negat E &c. His precognitis, patet sillogismum per Barbara indicatum constare propositionibus affirmativis, et universalibus; cum enim A significet propositionem universalem affirmativam, 3plex A, 3 hujusmodi propones signat. Statues deinde, in premissis tale, sillogismi debere medium subjici prius, et predicari mox; ergo hanc dispositionem extremitatum cum medio posita, sillogismus in 1a figura. Statuesque ulterius, modum sillogismi significatum per vocem Barbara cum tali dispositione premissarum, ut utraque sit affirmativa, et simul universalis. Sit exemplum: omnis homo est al; sed omne risivile est al: ergo omne risivile est al.

3. Rogaveris in qua figura sit predictus sillogismus? respondebis in 1a. Iterum rogaveris, in quo modo dictæ figuræ sit? respondebis in Barbara. Similiter erga sillogismos in modis figurisque aliis procedes. Quid si rogeris, in quo different modi Celarem et Celantes, nec non Darij et Dabitis? Conveniunt certe inter se, quia sunt ejusdem figuræ, scilicet 1ª. Deinde significant 2 priores modi easdem propones tunc quoad affirmationem, et negationem, tunc quoad quantitatem tunc quoad earum ordinem in sillogismo. Pariter se habent ad invicem 2 posteriores. Hoc vero. Querens respondebis: in quovis ex dictis minorum invenies hæc differentia modi a modo desumpta ex illatione, quæ colligitur ex iisdem premi

sis. Si enim Dictio sit directa stantibus alijs requisitis, sillogismus erit in modo Celarent aut Darij. Si tamen in directa sit sillogismus erit in Celantes, aut Dabitis. Dictio ē directa q.do predicat m.x extremum de m, hoc ē, extremitas ppriis m de m extremitate. Indirecta ē, q.do m extremum, siue extremitas ppris m predicat in Dne de extremitate m.

15. Habetis praxim in ipsis premissis in quibus stat modus Drahibilis, vel p.x modum Celarent, vel p.x Celantes: nullus hoo ē Equus; sed omne risibile est hoo: si hic inferas: q nullum risibile ē Equus, premissas ad modum Celarent Drapisti, ergo ipsa Dictio ē directa. Si vero inferas, (q nullum risibile ē Equus premissas ad modum Celarent no diuie el parenthesis) q nullum Equum ē risibilem, Drapisti ad modum Celantes, q.a indirecta ē ipsa Dictio, idem Darij et Dabitis, simili tenore diff.a obseruabis. Si queras, in quibus modis deludat directe, in quibus indirecte.? dico, ultimi 5. modi 1.ae figurae deludunt in directe, reliqui vero directe.

16. Ex dictis diuisiones facies unius sillogismi ab alijs, vel ratione diuersae figurae, vel ratione modi diuersi intra eandem figuram; sequentes diuisiones exoptes, quae acumen serunt, scito sillogismum alium dici universalem a medio uniuersali; alium a medio singulari singularem seu expositorium alium cathegoricum a premissis absolutis, et simplicibus, alium a premissa copulatiua copulatiuum; disiunctiuum alium a disiunctiua, alium exponibilem ab exponibili; alium ab hipotetica, seu Ditionali, Ditionalem, seu hipoteticum; modalem a modali alium; alium tandem oblig.o a medio vel

extremitate, quæ sit casus obliquus. Apono hujus ul
|| timi, quæ minus roberis exemplu complex. V.º omni homini
|| ē ecentia. Petro ē aliqua ecentia; sed omnis ecen
|| tia ē radix proprietaty: ergo Petro ē aliq.ª radix proprie
|| tatis.

17. Restat adhuc alia divisio sillogismi in demons
trativū, topicū, pseudographū, et sophisticū. Demonstra
tivus alia voce apodicticus, talis dicit̄ a premissis
evidentibus. topicus alia voce probabilis, et etiā dia
lecticus, talis dicit̄ a premissis, vel premissa aliq.ª
probabili. Pseudographus apellaonē trahit a premi
sis, quas mentit̄ evidentes, qua propt̄ ē demonstrativus
solū aparenz. Sophisticus nomen dat̄ a premissis solū
in specie probabilibus, quas mentit̄ probabiles. Parquam
de istis divisionibus, solicitus de ea hic sillogismi tra,
propt̄ quæ in omni materia tunc evidenti, tunc probabili
nesesario accidit Idtio, eo q.ᵈ posita sunt premissæ.

18 Sup.ˣ
in Ibit tota moles, abriq; et sillogisticæ structuræ in
duobus illis fundamentis, atq.ᵉ principijs quæ jecit Aules
|| V. Priori. c. p. 1. scilicet, dici de omni, et dici de
|| nullo. 1.ᵘᵐ principiū est ad concludendū afirmative.
2.ᵘᵐ ē, ad concludendū negative. Omnis supositio 1.ª
hæc ē: id quod afirmat̄ de aliq.º toto omnium perfecte
distributo p.ˣ sua inferiora, id ipsū afirmari potest
de omni eo, q.ᵈ sub illo omnium perfecte distributo
p.ˣ sua inferiora, id ipsū afirmari potest de omni
eo, q.ᵈ sub illo omnium toto continet̄. 2.ª ē ista: quidq.ᵈ
de aliq.º toto omnium perfecte distributo p.ˣ sua in

feriora ngari, ngari eng potest de omni eo, q. sub
illo tro drmuni dtinetur. Accipite utriusq. princi
pij demonstraons à posteriori. 1.i si ista ppoo sit
vera, omnis hoo ē sapiens, et aliquid sit sub hone,
de q. n posit afirmari sapiens, vera simul erit
hec ppto, aliquis hoo n ē sapiens; sed hec ppnes
sunt ad inuicē dtradicorię: g si verū n sit illud
principiū, dici de omni, vel e simul verę simul
erunt 2 dtradictorię. 2.i: nāq. idē adest in ducenien
si hec ppto sit vera; nullus hoo ē sapiens, et aliquid
sit sub hone, de q. n posit ngari sapiens: vera enī
simul erit ppto dtradictoria, aliquis hoo n ē sapiens.

19) Ex
plicatis similia videntur 2o alia principia, quę tribuunt
Petro Hispano. 1.o p afirmatibus silogismis, quę sunt eadē
uni 3.tio, sunt eadē inter se; 2.o p negatibus, quę distin
guntur in uno 3.o distinguntur inter se. Hoc ē, ea, quorū alt.
ē idē cū uno 3.o et aliū distinguitur ab eodē 3.o distinguntur
inter se. Ex 1.o sit q. sit inexupabilis coā afirmationis
extremi unius de alio extremo, postquā in premisis posita
sunt eadē extrema identificata cū uno, eodēq. 3.o seu me
dio. Sit ex 2.o q. pariter sit inexupabilis coā ngaonis ex
tremi unius de alio positis premisis, inquarū alià unū
extremū idē sit cū alio 3.o et in alià aliū extremū dis
tinguatur ab eodē 3.o Ista licet 2. principia, Authoris dum
mulam Pro Hispano tribuantur à n nullis Authoribus
desumpta credo ex Arle presipue lib. 7. Topicorū. Ista
videntur 1.o duobus universalioribus: nā priora 2. solo aperte
dirigunt silogismos de medio drmuni legitimamq.e ipso

et coenꝫ añ, ingᵒ includit. Atqui si falsꝫ ꝯsequdañ, yus contradictoriꝫ verꝫ: ḡ. Post regulas bonę argumentationis acceptas cum ipso fallacias ñ detexeres, et sophisticas argumentationes de quib.ᵉ Ades in 2ᵒ Clerico, xꝫ librū? Si bene noveris verꝫ aureꝫ erit forsitan illudendus falsū?

Sectio 3.ª

De reductione sillogismorum.

24\. Ars sillogistica, sive conficiendi sillogismos mirꝫ, et quidē utilissimꝫ inventꝫ est, sed vero thesaurꝫ si ñ adeó utile, saltē ñ minus prettiosꝫ invenit, qui sillogismorꝫ invenit artificiosꝫ reductionꝫ. Ars sit arte perficiº. Priores 4. modi 1.ᵉ figurꝫ Barbara, Celarent, Darij, Ferio, dicunt perfecti, quª ñ solū recte, sed etiā ita clarissimé concludunt, ut cecus sit, si bonitatē illationis eorꝫ ñ videat. Ceteri tum ex 1. tum ex aliis figuris modis, tamet si recte ñ adeó perfecta et meridiana luce perfruunt in suis illationibus, qua propt dicunt imperfecti: Opus ē, et ars preductionis imperfectos ad perfectos trahere, perfectæq. lucē coēntis imperfectorꝫ affundere. Hoc duplici via fit agitur, vel p. reductionē, quę p. impossibile apellatur, vel p. reductionē, quę vocant p. ostensionē. Adquirit da, ngatib. ubi fuisse coꝫ sillogismi in modo aliqº imperfecto. Quo re veritas? Confugies ad aliquē ex

reductionibus praedicas. Quid tibi agendum, ut reductionem efficias per obpositionem?

25. Ex doctrina universali modus quisque imperfectus ad perfectum reducitur, qui ab eadem litera incipit, a qua incipit esse imperfectus. Itaque ad Barbara reducuntur incipientes a B, incipientes a C ad Celarem ad Darii incipientes a D, incipientes a F ad Ferio. Non assequeris reductionem internam absque inventione sillogismi reducendi. Inventio regulanda est his versibus:

Simpliciter verti vult esse; P vero per accidi;

M vult transponi; C per impossibile duxi.

Explicantur in quovis modo reducendo aliqua vel aliquae absunt ex his literis S. P. M. C. quas illis damque viciam habebis. Neque aliquid tibi loquuntur. Litera S. posita in aliqua ex his dictionibus, quibus designantur modi imperfecti, significat, convertendam esse simpliciter propositionem designatam vocali litera positam ante literam S. in eadem dictione. Litera P. significat convertendam esse per accidens propositionem designatam litera vocali praecedenti literam P. in aliqua ex his dictionibus. Litera M. inventa in aliqua earum dictionum designat modus sillogismi ponendam esse in loco majoris, majorem in minoris loco. Tandem litera C. inventa in medio, hoc est, intra aliquam illarum dictionum obpositionem excludit, idem significat, modum illud per impossibile tantum posse reduci. Hinc Baroco et Bocardo modos designant, qui per obpositionem reducuntur. Vocalium virtutem in ordine ad propositiones significandum nosti ex versibus, Asserit A &c.

26. Itaque accipe reductionis p.x observationes,
// in hoc sillogismo ex Disamis: aliquis hoo ē al.;
// sed omnis hoo ē vivens: ḡ aliquod vivens ē al.
// Disamis, q̇ à D incipit, ad Darij proinde reducen-
dus erit. In Disamis ante l.ᵃ S invenio literam I,
quę ē 1.ᵃ vocalis illius dictionis, significans 1.ᵃᵐ ppm
(particularem scilicet afirmativam, ut asserit Dtor) duc-
// tumq. ee simpliciter ex regula simpliciter verti vult S.
Est etiam I 3.ᵃ vocalis in dictione Disamis precedit
literam S, ideoque simpliciter ē etiam convertenda ratio illi-
us sillogismi significata p.ˡ 3.ᵃ vocalem. Deinde re-
perit M in dictione Disamis, qua significat in
vertendum ee ordinem m, et m sillogismi reducendi, ut
reducens sillogismus m.ᵃᵐ eam haveat ppm, quę m
erat in reducto, et m, quę m.ᵃ erat. Igitur ponat
// m loco m sic: omnis hoo ē vivens; sed deinde m.ᵃᵐ
// conversa ut simpliciter ponat sic in m loco, aliq.ᵈ al
// ē hoo; et demum convertat simpliciter ratio sic; aliq.ᵈ
// al ē vivens, et ecce resultat sillogismus in Darij
// perfectissimus: omnis hoo ē vivens; sed aliq.ᵈ al ē
// hoo: ḡ aliq.ᵈ al ē vivens.
27. Hujus coā ē clarissima,
à nulloque ngabilis nisi p.x sumam stultitiam. Erit igitur
seu concedenda ultro, seu vi coḡ inevitabilis ex pre-
missis nullomodo ngandis. Rursus coni ipsas simpliciter
convertere, inferendo sic coḡ naturaliter ngatam sillogismi
in modo imperfecto: ḡ aliq.ᵈ vivens ē al, quę coā ex
leges conversionis rdi etiam debet, et ngabilis n̄ est.
// Hinc Adversarius palinodiam cantet, necesse est,

qui p.^r errore eundē in modo īperfecto, cog negarat. E[rgo] hac relinquit reductione via Ꝯplanata ad alias reductiones 2.^s progig cujusqꝫ regulæ faciendas. Sed hoc observa pro reductione sillogismi in modo Baralipton videlicet ejus Ꝯnē, quæ ꝑpriò erit particularis afirmativas ñ eẽ convertendā sīpliciter, ut monuit regulas sīpliciter feci, sed convertendā esse p.^r accidens in canone reductionis, ℞ vero p.^r accid.

28\. Adversarius si mavis alia via adoriri si inde, ipse negare tibi Ꝯñ in hac angustia potest illas adigere ut 2. desolutias ambas simul veras Ꝯtradictorias, vel Ꝯtrarias ꝑpnes; q.^d erit impossibile devorare. Hincqꝫ dicit p.^r īpossibile reduci sillogismus cujus negatam Ꝯñ legitim. nisi dans īperfecti. Pro 3plici figura 3plex stat regula ad reductionē istam. Hæc ē regula ꝑ modis īperfectis 1.^æ figuræ. Sit m.^r sillogismi Ꝯstruendi ꝑpriò Ꝯtradictoria Ꝯclũis male negati; sit m.^r, quæ erat m.^r in priori sillogismo. Ꝯsic ñ fuerit legi modus Celantes, in cujus reductione, posius ordo sic invertit; M.^r sillogismi præteriti sit m.^r sillogismi Ꝯstruendi, et sic hac ocat ut m.^r conclũs negati Ꝯtradictoria ꝑpriò versiculi hoc totum doceant:

* In 1.ª illati contradictoria mayor.

* Certo prior mayor, donatur sede minore.

* Demto Celantes, in quo invertitur ordo.

his posiui deducere clarissimè oppositum m.^ri Ꝯcedendꝫ

in sillogismo priori, sed sequendo extg ob vi illationis clarissime.

23. Exemplo facilius docerere hunc ass... modum sillogismum in Darapti: omnis homo est animal; sed aliquod risibile est homo: ergo aliquod animal est risibile. Adversarius non ausus negare premissas hic thesis, consequentiam negabit. Insurges statim contra ipsum ex regula data 1ª figurae, in qua est Darapti; assumens ... nobis sillogismi contradictoriam negati consequentis hanc scilicet propositionem; nullum animal est risibile; subjiciens minorem, quae fuit extra in ... sillogismo, omnis homo est animal. Quid inde? Fluit statim illatio: ergo nullus homo est risibilis. Et perficiens sillogismum in modo Celarent. Adversarius impeditus-telis, ergo se prorsus, vel quas rogo, illesus evadet? illatio est evidentissima; minorem sumat in priori sillogismo thesis; et ... dicit, non negabit, neque est contradictoria ... negatae prius.

30 Pro 2ª figura est haec regula; sub loco servatio ... sillogismi perfecti, et loco minoris subjicit contradictoriam consequentis negati unde inferes in nobo sillogismo opositam minoris thesis in priori. Pro 3ª figura stat regula: ... nobi sillogismi sit, propositio contradictoria consequentis negati; et suo loco servabitur minor sillogismi preteriti. Deduces inde opositam ... in priori sillogismo thesis. Utraque regula clauduntur versiculi isti.

* Servat majorem, variatque 2ª minorem.

* 3ª majorem variat, servatque minorem.

Praxis facilitat in istis exemplis nuper opositis ... 2ª

figura, cresceretque facilitas, si noveris, ad quam et modis reducendus sit quidlibet imperfectus in ipsa reductionis specie. Carmina hoc signant, a docto Iuniore (ait P. Nicolaus Martinez) dicta.

Barbara, Felapton, Fapesmo, Baroco, Bocardo.
* verti, et illatum cum pravitate docet.
Celarent, Divamis, Damitis, Ferino, Darapti.
* Comprobat, hos inde et Baralipton exit.
Dulit Darij, Frisevon, Camestres cumque Fesipon.
* Celantes, Ferio, Cesare, Datisi amat.

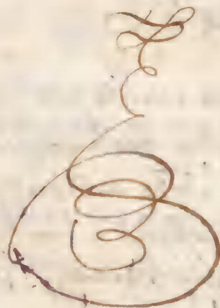
alii reductio sillogismorum et disputationum ad pura tricas, vel clamores horrisonosque spumantique verba artecaret, non parum legere, nec quid, sonat Axlexiy hoc est, severum, ingenioque utile. Accipia Doctoris Maximi D. Ieronimi opusculi nostri Patroni sententiam qua tractatulus noster concludit circa hanc vanissimam reductionem. Quid prodest, spumantibus labijs, et latratu garrire Canis: cum simplex et moderata responsio aut possit deplacare, si vera; aut si falsa, leniter arte, et pacabiliter emmendari?

Reductio alia, qua nulla utilior per obseruationem quidem nostrum prohibet ultra praedicti vocalem discursum. Nec audiendum superit nunc temporis, nec proferendum verbum; seductique minus ob reductionem videndum, stupentibus

auditu, et lingua. Obstendit ipsa Motio prin
cipij reductionis mirabilis: Verbum caro factum est,
quod Dnus obstendit nobis: transeamus usque Bethelem,
et videamus. Rei insolita videre Verbum, Jorsi
dani oculis opus erit; Ingens Jeronimus.
aderit, sub cujus tutela verba hucusque
fecimus nostra. Sis Doctor SS. verbum Pa
tris videndum nobis exhibebit. Due
ritis atque motus fiat ipsa reduc
tio. ad Dominum nosci Dnus
dilexit Mundum filium
suum unigenitum da
ret. Vivite hoc
dono feli
ces.

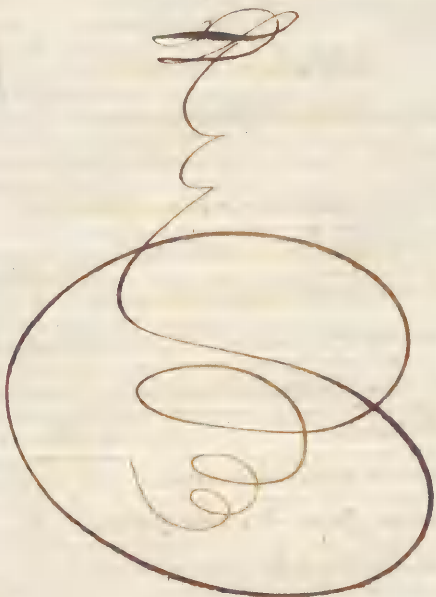
Finis Summularum.

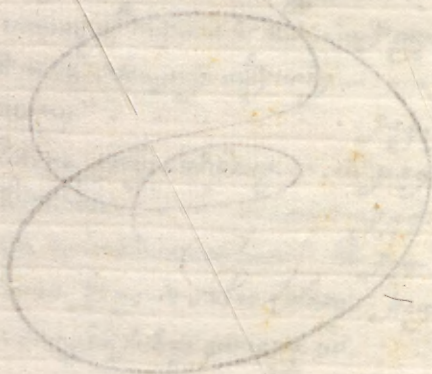
Constat hic liber
ex 273. ... para
grafis.

Index questionum, sectionum et subsectionum, et articulorum, quæ in hoc lib. continentur.

Finis.

Lopez Summule,